

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

نقش و رسالت زن

۲

الگوی زن

برگرفته از بیانات حضرت آیت‌الله العظمی خاتمی‌نژاد
و هم‌رنگ انقلاب اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الگوی زن : برگرفته بیانات حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی

نویسنده:

امیرحسین بانکی پور فرد

ناشر چاپی:

انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۴	الگوی زن : برگرفته بیانات حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی
۱۴	مشخصات کتاب
۱۵	اشاره
۱۹	پیشگفتار
۲۱	فهرست مطالب
۲۹	مقدمه
۳۳	۱. ضرورت ارائه ی الگوی صحیح در حیات انسانی
۳۳	درخشش الگوهای جامع در تقابل با طرحهای کهنه و نو «ضد زن»
۳۳	احتیاج به الگو برای حفظ موازین اخلاقی، عاطفی و آرمانگرایی
۳۴	تأثیر الگو در کمال زن
۳۴	تأثیر خیلی زیاد الگو بر ذهن مردم
۳۵	تربیت زنان بر اساس الگوی اسلامی
۳۵	هویت یابی زن به منظور تثبیت پایه های تربیت و فضای معنویت
۳۵	داشتن الگو؛ شرط اصلی مقاومت زن در هجوم همه جانبه به او
۳۷	بدون الگو، صلاح و خوبی امری کمیاب و استثنا
۳۷	نبودن الگو؛ عامل نفوذ فرهنگ بیگانه
۳۷	خلأهای ذهنی بانوان؛ زمینه ساز گسترش الگوهای غربی
۳۸	الگوی غربی؛ زن وسیله ی التذاذ مرد
۳۸	خیانت تجدد به انسانیت با ارائه ی الگوهای فاسد
۳۹	۲. فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ الگوی جامع زن و حیات انسانی
۳۹	شخصیت فاطمه (علیها السلام): زیباترین و پرجاذبه ترین ترسیم از زن
۳۹	بهترین نمونه ی ترسیم چهره ی زن مسلمان برای جهانیان
۴۰	حضرت زهرا (علیها السلام) بالاترین و کاملترین نمونه ی زن

- ۴۰ الگوگیری از بزرگترین زن تاریخ
- ۴۱ رأس قله ی ارزشهای انسانی زن
- ۴۱ فاطمه ی زهرا و اهل بیت (علیهم السلام) الگوهای دسترس در مسیر زندگی
- ۴۲ صعود به سمت قله ی حضرت زهرا (علیها السلام) برای مشاهده ی بهتر صفات الهی
- ۴۲ علو مقام زن با حرکت در صراط فاطمه (علیها السلام)
- ۴۳ زیباترین، متعالیترین و مقدسترین الگو
- ۴۳ لزوم تبیین ابعاد وجودی فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و زینب کبری (علیها السلام) بعنوان برترین الگو
- ۴۴ حضرت زهرا (علیها السلام) جامع امتیازات یک انسان والا
- ۴۴ انسان کامل و ظرف ملکوتی وجود انسان
- ۴۴ سیده نساء العالمین دارای همه ی فضایل
- ۴۵ الگوی همه ی مردان و زنان مسلمان و غیرمسلمان
- ۴۵ فاطمه (علیها السلام)؛ الگوی مجتمه زن امروز در سراسر جهان
- ۴۵ یگانگی شخصیت فاطمه (علیها السلام) از لحاظ عظمت و همه جانبه بودن
- ۴۶ سرمشقی در برابر تمام بدآموزیها
- ۴۶ تقدیر و تأیید کامل پیامبر (صلی الله علیه وآله)
- ۴۷ حجت الهی در قرار دادن الگوی عالی فاطمه (علیها السلام) در امت اسلام
- ۴۷ روش صحیح انتخاب الگو و پیروی از آن
- ۴۸ جنبه های الگویی زندگی ظاهری و ملکوتی حضرت فاطمه (علیها السلام)
- ۴۹ سرمشق گرفتن از کلمات و حرکات ملکوتی حضرت فاطمه (علیها السلام)
- ۵۰ الگوی فاطمی؛ سرمشق زندگی شخصی، اجتماعی و خانوادگی
- ۵۰ جمع بین سه وظیفه ی خانه داری، حضور اجتماعی و عبادت خدا در زندگی فاطمی
- ۵۱ الگوهای رفتاری و معرفتی در زندگی حضرت زهرا (علیها السلام)
- ۵۲ الگویی هوشمند، قدرتمند و با تقوا
- ۵۳ الگوی زندگی و جهاد
- ۵۳ آمیزه ی علم، تقوا، جهاد و گذشت
- ۵۳ سخاوت و احسان به مستمندان

- ۵۳ دختر هجده ساله؛ بزرگترین زن تاریخ بر اثر جهاد، گذشت و معرفت بسیار
- ۵۴ دختر جوان خانه دار با لباس فقرا و دریای عظیم دانش
- ۵۵ اقتدا به اعمال شخصی و اجتماعی فاطمه (علیها السلام) در خودسازی و جهان سازی
- ۵۵ پیدا کردن عناصر معرفتی و اخلاقی مورد نیاز نسل جوان در وجود حضرت فاطمه (علیها السلام)
- ۵۶ راه فاطمه (علیها السلام)؛ راه زنان ایران
- ۵۶ استفاده از عظمت خورشید حضرت فاطمه (علیها السلام)
- ۵۷ بهره مندی و جهتگیری از مکتب حضرت فاطمه (علیها السلام)
- ۵۷ ۳. حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی خانوادگی
- ۵۷ عمر کوتاه؛ ۱۸ تا ۲۳ سال
- ۵۸ ۱-۳ دوران کودکی
- ۵۸ دوران کودکی در شرایط سختی، فشار و بایکوت پیامبر (صلی الله علیه وآله)
- ۵۸ نوازش و زدودن غبار غم از پدر
- ۵۹ فرشته ی نجات و غمگسار پدر در کودکی
- ۵۹ «ام ابیها»؛ احساس مسؤولیت نسبت به پدر
- ۶۱ دختری کوچک؛ تکیه گاه پدر در فقدان مادر
- ۶۱ احترام فوق العاده ی پیامبر (صلی الله علیه وآله) به دختر جوان خود
- ۶۲ محبوبیت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) نزد پیامبر (صلی الله علیه وآله)
- ۶۳ ۲-۳ - ازدواج فاطمی
- ۶۳ ازدواج دختر شخص اول دنیای اسلام
- ۶۳ جهیزیه ی افتخارآمیز
- ۶۴ جهیزیه ی بهترین عروس عالم
- ۶۴ الگوی ازدواج در خاندان پیامبر (صلی الله علیه وآله)
- ۶۵ ۳-۳ - آئین همسردهی فاطمی
- ۶۵ زندگی زاهدانه و شوهرداری جهادگونه
- ۶۶ همسری سرباز اسلام
- ۶۶ مداومت در یاری همسر

۶۷	همراهی با همسر در راه هدف
۶۷	وفاداری و همدلی با همسر
۶۸	کارهای سخت خانه در کنار عبادت‌های طاقت فرسا
۶۸	تبعیت از شوهر
۶۸	شیرینترین محیط خانوادگی
۶۹	۳-۴ - شأن مادری فاطمه ی زهرا (علیها السلام)
۶۹	نقش تربیتی حضرت زهرا (علیها السلام) در خانواده
۷۰	رسیدگی به خانواده و کانونی برای مراجعات مردم
۷۰	زنی بی نظیر در مقام همسر و مادر
۷۱	مادر بی نظیر و نمونه
۷۱	تربیت بهترین فرزندان عالم
۷۲	نقش مؤثرتر در تربیت فرزند
۷۲	۴ - حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی مجاهده ی سیاسی و اجتماعی
۷۲	فاطمه (علیها السلام) سنگ الماسی برای گرد دشوارترین چرخهای تاریخ
۷۳	فریادرس پیامبر و خورشید درخشان اظهر
۷۳	جلوه ی والای مکارم اخلاق
۷۴	حضور فاطمه ی زهرا (علیها السلام) در حوادث سیاسی اجتماعی
۷۴	قدرت سیاسی - اجتماعی و آینده نگری زن جوان
۷۵	افتخار آفرینی در سه عرصه ی حضور زن
۷۶	فاطمه ی زهرا (علیها السلام) حکیمی عارف و مجاهد در عرصه ی اجتماع
۷۷	ابعاد سیاسی، اجتماعی و جهادی زندگی فاطمه ی زهرا (علیها السلام)
۷۸	دختر مبارز در مکه و مدینه
۷۸	مجاهدت و تلاش در راه خدا
۷۸	چهره ی شاخص در تمام صحنه های انقلاب اسلامی
۷۹	دقت در اوامر الهی
۷۹	دفاع از اسلام، امامت و ولایت

- فاطمه ی زهرا (علیها السلام) تسلی بخش پیامبر (صلی الله علیه وآله)؛ مدافع حق ولایت ۷۹
- تعامل دو بزرگ خارج از ابعاد انسان ۸۱
- در رأس مبارزات بعد از پیامبر (علیها السلام) ۸۳
- تحمل لطمات و زحمات مبارزه ۸۳
- دفاع از حق تا سرحد جان ۸۳
- شهادت در راه دفاع از حق ۸۴
- عبور از حصار کتمان و اخفا ۸۴
- روح جهاد فی سبیل الله در توسل زیاد فاطمه ی زهرا (علیها السلام) ۸۴
- ۵ - حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی معرفتی عرفانی ۸۵
- قله ی توصیف ناپذیر معرفت و آگاهی از حقیقت ۸۵
- قصور زبان، دل و ذهن در تعریف و تجلیل از مقام بلند فاطمه ی زهرا (علیها السلام) ۸۶
- صحیفه ی فاطمیّه؛ حاوی تمام دانشهای معنوی ۸۷
- صحیفه ی فاطمیّه؛ علم ماکان و مایکون ۸۷
- خطبه ای از معلم بزرگ ۸۸
- سخنرانی شگفت انگیز ۸۹
- خطبه ای پر مغز مانند نهج البلاغه ۹۰
- تعجب بزرگان فصحا و بلغا از خطبه ی فاطمه (علیها السلام) ۹۰
- خطبه ی فدکیّه؛ خطبه ای یکپارچه حکمت و معرفت ۹۱
- خزانه ی تمام نشدنی از معارف، روحیه و درس برای جوانان ۹۱
- ۶ - حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی عبادی ۹۲
- عبودیت و بندگی؛ منشاء سایر ارزشها و مقامات الهی ۹۲
- امتحان قبل از خلقت ۹۴
- خمیره ی فاطمه (علیها السلام) بخاطر سربلندی او در امتحان بندگی ۹۵
- تأثیر اعمال فاطمه (علیها السلام) در احراز مقام معنوی ۹۶
- همراهی علمی و معنوی با عفاف و طهارت در الگوی فاطمی (علیها السلام) ۹۶
- عبادت و سلوک طولانی فاطمه ی زهرا (علیها السلام) ۹۶

- ۹۷ عبادت مصّرانه
- ۹۷ کثرت در عبادت
- ۹۷ دعای شبانه در حقّ دیگران
- ۹۸ ۷ - عظمت و کمالات حضرت زهرا (علیها السلام)
- ۹۸ شخصیت ناشناخته ی حضرت زهرا (علیها السلام)
- ۹۸ شخصیت غیرقابل توصیف
- ۹۸ تعظیم و ستایش ائمه، نشاندهنده ی مقام توصیف ناشدنی حضرت زهرا (علیها السلام)
- ۹۹ کوشش فراوان عقول برجسته و زبانهای فصیح برای درک گوشه ای از مناقب فاطمه ی زهرا (علیها السلام)
- ۹۹ فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ شخصیتی درک ناشدنی و بی پایان
- ۱۰۰ خشم و غضب فاطمه (علیها السلام)؛ خشم و غضب خدا
- ۱۰۰ قرنهای تلاش شیعیان برای معرفت نسبت به حضرت زهرا (علیها السلام)
- ۱۰۱ خلاصه نبوت و ولایت
- ۱۰۱ گوهر صدف نبوت و ولایت
- ۱۰۱ درخشش خورشید امامت و ولایت و نبوت از فجر درخشان فاطمه (علیها السلام)
- ۱۰۲ جلوه های ملکوتی حضرت زهرا (علیها السلام)
- ۱۰۲ فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ اوج قلّه ی معنویت و تکامل بشری
- ۱۰۳ اعجاب از کمالات معنوی و مادی حضرت فاطمه (علیها السلام) و مکتب سازنده ی او
- ۱۰۳ ژرف پیمایی در اقیانوس نور و معنویت به کمک احادیث
- ۱۰۵ معنای بوسیدن دست حضرت فاطمه (علیها السلام)
- ۱۰۵ علاقه ای توأم با تکریم و احترام بخاطر مقام معنوی و اوج پرواز روحانی
- ۱۰۶ فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ مرکز فیوضات الهی
- ۱۰۷ فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ شخصیتی طراز اول در طول تاریخ بشر
- ۱۰۷ فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ عدل، همپایه و همسنگ امیرالمؤمنین در ایمان
- ۱۰۸ انس و همسخنی با فرشتگان؛ به اعتقاد شیعه و سنی
- ۱۰۹ دستیابی به اوج عظمت با محنت و مجاهدت
- ۱۱۰ نزدیکی به مرکز نور فاطمه ی زهرا (علیها السلام) با عمل، نه با محبت خالی

- درک وظیفه در قبال محبت به سیده نساء العالمین ۱۱۱
- پیروی از فاطمه ی زهرا (علیها السلام) در عمل ۱۱۱
- کوثر فزاینده ی پیامبر ۱۱۳
- حضرت زهرا (علیها السلام)؛ تأویل کوثر ۱۱۳
- دنباله ی معنوی و مادی پیامبر (صلی الله علیه وآله) در وجود فاطمه ۱۱۴
- حضرت فاطمه (علیها السلام)؛ عمده ترین عامل بقای اسلام ۱۱۵
- فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ افتخار اسلام در رتبه ی پیغمبر و امام ۱۱۵
- شطّ خروشان ائمه؛ سرازیر از چشمه ی کوثر و چشمه ی جوشان فاطمه (علیها السلام) ۱۱۶
- بشريت، مرهون فاطمه ی زهرا (علیها السلام) ۱۱۷
- بالا تر بودن شخصیت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) از حضرت مریم، هاجر و ساره ۱۱۷
- بانوی بزرگ تاریخ بشر ۱۱۸
- ۸ - الگوی عاشورایی زن ۱۱۸
- خصوصیات حضرت زینب (علیها السلام)؛ الگوی تاریخی زن مسلمان ۱۱۸
- الگوی زن مسلمان برای حضور در همه ی میدانها ۱۱۹
- الگوی رهبران، دانشمندان و قهرمانان تاریخ ۱۲۰
- نقش تاریخساز حضرت زینب (علیها السلام) ۱۲۰
- لزوم درک شرایط زمانه و کار حضرت زینب (علیها السلام) برای فهم عظمت او ۱۲۱
- عظمت حضرت زینب (علیها السلام) بخاطر نوع تصمیم و حرکت او ۱۲۱
- معرفت حضرت زینب (علیها السلام)؛ دلیل عظمت او نسبت به زنان دیگر ۱۲۲
- عظمت زینب (علیها السلام) در ارائه ی تحلیل و آسیب شناسی جامعه ی کوفه ۱۲۳
- عظمت و شکوه معنوی زینب در برابر حوادث بزرگ ۱۲۵
- اداره ی عظیمترین حوادث با حکیمانه ترین روش در سخت ترین شرایط ۱۲۶
- نقش حکیم شجاع و قدرتمند، با ظرفیتی مثل حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) در میدانهای پیچیده ۱۲۷
- درخشش بی نظیر زینب (علیها السلام) بعنوان یک ولی الهی ۱۲۹
- رها کردن خانه، شوهر و زندگی برای حفظ حیات اسلام ۱۲۹
- اسارت زینب (علیها السلام) برای حفظ اسلام ۱۲۹

- نقش طاقت فرسای حضرت زینب (علیها السلام) برای ماندگاری عاشورا - ۱۳۰
- درس آموزی از زینب کبری (علیها السلام)؛ حماسه ساز عاشورا - ۱۳۲
- معرفت و صبر زنان ایران، ناشی از بینش اسلامی حضرت زینب (علیها السلام) - ۱۳۲
- تأسی به حضرت زینب (علیها السلام) در انجام تکالیف و وظایف - ۱۳۲
- زینب عالمه (علیها السلام)؛ الگوی کبریایی در برابر نامحرم - ۱۳۳
- برخورد زینب کبری (علیها السلام) با سلطان ظالم - ۱۳۳
- نگاه زیبای زینب (علیها السلام) به سختیها - ۱۳۳
- شخصیت برجسته ی علمی، معنوی و اخلاقی زینب (علیها السلام) - ۱۳۴
- انتخاب سالروز میلاد حضرت زینب (علیها السلام)؛ گوهر درخشنده ای بر پیشانی پرستاران - ۱۳۵
- ایستادگی زینب (علیها السلام) دردنیای ظلم و بدی و پرستاری از جامعه ی اسلامی - ۱۳۵
- مقایسه ی برخورد زینب (علیها السلام) و نوع مصائبشان با همسر فرعون - ۱۳۶
- فهمیدگی زنان در حادثه ی عاشورا - ۱۳۷
- شرایط سخت اسارت شریفترین زنان جامعه ی اسلامی - ۱۳۸
- مبارزه ی معنوی زنان در عاشورا - ۱۳۸
- سکینه ی کبری (علیها السلام)؛ مشعل معرفت و دانش - ۱۳۹
- ۹ - الگوهای قرآنی زن - ۱۳۹
- انتخاب الگوی انسانهای خوب و بد در قرآن از بین زنان - ۱۳۹
- معرفی نمونه های متعالی و منحطّ زن برای مقابله با نگرش غلط نسبت به او - ۱۴۰
- خیانت اعتقادی با وجود همه ی امکانات - ۱۴۱
- چهار زن نمونه برای همه ی انسانها، از جهت ناسپاسی و وارستگی - ۱۴۲
- خوبی و بدی زنان در قرآن مربوط به محیط خانواده - ۱۴۳
- نمونه های زنان در قرآن خلاف تفکر مارکسیستی - ۱۴۴
- نمونه شدن، با دوری از جاذبه های دنیوی و پاکدامنی - ۱۴۵
- زن فرعون؛ سمبل مرفّهین صدیق - ۱۴۶
- مریم؛ مظهر پاکی، طهارت و مقاومت در برابر وسوسه ها - ۱۴۶
۱۰. الگو شدن زن مسلمان ایرانی - ۱۴۷

- ۱۴۷ الگوی سوّم زن؛ «نه شرقی نه غربی» زن مسلمان ایرانی
- ۱۴۸ ارائه ی تعریف جدید از زن و حضور او در ساحتهای مختلف
- ۱۴۸ زن مجاهد ایرانی؛ معلّم ثانی زنان جهان
- ۱۴۸ موج فزاینده ی الگو شناختن زن ایرانی
- ۱۴۹ جلوه کردن زن ایرانی در چشم ناظران جهانی
- ۱۵۰ حفظ رتبه و آوازه ی جهانی زن مسلمان ایرانی
- ۱۵۰ ارائه ی پیام متعالی در عرصه های مختلف به دنیا
- ۱۵۰ زنده کردن هویت اسلامی زن در دنیا
- ۱۵۰ جلوه ی ناشناخته ی شخصیت زن
- ۱۵۱ وظیفه ی نشان دادن رشد فرهنگی اسلامی زنان در محیطهای گوناگون
- ۱۵۱ گرداننده ی تاریخ؛ مشخصه زن ایرانی
- ۱۵۱ مجاهدت زنان ایران با حفظ حدود، الگوی نسل جوان آگاه کشورهای اسلامی
- ۱۵۲ اقتباس از چادر زنان ایرانی در کشورهای اسلامی دوردست
- ۱۵۳ تقلید زنان افریقا از حجاب زن ایرانی
- ۱۵۳ اقتباس از نحوه ی حجاب و تظاهرات زنان ایرانی
- ۱۵۴ زن ایرانی؛ الگوی زنان در حجاب و حرکتهای اجتماعی
- ۱۵۴ الگوگیری مادران فلسطینی در صف آرای معنوی از زنان ایران
- ۱۵۵ تربیت زنان مسلمان نمونه، در جنجال غوغاگرانه غرب
- ۱۵۵ همسران ایثارگران؛ اسوه در استقامت و حفظ خانواده
- ۱۵۶ مادر شهید؛ نخبه ی حقیقی فکری و روحی
- ۱۵۶ سپیده کاشانی؛ نمونه ی زن مسلمان فرهنگی و هنری
- ۱۵۷ فهرست آیات قرآن کریم
- ۱۵۸ فهرست روایات
- ۱۶۰ فهرست اسامی اشخاص
- ۱۶۳ فهرست مکانها
- ۱۶۴ درباره مرکز

الگوی زن : برگرفته بیانات حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی

مشخصات کتاب

سرشناسه: خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 -

عنوان و نام پدیدآور: الگوی زن [کتاب]: برگرفته بیانات حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی / به کوشش امیرحسین بانکی پورفرد.

مشخصات نشر: تهران: موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، انتشارات انقلاب اسلامی، 1393.

مشخصات ظاهری: 149ص.

فروست: نقش و رسالت زن؛ 2.

شابک: 70000 ریال: 6-79-2951-964-978

وضعیت فهرست نویسی: فاپا

یادداشت: این کتاب در سال های 1393-1398 تجدید چاپ شده است.

یادداشت: چاپ دهم: 1400.

یادداشت: چاپ یازدهم: 1401.

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

یادداشت: نمایه.

موضوع: خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 - -- پیام ها و سخنرانی ها

موضوع: خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، 1318 - -- دیدگاه درباره زن

شناسه افزوده: بانکی پورفرد، امیرحسین، 1349 -، گردآورنده

شناسه افزوده: موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی. دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای "مد ظله العالی". انتشارات انقلاب اسلامی

رده بندی کنگره: DSR1692 / ز9 الف7 1393

رده بندی دیویی: 955/0844

شماره کتابشناسی ملی: 3264659

ص: 1

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: 2

الگوی زن

برگرفته بیانات حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی

به کوشش امیرحسین بانکی پورفرد.

موسسه پژوهشی فرهنگی

انقلاب اسلامی

دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مد ظله العالی

ص: 4

برقراری نظام جمهوری اسلامی به تعبیررسای بنیانگذار آن، حضرت امام خمینی (ره)، از نعمتهای بزرگ الهی بر مردم این سرزمین و تمامی مستضعفین جهان بوده است. مروری بر تاریخ پرافتخار این نهضت و شکل‌گیری نظام مقدس جمهوری اسلامی به روشنی نقش و تأثیر اصل مترقی ولایت فقیه و رهبری حکیمانه‌ی حضرت امام (ره) و پس از آن حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای، رهبر انقلاب اسلامی، را در هدایت انقلاب در کوران حوادث گوناگون روزگار نشان می‌دهد. مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی که وظیفه‌ی حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری را بر عهده دارد، در اجرای همین وظیفه اقدام به انتشار کتابهای موضوعی به منظور نشر بیانات، دیدگاهها و رهنمودهای معظم‌له در مقاطع، مناسبتها و موضوعات مختلف می‌نماید.

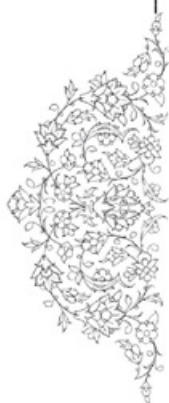
کتاب حاضر حاوی گزیده‌ای از بیانات معظم‌له درباره‌ی موضوع «الگوی زن» است که مطالب آن در ده بخش تنظیم شده و شامل مباحث مختلفی از جمله «ضرورت و اهمیت وجود الگوی صحیح در حیات انسانها»، «حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام)»، «الگوی جامع و کامل در عرصه‌های زندگی خانوادگی، اجتماعی و سیاسی»، «جایگاه و مقام معرفتی و معنوی حضرت فاطمه (علیها السلام)» و نیز «الگوهای زنان عاشورایی، زنان قرآنی و زنان مجاهد عرصه‌ی انقلاب اسلامی» می‌باشد و دیدگاه انقلاب و نظام اسلامی و اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه وآله)

درباره ی موضوع مزبور را ارائه میکنند.

این اثر جلد دّوم از مجموعه ی پنج جلدی باعنوان «نقش و رسالت زن» درباره ی مسائل و مباحث مرتبط با موضوع «زن» در بیانات رهبر معظّم انقلاب اسلامی است که برای استفاده ی محققان و عموم علاقمندان به دیدگاههای معظّمله منتشر میشود.

و من الله التوفیق

ص: 6

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۵
۱. ضرورت ارائه‌ی الگوی صحیح در حیات انسانی.....	۱۹
درخشش الگوهای جامع در تقابل با طرح‌های کهنه و نو « ضد زن».....	۱۹
احتیاج به الگو برای حفظ موازین اخلاقی، عاطفی و آرمانگرایی.....	۱۹
تأثیر الگو در کمال زن.....	۲۰
تأثیر خیلی زیاد الگو بر ذهن مردم.....	۲۰
تربیت زنان بر اساس الگوی اسلامی.....	۲۱
هویت‌یابی زن به منظور تثبیت پایه‌های تربیت و فضای معنویت.....	۲۱
داشتن الگو؛ شرط اصلی مقاومت زن در هجوم همه جانبه به او.....	۲۱
بدون الگو، صلاح و خوبی امری کمیاب و استثناء.....	۲۳
نبودن الگو؛ عامل نفوذ فرهنگ بیگانه.....	۲۳
خلأهای ذهنی بانوان؛ زمینه‌ساز گسترش الگوهای غربی.....	۲۳
الگوی غربی؛ زن وسیله‌ی التذاذ مرد.....	۲۴
خیانت تجدد به انسانیت با ارائه‌ی الگوهای فاسد.....	۲۴
۲. فاطمه‌ی زهرا(س)؛ الگوی جامع زن و حیات انسانی.....	۲۵
شخصیت فاطمه(س)؛ زیباترین و پرجاذبه‌ترین ترسیم از زن.....	۲۵
بهترین نمونه‌ی ترسیم چهره‌ی زن مسلمان برای جهانیان.....	۲۵
حضرت زهرا(س) بالاترین و کاملترین نمونه‌ی زن.....	۲۶
الگوگیری از بزرگترین زن تاریخ.....	۲۶
رأس قلّه‌ی ارزشهای انسانی زن.....	۲۷

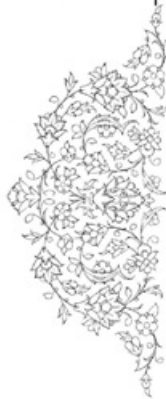
- ۲۷..... فاطمه‌ی زهرا و اهل بیت(ع) الگوهای دسترس در مسیر زندگی
- ۲۸..... صعود به سمت قلّه‌ی حضرت زهرا(س) برای مشاهده‌ی بهتر صفات الهی
- ۲۹..... زیباترین، متعالیترین و مقدّسترین الگو.....
- ۲۹..... لزوم تبیین ابعاد وجودی فاطمه‌ی زهرا(س) و زینب کبری(س) بعنوان برترین الگو
- ۳۰..... حضرت زهرا (س) جامع امتیازات یک انسان والا.....
- ۳۰..... انسان کامل و ظرف ملکوتی وجود انسان
- ۳۰..... سیده نساء العالمین دارای همه‌ی فضایل
- ۳۱..... الگوی همه‌ی مردان و زنان مسلمان و غیرمسلمان.....
- ۳۱..... فاطمه(س)؛ الگوی مجسم زن امروز در سراسر جهان.....
- ۳۱..... یگانگی شخصیت فاطمه(س) از لحاظ عظمت و همه‌جانبه بودن.....
- ۳۲..... سرمشقی در برابر تمام بدآموزیها
- ۳۲..... تقدیر و تأیید کامل پیامبر(ص).....
- ۳۳..... حجت الهی در قرار دادن الگوی عالی فاطمه(س) در امت اسلام.....
- ۳۳..... روش صحیح انتخاب الگو و پیروی از آن
- ۳۴..... جنبه‌های الگویی زندگی ظاهری و ملکوتی حضرت فاطمه(س).....
- ۳۵..... سرمشق گرفتن از کلمات و حرکات ملکوتی حضرت فاطمه(س).....
- ۳۶..... الگوی فاطمی؛ سرمشق زندگی شخصی، اجتماعی و خانوادگی.....
- ۳۶..... جمع بین سه وظیفه‌ی خانه‌داری، حضور اجتماعی و عبادت خدا در زندگی فاطمی.....
- ۳۷..... الگوهای رفتاری و معرفتی در زندگی حضرت زهرا(س).....
- ۳۸..... الگویی هوشمند، قدرتمند و با تقوا
- ۳۹..... الگوی زندگی و جهاد.....
- ۳۹..... آمیزه‌ی علم، تقوا، جهاد و گذشت.....
- ۳۹..... سخاوت و احسان به مستمندان
- ۳۹..... دختر هجده ساله؛ بزرگترین زن تاریخ بر اثر جهاد، گذشت و معرفت بسیار.....
- ۴۰..... دختر جوان خانه دار با لباس فقرا و دریای عظیم دانش.....
- ۴۱..... اقتدا به اعمال شخصی و اجتماعی فاطمه(س) در خودسازی و جهان‌سازی
- ۴۱..... پیدا کردن عناصر معرفتی و اخلاقی مورد نیاز نسل جوان در وجود حضرت فاطمه(س).....
- ۴۲..... راه فاطمه(س)؛ راه زنان ایران.....
- ۴۲..... استفاده از عظمت خورشید حضرت فاطمه(س).....

بهره‌مندی و جهت‌گیری از مکتب حضرت فاطمه (س).....	۴۳
۳. حضرت فاطمه‌ی زهرا(س) و عرصه‌ی خانوادگی	۴۳
عمر کوتاه؛ ۱۸ تا ۲۳ سال	۴۳
۱-۳ - دوران کودکی.....	۴۴
دوران کودکی در شرایط سختی، فشار و بایکوت پیامبر(ص).....	۴۴
نوازش و زدودن غبار غم از پدر.....	۴۴
فرشته‌ی نجات و غمگسار پدر در کودکی.....	۴۵
«ام‌ابیها»؛ احساس مسؤولیت نسبت به پدر.....	۴۵
دختری کوچک؛ تکیه‌گاه پدر در فقدان مادر.....	۴۷
احترام فوق‌العاده‌ی پیامبر(ص) به دختر جوان خود.....	۴۷
محبوبیت فاطمه‌ی زهرا(س) نزد پیامبر(ص).....	۴۸
۲-۳ - ازدواج فاطمی.....	۴۹
ازدواج دختر شخص اول دنیای اسلام.....	۴۹
جهیزیه‌ی افتخارآمیز.....	۴۹
جهیزیه‌ی بهترین عروس عالم.....	۵۰
الگوی ازدواج در خاندان پیامبر(ص).....	۵۰
۳-۳ - آئین همسررداری فاطمی.....	۵۱
زندگی زاهدانه و شوهررداری جهادگونه.....	۵۱
همسری سرباز اسلام.....	۵۲
مداومت در یاری همسر.....	۵۲
همراهی با همسر در راه هدف.....	۵۳
وفاداری و همدلی با همسر.....	۵۳
کارهای سخت خانه در کنار عبادت‌های طاقت فرسا.....	۵۴
تبعیت از شوهر.....	۵۴
شیرینترین محیط خانوادگی.....	۵۴
۴-۳ - شأن مادری فاطمه‌ی زهرا(س).....	۵۵
نقش تربیتی حضرت زهرا(س) در خانواده.....	۵۵
رسیدگی به خانواده و کانونی برای مراجعات مردم.....	۵۶
تربیت بهترین فرزندان عالم.....	۵۷
نقش مؤثرتر در تربیت فرزند.....	۵۸

- ۴- حضرت فاطمه‌ی زهرا(س) و عرصه‌ی مجاهده‌ی سیاسی و اجتماعی..... ۵۸
- فریادرس پیامبر و خورشید درخشان اظہر..... ۵۹
- جلوه‌ی والای مکارم اخلاق..... ۵۹
- حضور فاطمه‌ی زهرا(س) در حوادث سیاسی اجتماعی..... ۶۰
- قدرت سیاسی- اجتماعی و آینده‌نگری زن جوان..... ۶۰
- افتخار آفرینی در سه عرصه‌ی حضور زن..... ۶۱
- فاطمه‌ی زهرا(س) حکیمی عارف و مجاهد در عرصه‌ی اجتماع..... ۶۲
- ابعاد سیاسی، اجتماعی و جهادی زندگی فاطمه‌ی زهرا(س)..... ۶۳
- دختر مبارز در مکه و مدینه..... ۶۴
- مجاهدت و تلاش در راه خدا..... ۶۴
- چهره‌ی شاخص در تمام صحنه‌های انقلاب اسلامی..... ۶۴
- دقت در اوامر الهی..... ۶۵
- دفاع از اسلام، امامت و ولایت..... ۶۵
- فاطمه‌ی زهرا(س) تسلی‌بخش پیامبر(ص): مدافع حق ولایت..... ۶۵
- در رأس مبارزات بعد از پیامبر(ص)..... ۶۹
- تحمل لطمات و زحمات مبارزه..... ۶۹
- دفاع از حق تا سرحد جان..... ۶۹
- شهادت در راه دفاع از حق..... ۷۰
- عبور از حصار کتمان و اخفا..... ۷۰
- روح جهاد فی سبیل الله در توسل زیاد فاطمه‌ی زهرا(س)..... ۷۰
- ۵- حضرت فاطمه‌ی زهرا(س) و عرصه‌ی معرفتی عرفانی..... ۷۱
- قله‌ی توصیف ناپذیر معرفت و آگاهی از حقیقت..... ۷۱
- صحیفه‌ی فاطمیہ؛ حاوی تمام دانشهای معنوی..... ۷۳
- صحیفه‌ی فاطمیہ؛ علم ماکان و مایکون..... ۷۳
- خطبه‌ای از معلم بزرگ..... ۷۴
- سخنرانی شگفت‌انگیز..... ۷۵
- خطبه‌ای پر مغز مانند نهج البلاغه..... ۷۶
- تعجب بزرگان فصحا و بلغا از خطبه‌ی فاطمه(س)..... ۷۶
- خطبه‌ی فدکیه؛ خطبه‌ای یکپارچه حکمت و معرفت..... ۷۷
- خزانه‌ی تمام نشدنی از معارف، روحیه و درس برای جوانان..... ۷۷

۷۸.....	ع حضرت فاطمه‌ی زهرا(س) و عرصه‌ی عبادی
۷۸.....	عبودیت و بندگی؛ منشاء سایر ارزشها و مقامات الهی
۸۱.....	خمیره‌ی فاطمه(س) بخاطر سربلندی او در امتحان بندگی
۸۲.....	تأثیر اعمال فاطمه(س) در احراز مقام معنوی
۸۲.....	همراهی علمی و معنوی با عفاف و طهارت در الگوی فاطمی(س)
۸۲.....	عبادت و سلوک طولانی فاطمه‌ی زهرا(س)
۸۳.....	عبادت مصرّانه
۸۳.....	کثرت در عبادت
۸۳.....	دعای شبانه در حقّ دیگران
۸۴.....	۷- عظمت و کمالات حضرت زهرا(س)
۸۴.....	شخصیت ناشناخته‌ی حضرت زهرا(س)
۸۴.....	شخصیت غیرقابل توصیف
۸۴.....	تعظیم و ستایش ائمه، نشاندهنده‌ی مقام توصیف‌ناشدنی حضرت زهرا(س)
۸۴.....	کوشش فراوان عقول برجسته و زبانهای فصیح برای درک گوشه‌ای از مناقب فاطمه‌ی زهرا(س)
۸۵.....	فاطمه‌ی زهرا(س)؛ شخصیتی درک‌ناشدنی و بی‌پایان
۸۶.....	خشم و غضب فاطمه(سلام‌الله‌علیها)؛ خشم و غضب خدا
۸۶.....	قرنها تلاش شیعیان برای معرفت نسبت به حضرت زهرا(س)
۸۷.....	خلاصه نبوت و ولایت
۸۷.....	گوهر صدف نبوت و ولایت
۸۷.....	درخشش خورشید امامت و ولایت و نبوت از فجر درخشان فاطمه(س)
۸۸.....	جلوه‌های ملکوتی حضرت زهرا(س)
۸۸.....	فاطمه‌ی زهرا(س)؛ اوج قلّه‌ی معنویت و تکامل بشری
۸۹.....	اعجاب از کمالات معنوی و مادی حضرت فاطمه(س) و مکتب سازنده‌ی او
۸۹.....	ژرف‌پیمایی در اقیانوس نور و معنویت به کمک احادیث
۹۱.....	معنای بوسیدن دست حضرت فاطمه(س)
۹۱.....	علاقه‌ای توأم با تکریم و احترام بخاطر مقام معنوی و اوج پرواز روحانی
۹۲.....	فاطمه‌ی زهرا(س)؛ مرکز فیوضات الهی
۹۳.....	فاطمه‌ی زهرا(س)؛ شخصیتی طراز اول در طول تاریخ بشر

- فاطمه‌ی زهرا(س)؛ عدل، همپایه و همسنگ امیرالمؤمنین در ایمان ۹۳
- انس و همسخنی با فرشتگان؛ به اعتقاد شیعه و سنی ۹۴
- نزدیکی به مرکز نور فاطمه‌ی زهرا(س) با عمل، نه با محبت خالی ۹۶
- درک وظیفه در قبال محبت به سیده‌ی نساء العالمین ۹۷
- پیروی از فاطمه‌ی زهرا(س) در عمل ۹۷
- کوثر فزاینده‌ی پیامبر ۹۹
- حضرت زهرا(س)؛ تأویل کوثر ۹۹
- دنباله‌ی معنوی و مادی پیامبر(ص) در وجود فاطمه ۱۰۰
- حضرت فاطمه(س)؛ عمده‌ترین عامل بقای اسلام ۱۰۱
- شطّ خروشان انمه؛ سرازیر از چشمه‌ی کوثر و چشمه‌ی جوشان فاطمه(س) ۱۰۲
- بشریت، مرهون فاطمه‌ی زهرا(س) ۱۰۳
- بالا‌تر بودن شخصیت فاطمه‌ی زهرا(س) از حضرت مریم، هاجر و ساره ۱۰۳
- بانوی بزرگ تاریخ بشر ۱۰۴
- ۸- الگوی عاشورایی زن ۱۰۴
- خصوصیات حضرت زینب(س)؛ الگوی تاریخی زن مسلمان ۱۰۴
- الگوی زن مسلمان برای حضور در همه‌ی میدانها ۱۰۵
- الگوی رهبران، دانشمندان و قهرمانان تاریخ ۱۰۶
- نقش تاریخساز حضرت زینب(س) ۱۰۶
- لزوم درک شرایط زمانه و کار حضرت زینب(س) برای فهم عظمت او ۱۰۷
- عظمت حضرت زینب(س) بخاطر نوع تصمیم و حرکت او ۱۰۷
- معرفت حضرت زینب(س)؛ دلیل عظمت او نسبت به زنان دیگر ۱۰۸
- عظمت زینب(س) در ارائه‌ی تحلیل و آسیب‌شناسی جامعه‌ی کوفه ۱۰۹
- عظمت و شکوه معنوی زینب در برابر حوادث بزرگ ۱۱۱
- اداره‌ی عظیمترین حوادث با حکیمانه‌ترین روش در سخت‌ترین شرایط ۱۱۲
- نقش حکیم شجاع و قدرتمند، با ظرفیتی مثل حضرت امیرالمؤمنین(ع) در میدانهای پیچیده ۱۱۳
- درخشش بی‌نظیر زینب(س) بعنوان یک ولی الهی ۱۱۵
- رها کردن خانه، شوهر و زندگی برای حفظ حیات اسلام ۱۱۵
- اسارت زینب(س) برای حفظ اسلام ۱۱۵

- نقش طاق‌ت فرسای حضرت زینب(س) برای ماندگاری عاشورا..... ۱۱۶
- تأسی به حضرت زینب(س) در انجام تکالیف و وظایف..... ۱۱۸
- زینب عالمه(س)؛ الگوی کبریایی در برابر نامحرم..... ۱۱۹
- برخورد زینب کبری(س) با سلطان ظالم..... ۱۱۹
- نگاه زیبای زینب(س) به سختیها..... ۱۱۹
- شخصیت برجسته‌ی علمی، معنوی و اخلاقی زینب(س)..... ۱۲۰
- انتخاب سالروز میلاد حضرت زینب(س)؛ گوهر درخنده‌ای بر پیشانی پرستاران..... ۱۲۱
- ایستادگی زینب(س) در دنیای ظلم و بدی و پرستاری از جامعه‌ی اسلامی..... ۱۲۱
- مقایسه‌ی برخورد زینب(س) و نوع مصائبشان با همسر فرعون..... ۱۲۲
- فهمیدگی زنان در حادثه‌ی عاشورا..... ۱۲۳
- شرایط سخت اسارت شریفترین زنان جامعه‌ی اسلامی..... ۱۲۴
- مبارزه‌ی معنوی زنان در عاشورا..... ۱۲۴
- سکینه‌ی کبری(س)؛ مشعل معرفت و دانش..... ۱۲۵
- ۹- الگوهای قرآنی زن..... ۱۲۵
- انتخاب الگوی انسانهای خوب و بد در قرآن از بین زنان..... ۱۲۵
- معرفی نمونه‌های متعالی و منحط زن برای مقابله با نگرش غلط نسبت به او..... ۱۲۶
- خیانت اعتقادی با وجود همه‌ی امکانات..... ۱۲۷
- چهار زن نمونه برای همه‌ی انسانها، از جهت ناسپاسی و وارستگی..... ۱۲۸
- خوبی و بدی زنان در قرآن مربوط به محیط خانواده..... ۱۲۹
- نمونه‌های زنان در قرآن خلاف تفکر مارکسیستی..... ۱۳۰
- نمونه شدن، با دوری از جاذبه‌های دنیوی و پاکدامنی..... ۱۳۱
- زن فرعون؛ سمبل مرفهین صدیق..... ۱۳۲
- مریم؛ مظهر پاکی، طهارت و مقاومت در برابر وسوسه‌ها..... ۱۳۲
- ۱۰- الگو شدن زن مسلمان ایرانی..... ۱۳۳
- الگوی سوّم زن؛ «نه شرقی نه غربی» زن مسلمان ایرانی..... ۱۳۳
- ارائه‌ی تعریف جدید از زن و حضور او در ساحت‌های مختلف..... ۱۳۴
- زن مجاهد ایرانی؛ معلّم ثانی زنان جهان..... ۱۳۴
- موج فزاینده‌ی الگو شناختن زن ایرانی..... ۱۳۴
- جلوه کردن زن ایرانی در چشم ناظران جهانی..... ۱۳۵

۱۳۶	حفظ رتبه و آوازه‌ی جهانی زن مسلمان ایرانی
۱۳۶	ارائه‌ی پیام متعالی در عرصه‌های مختلف به دنیا
۱۳۶	زنده کردن هویت اسلامی زن در دنیا
۱۳۶	جلوه‌ی ناشناخته‌ی شخصیت زن
۱۳۷	وظیفه‌ی نشان دادن رشد فرهنگی اسلامی زنان در محیط‌های گوناگون
۱۳۷	گرداننده‌ی تاریخ؛ مشخصه‌ی زن ایرانی
۱۳۷	مجاهدت زنان ایران با حفظ حدود، الگوی نسل جوان آگاه کشورهای اسلامی
۱۳۸	اقتباس از چادر زنان ایرانی در کشورهای اسلامی دوردست
۱۳۹	تقلید زنان افریقا از حجاب زن ایرانی
۱۳۹	اقتباس از نحوه‌ی حجاب و تظاهرات زنان ایرانی
۱۴۰	زن ایرانی؛ الگوی زنان در حجاب و حرکت‌های اجتماعی
۱۴۰	الگوگیری مادران فلسطینی در صف‌آرایی معنوی از زنان ایران
۱۴۱	تربیت زنان مسلمان نمونه، در جنجال غوغاگرانه غرب
۱۴۱	همسران اینارگران؛ اسوه در استقامت و حفظ خانواده
۱۴۲	مادر شهید؛ نخبه‌ی حقیقی فکری و روحی
۱۴۲	سپیده کاشانی؛ نمونه‌ی زن مسلمان فرهنگی و هنری
۱۴۳	فهرست آیات قرآن کریم
۱۴۴	فهرست روایات
۱۴۶	فهرست اسامی اشخاص
۱۴۹	فهرست مکانها

بی شک یکی از قویترین روشهای تربیتی، ارائه ی الگوی صحیح و مناسب و اقتدای به آن است. موضوعی که در دین اسلام به خصوص درباره ی زنان به آن اهتمام ویژه ای شده است. اسلام تنها به دفاع از شخصیت زن نپرداخته بلکه با مطرح کردن الگوهای مختلف تاریخی و قرآنی و در رأس آنها ارائه ی شخصیت جامع و کلی همچون حضرت زهرا (سلام الله علیها) از بین معصومین و حضرت زینب (سلام الله علیها) از بین غیر معصومین (چهارده معصوم) بر تمامی کج اندیشیهای تاریخی نسبت به زن خط بطلان کشیده است.

یکی از موضوعاتی که در طول تاریخ در معرض آراء و تفسیرهای گوناگون قرار گرفته و همواره دچار افراط و تفریط شده است، شخصیت و جایگاه فردی، خانوادگی، اجتماعی و تاریخی زن است. امروزه نیز کج اندیشیها و عدم تعادل در این باب، در جوامع مختلف فراوان به چشم میخورد. در این میان، تنها چشمه ی زلال، مکتب انبیاء و اوصیای الهی است که به دور از هرگونه افراط و تفریط و با تکیه بر وحی و استمداد از خالق هستی، به ترسیم جایگاه حقیقی زنان، متناسب با آفرینش آنان پرداخته است.

با پیروزی انقلاب اسلامی و شعار بازگشت به اسلام ناب محمدی (صلی الله

علیه وآله) از سوی امام خمینی (ره)، احیای شخصیت زن مسلمان نیز چه در نظر و چه در عمل جلوه ای دیگر یافت. از جنبه ی نظری، دیدگاهی جدید در باب زن و ارزشهای او در جهان امروز پدید آمد و در صحنه ی عمل، زنان در مسائل سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی پا به پای مردان و گاه مقدم بر آنان، در سرنوشت جامعه نقش آفرین شدند.

این موج فرهنگی حضور و تعالی زن، نه تنها در سالهای پس از انقلاب اسلامی افول نکرد بلکه در عرصه ی دفاع مقدّس، شکل کاملتری به خود گرفت و پس از آن نیز رشد فزاینده ای یافت. در حقیقت، میتوان دوران کنونی را دوران شکوفایی نهالی دانست که به دست امام خمینی (ره) پدید آمد و با خون هزاران شهید آبیاری گردید. با این همه، آفات و بلیّات همواره در قالب طرح دیدگاه های متأثر از غرب و تفکّرات فمینیستی از يك سو و نظرات متحجّرانه از سوی دیگر، این نهال نوپا را تهدید کرده و گاه آنچنان فضا را مسموم ساخته است که دیدگاههای اصیل اسلامی، برای عموم جامعه بویژه زنان مؤمن و انقلابی و حتّی فرهیختگان و متولّیان فرهنگی و اجرایی کشور نیز مشتبه شده است. در چنین شرایطی، ارائه ی سیمای جامع زن در اسلام مبتنی بر ساختار آفرینشی او و متناسب با مقتضیات زمان و مکان، ضرورت خویش را باز مینمایاند.

بدین منظور، باید به دنبال کسانی رفت که با نگاه عمیق به مبانی دینی و مبتنی بر زمان شناسی و تدبیر لازم و آشنایی با مسائل و مشکلات و نیازهای جامعه، خطوط اصلی و کلان نظام اسلامی را در باب شخصیت و جایگاه زن مسلمان ترسیم نمایند؛ و این مهمّ به لطف خداوند متعال با وجود رهبر فرزانه ی انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای (مدّ ظلّه العالی) دست یافتنی است. بی تردید از جمله عنایات الهی به جامعه ی اسلامی ایران، وجود رهبری فرزانه، مجتهد و ربّانی است که بحق کمتر کسی در میان فقها و غیرفقها میتوان یافت که همچون ایشان در زمینه ارائه ی سیمای زن از منظر اسلام کوشیده باشد. اما این حقیقت، همچون دیگر عطایای الهی به ایشان، در ورای چهره ی سیاسی و حقوقی این رهبر الهی، پنهان مانده است.

یکی از موضوعاتی که در بیانات مقام معظم رهبری بعنوان زعیم جامعه ی اسلامی بر آن تأکید شده، ارائه ی الگو برای زنان در ابعاد مختلف و متناسب با نیاز روز می باشد.

ایشان انعکاس این الگو در رفتار زنان ایرانی را عاملی برای الگو شدن آنها در بین زنان جهان دانسته اند. ارائه ی این الگوها از بیان رهبری با توجه به نگاه نظام مند ایشان به مسائل زنان میتواند برای زنان جامعه ی ما بسیار سودمند باشد. به همین دلیل، در این کتاب سعی شده است با دقت تمامی سخنان ایشان در این زمینه استخراج و در سیزده بخش و با عناوین: ضرورت ارائه ی الگوی صحیح در حیات انسانی، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) الگوی جامع زن و حیات انسانی، حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و عرصه ی خانوادگی، حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و عرصه ی مجاهده ی سیاسی و اجتماعی، حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و عرصه ی معرفتی عرفانی، حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و عرصه ی عبادی، عظمت و کمالات حضرت زهرا (سلام الله علیها)، الگوی عاشورایی زن، الگوهای قرآنی زن، الگو شدن زن مسلمان ایرانی دسته بندی و ارائه گردد.

در استخراج، گردآوری و دسته بندی سخنان معظّمه و ارائه ی آن در قالب اثر حاضر، تمامی سخنرانیها و پیامهای ایشان درباره ی زنان، از آغاز پیروزی انقلاب اسلامی تا سال 1392 حتّی سخنانی که رسانه ای نشده است - مانند توصیه هایی که هنگام خواندن خطبه ی عقد به جوانان داشته اند - اما در مخزن اسناد دفتر معظّمه موجود بوده، مورد بررسی قرار گرفته است که حجم گسترده ی آنها، توجه و اهتمام رهبر معظم انقلاب را نسبت به مسائل زنان نشان میدهد.

در پایان، با سپاس فراوان از حمایتهای دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، لازم است از زحمات جناب دکتر تقی اجیه در ویراستاری عناوین تشکر نمایم. همچنین از خواهران گرامی: ملیحه نقش زن، فاطمه حقیقی، مائده کیوانی، نسیم کریمی، اشرف السادات فتحی، اکرم امینی، آسیه مهجوری، مهرناز سطوت، سعیده شریعت، زهرا نقش زن و فاطمه دهقانی

که در جمع آوری و انطباق فیشها و اصلاح نهایی تلاش فراوان داشته اند، بالاخص خواهر مرضیه شاه سنایی که مسؤلیت گروه خواهران محقق را برعهده داشتند، سپاسگزارم. امیدوارم این اثر مقبول افتد و مورد لطف و عنایت خداوند قرار گیرد.

و آخر دعوانا انّ الحمد لله ربّ العالمین

امیرحسین بانکی پور فرد(1)

ص: 18

1- . استادیار دانشکده ی اهل البیت (علیهم السلام) دانشگاه اصفهان (A.Bankipoor@litr.ui.ac.ir)

1. ضرورت ارائه ی الگوی صحیح در حیات انسانی

درخشش الگوهای جامع در تقابل با طرحهای کهنه و نو «ضد زن»

تا آفتاب درخشان خدیجه ی کبری (علیها السّلام) و فاطمه ی زهرا (علیها السّلام) و زینب کبری (علیها السّلام) میدرخشد، طرحهای کهنه و نو «ضد زن» به نتیجه نخواهد رسید و هزاران زن کربلایی ما نه تنها خطوط سیاه ستمهای ظاهری را در هم شکسته اند، بلکه ستمهای مدرن به زن را نیز رسوا و بی آبرو کرده و نشان داده اند که حقّ کرامت الهی زن، بالاترین حقوق زن است که در جهان به اصطلاح مدرن، هرگز شناخته نشده و امروز وقت شناخته شدن آن است. (1)

احتیاج به الگو برای حفظ موازین اخلاقی، عاطفی و آرمانگرایی

همه ی انسانها احتیاج دارند به اینکه در رفتارهای معمولی خود، يك شاخص و يك الگو در مقابل چشمشان باشد. زینب کبری (سلام الله علیها) هم زن بوده است. زن مسلمان، به يك الگو و يك نمونه ی برجسته احتیاج دارد. زن مسلمان اگر بخواهد موازین اخلاقی، موازین عاطفی و انسانی، موضوع جنسیت زن بودن - که محور خانواده است - و موضوع آرمانگرایی را با

ص: 19

1- . در پیام به کنگره ی «هفت هزار زن شهید کشور» (91/12/16)

هم ملاحظه کند و همه ی اینها را با دیدگاه اسلامی مورد توجه قرار دهد، احتیاج به يك الگو و نمونه ی مجسم و شاخص دارد که به او نگاه کند و در مجموع رفتارها، خود را با او تطبیق دهد و به او نزدیک کند. (1)

تأثیر الگو در کمال زن

زن امروز دنیا الگو میخواهد. اگر الگوی او زینب (سلام الله علیها) و فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) باشند، کارش عبارت است از فهم درست، هوشیاری در درك موقعیتهای و انتخاب بهترین کارها ولو با فداکاری و ایستادن پای همه چیز برای انجام تکلیف بزرگی که خدا بر دوش انسانها گذاشته است، همراه باشد. زن مسلمانی که الگوش فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) یا زینب کبری (سلام الله علیها) باشد، این است. اگر زن به فکر تجملات و خوشگذرانیها و هوسهای زودگذر و تسلیم شدن به احساسات بی بنیاد و بی ریشه باشد، نمیتواند آن راه را برود. باید این وابستگیها را که مثل تار عنکبوت، بر پای يك انسان رهروست، از خود دور کند، تا بتواند آن راه را برود؛ کما اینکه زن ایرانی در دوران انقلاب و در دوران جنگ همین کار را کرد، و انتظار این است که در همه ی دوران انقلاب همین کار را بکند. اما الگوی زن ایرانی در این راه، همان است که گفته شد؛ زینب الگوست. زینب زنی نبود که از علم و معرفت بی بهره باشد؛ بالاترین علمها و برترین و صافی ترین معرفتها در دست او بود. (2)

تأثیر خیلی زیاد الگو بر ذهن مردم

تأثیر الگوری ذهن مردم خیلی بالاست. در مورد همین خانواده ی شهدا که شما مثلاً گاهی نوشتید، از همین بعد تأثیر این مادری که درباره ی مثلاً کلمات او شما يك شرح مختصری نوشتید یا يك ساعت صحبتتان با او را بیان کردید، خیلی اثر میگذارد روی هر کسی که گوش کند، از يك بعد

ص: 20

1- . در دیدار با جمعی از پرستاران (74/7/12)

2- . در دیدار با جمع کثیری از پرستاران به مناسبت روز پرستار (70/8/22)

است البتّه. اگر شما همین را فرضاً در این يك شخصیتی بتوانید باز کنید و يك الگویی ارائه بدهید، این خیلی اثر میگذارد روی ذهن مردم و جامعه ی ما هم چرا با الگوها مأنوسند. منتها این البتّه تنها راه نیست. (1)

تربیت زنان بر اساس الگوی اسلامی

اگر جامعه ی اسلامی بتواند زنان را با الگوی اسلامی تربیت کند؛ یعنی الگوی زهرایی، الگوی زینبی، زنان بزرگ، زنان با عظمت، زنانی که میتوانند دنیا و تاریخی را تحت تأثیر خود قرار دهند، آن وقت زن به مقام شامخ حقیقی خود نائل آمده است. (2)

هویت یابی زن به منظور تثبیت پایه های تربیت و فضای معنویت

امروز در جامعه ی ما خوشبختانه از این نعمت بزرگ، سهم وافری باقی است؛ اگرچه دشمنان سعی میکنند آن را تاراج کنند و از بین ببرند. اما در کشورها و جوامعی که زن چنین هویتی ندارد، میبینید پایه های تربیت مردم می لنگد و فضای اخلاقی و معنوی جامعه هم دچار مشکل میشود. همه ی ارزشهای معنوی را میتوان از درون کانون گرم خانواده که محور آن، زن خانواده است؛ کدخدای این مجموعه، آن مجسمه ی عاطفه است بیرون کشید و معنویات را در سطح جامعه گستراند. امیدواریم دختران جوان و زنان جامعه ی ما در الگوی زینب کبری (سلام الله علیها) دقت کنند و هویت و شخصیت خود را در آن ببینند؛ بقیه ی چیزها فرعی است. (3)

داشتن الگو؛ شرط اصلی مقاومت زن در هجوم همه جانبه به او

وقتی که هجوم به حصار حجاب که حصار عفت زن و طهارت زن

ص: 21

1- . در مصاحبه با مجله ی شاهد بانوان (67/9/13)

2- . در همایش بزرگ خواهران به مناسبت جشن میلاد کوثر (76/7/30)

3- . در دیدار با اقشار مختلف مردم (84/3/25)

است، آغاز شد و فقط کار جنبه‌ی فیزیکی، فشار و خشونت نداشت، بلکه جنبه‌ی فرهنگی، فکری و تزریق ذهنیات هم بود، چه در زمان رضاخان، چه در زمان اعقاب رضاخان و دنباله‌های او، زن اینجا لازم بود تصمیم بگیرد، نسل زن لازم بود که یک تصمیمگیری جدی بکند. این تصمیمگیری به اتکای چه چیزی می‌توانست انجام بگیرد؟ تصمیم بگیرد که چه بشود؟ تصمیم بگیرد مقاومت بکند، مقاومت میکرد همچنانی که یک عده زنهاى خیلی مؤمن و خالص مقاومت کردند تا آخر، عده‌ای هم در همان اوایل هم مقاومت کردند اما این مقاومت به چه قصدی؟ به چه نیتی؟ که چه بشود؟ تا چه اتفاقی بیفتد؟ تا زن به کجا برسد با این مقاومت؟ به چه امیدی، به چه دلخوشی مقاومت کند؟ این آنجایی است که یک خلأ را ما احساس میکنیم. یعنی شرط اصلی مقاومت زن در مقابل این سیلی که بطور دائم و بدون انقطاع در طول پنجاه سال همینطور به پای این حصار عفاف خورد، شرط اینکه زن بتواند در مقابل این سیل بنیانکن مقاومت کند؛ این بود که در ذهن خود یک الگوی روشن و واضح از زن را میداشت و این را نداشت. شما میدیدید زن مسلمان، اعتقاد اسلامی دارد اما حجاب ندارد، نماز هم میخواند، روزه هم میگیرد، زیارت هم میرود، گاهی کارهای خیلی عوامانه‌ی دینی و مذهبی هم انجام میدهد، مثلاً شمع روشن میکند، پای فلان امامزاده یا سقاخانه، اما حجاب ندارد، پس این متدین است، این دلش میخواست دینی باشد اما یک الگوی روشن و یک الگوی زنده و مجسم نمیتوانستیم به این نشان بدهیم؛ اگر نشان میدادیم خودش را به او نزدیک میکرد. سعی میکرد خودش را تطبیق بدهد و این همان مقاومتی بود که لازم بود انجام بگیرد، این را ما نداشتیم برای او مشخص کنیم و نشان بدهیم.

یک چنین الگویی ما در مقابل زن مسلمان نداشتیم که نشان بدهیم بگوییم الگوی شما این است خودت را باید مثل این بکنی، به این شکل در بیاوری. اگر ما این را مشخص میکردیم، نشان میدادیم احتمال فراوانی داشت که فقط کسانی در مقابل آن موج فرهنگی تسلیم بشوند و از پا درآیند

که واقعاً دین نداشته باشند، اصلاً بی اعتقاد باشند. اما آنهایی که معتقد بودند یقیناً باقی میمانند و ما امروز همچنان احتیاج هست که آن خلأ را پر کنیم. (1)

بدون الگو، صلاح و خوبی امری کمیاب و استثناء

در يك نظام فاسد، صلاح و خوبی استثناست، بدی و فساد قاعده است. در يك نظام صالح، بدی استثناست و خوبی قاعده است. در دوران ستمشاهی پرستار خوب بود، خواهران مؤمن در بین جامعه ی پرستاری بودند، آن کسانی که می خواستند شغلشان را با سلامت و طهارت و وظیفه شناسی و احساس عمیق درآشنایی انجام بدهند بودند، اما فرهنگ فاسد غربی که سیل آسا به طرف جامعه ی ما سرازیر میشد، اجازه نمیداد که خواهران پرستار در آن روز بتوانند زن مسلمان باشند، الگوی زن مسلمان يك الگوی ویژه است.

وقتی الگوی زن مسلمان نبود آن وقت صالح بودن، مفید بودن، خوب بودن، میشود يك استثناء، اگر جایی پیدا شد. (2)

نبودن الگو؛ عامل نفوذ فرهنگ بیگانه

یکی از کمبودهای مهم در جامعه ی ما مشخص نبودن الگوی زن مسلمان بوده است که بخاطر همین کمبود، فرهنگهای اجنبی مدتها در جامعه ی ما مجال تاخت و تاز یافتند. (3)

خلأهای ذهنی بانوان؛ زمینه ساز گسترش الگوهای غربی

طرح شخصیت دختر پیامبر بعنوان الگوی زن امروز از آن جهت برای

ص: 23

1- . در سمینار نقش زن در جامعه در دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

2- . در دیدار با جمع کثیری از پرستاران به مناسبت روز پرستار (65/10/15)

3- . در جلسه ی هیأت دولت در سالروز تولد حضرت زهرا (علیها السلام) (64/12/10)

جامعه‌ی انقلابی ما مهم است که در طول نیم قرن اخیر خلأهای ذهنی در مردم و بخصوص در میان بانوان فرصت مناسبی برای بداندیشان فراهم آورد تا الگوهای مورد نظر خود را به صورت ذهنی و واقعی در جامعه مطرح کنند و زن ایرانی را مانند همه‌ی زنان کشورهای اسلامی به سمت الگوهای فرهنگ صنعتی غرب سوق دهند. هر چند عامل مباشر اولی در اجرای این توطئه‌ی شوم، رضاخان و ایادی او بودند؛ اما ساده‌نگری است اگر دست پنهان سیاستهای مسلط جهان را که به شکلی خاص با اسلام بعنوان بزرگترین عامل بیداری ملت‌های مسلمان خصومتی آشفتنی ناپذیر داشتند، در پشت این صحنه‌ی غم‌انگیز و اسارت‌بار مشاهده نکنیم. از آن پس دهها سال همه‌ی دستگاه‌های فرهنگی جامعه‌ی ایرانی با تمام نیرو و توان ابزاری شدند برای پر کردن فضای جامعه از هر چیزی که به سوق دادن زن به سمت سر منزلی که برایش در نظر گرفته بودند به نحوی میتوانست کمک کند. (1)

الگوی غربی؛ زن وسیله‌ی التذاذ مرد

الگوی غربی امروز اروپایی، برخاسته و زاینده از الگوی باستانی رومی و یونانی آنهاست. آن روز هم اینطور بود که زن وسیله‌ی ای برای تکلیف و التذاذ مرد بود و همه چیز تحت الشعاع این بود، امروز هم این را میخواهند؛ حرف اصلی غربیها این است. (2)

خیانت تجدد به انسانیت با ارائه‌ی الگوهای فاسد

آنان که با نام ایجاد تحوّل اجتماعی و اقتصادی، الگوهای فاسد و پلید خویش را با نقابی از پیشرفت و تمدن بر زنان جهان تحمیل میکنند، نه تنها به بانوان بلکه به انسان و انسانیت خیانت میکنند. آلودگانی که به دروغ شعار

ص: 24

1- . در سمینار نقش زن در جامعه (64/12/10)

2- . در دیدار با جمع کثیری از پرستاران به مناسبت روز پرستار (70/8/22)

آزادی زن را دادند، میخواهند او را به اسارت فرهنگ مصرفی و مصرف فرهنگ منحط مخرب بکشند؛ تا آسانتر بتوانند فرزندان و تربیت یافتگان سست عنصر چنین مادرانی را چون ابزاری بی اراده استثمار کنند. مردم ما که روزی بر اثر تسلط دست نشاندهگان استعمار از این توطئه در امان نبودند، بحمدالله به برکت انقلاب و خونهای مطهر شهیدان بیدار شدند و ترفندهای شیاطین بزرگ و کوچک را یکی پس از دیگری خنثی کردند. (1)

2. فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ الگوی جامع زن و حیات انسانی

شخصیت فاطمه (علیها السلام): زیباترین و پرجاذبه ترین ترسیم از زن

امروز با بیداری زن مسلمان که از برکات بزرگ انقلاب عظیم اسلامی است و با حضور فعال زن ایرانی در همه ی صحنه های این انقلاب شکوهمند با رشد فکری فزاینده در میان زنان، سدّ بلندی در برابر سیل بنیانکن این فرهنگ خائنه پدید آمده است. اما برای رسوخ و استواری این سد، نیازی مبرم به ارائه ی الگوی زن مسلمان وجود دارد. شخصیت زهرا ی اطهر که مجموعه ارزشهای بانوی مسلمان است، میتواند زیباترین و پرجاذبه ترین ترسیم از زن را در دیدگاه همه ی زنان، مخصوصاً زنان مسلمان قرار دهد. (2)

بهترین نمونه ی ترسیم چهره ی زن مسلمان برای جهانیان

درباره ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) حرفهای زیادی است که شرح همه ی آنها از عهده ی یک کتاب حتی، خارج است. اما امروز که روز یک تلافی بزرگ میان فرهنگ اسلامی و فرهنگ منحط غربی در همه ی مسائل از جمله در مسائل مهمّ زن در جامعه و در زندگی است، احتیاج داریم که بیشتر راجع به چهره ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) که زن نمونه و بانوی بزرگ اسلام

ص: 25

1- . در پیام به سمینار کوثر شیراز (66/11/20)

2- . در سمینار نقش زن در جامعه (64/12/10)

اما از دستهای غرض ورز و آلوده که بگذریم بسیاری هم هستند که هنوز بدرستی مطلع نیستند که اسلام درباره ی زن چه شأن والایی را در نظر گرفته است ما برای اینکه این مطلب را به جهان نشان بدهیم و فرهنگ مترقی و پیشرفته ی اسلامی را در این زمینه تشویق کنیم، بهترین نمونه، ترسیم چهره ی زنان برجسته اسلام است؛ چون شخصیت و زندگی آنها خود نشاندهنده تفکر اسلام درباره ی زن است و در رأس تمام زنان برجسته ی عالم در طول تاریخ، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) دختر پیامبر است و لذا اگر ما بخواهیم در این باره کار و بحث کنیم، کار زیادی لازم است. (1)

حضرت زهرا (علیها السلام) بالاترین و کاملترین نمونه ی زن

در میان زنان، نمونه هایی را از زن قرآن برای ما معرفی کرده؛ «ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ» (2) برای مؤمن چهره ی مؤمن مثالی که خدای متعال در قرآن میزند زن فرعون را مثال میزند، یعنی يك زن را مثال میزند؛ يك زنی که بر خلاف تمام علایق و تمام وابستگیها يك حرکتی میکند که درست نقطه ی مقابل خواهشهای نفسانی اوست، این بینید، این جهت حرکت را برای زن، برای زنها، برای زنها و مردها حالا برای زنها معین میسازد. در این نمونه گیریها و مدل گیریها انسان گاهی میرسد به آن بهترین نمونه، بالاترین نمونه. يك نمونه ی زن وجود دارد که تمام زنها و تمام شخصیتهای زن از او باید درس بگیرند، چرا؟ چون او نمونه ی کامل کامل است و او فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. (3)

الگوگیری از بزرگترین زن تاریخ

دختر پیامبر و رسول خدا در عمر کوتاه خود، اثر بزرگی به جا گذاشت

ص: 26

1- . در خطبه های نماز جمعه (64/11/4)

2- . سوره ی تحریم، آیه ی 11

3- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

و ایشان بزرگترین زن تاریخ است و زنان تاریخ هیچ يك به منزلت دختر پیامبر نمیرسند. دختری که فقط 18 سال عمر کرد، و بنابراین دخترهای جوان هم میتوانند عظمت بیافرینند و دخترها باید از حضرت فاطمه (سلام الله علیها) الگو و درس بگیرند. (1)

رأس قلّه ی ارزشهای انسانی زن

روز زن باید روزی باشد که زنان جامعه ی ما الگو بگیرند از شخصیت والای فاطمه (سلام الله علیها). ما وقتی که روز ولادت زهرا (سلام الله علیها) را روز زن اعلام میکنیم، این معنایش این است که ارزشهای انسانی زن و هدف والای زندگی زن، آن قلّه ای است که در رأس آن قلّه، زهرا (سلام الله علیها) قرار گرفته است. ما زن را دارای آن ارزشها، استعدادها، درخشندگیها و زیباییها میدانیم که اگر از مرحله ی استعداد به فعلیت برسد، شبیه فاطمه (سلام الله علیها) خواهد شد. چه خوب است که زندگی آن بزرگوار از ابعاد مختلف در مجامع بانوان مسلمان به خصوص ایرانی مورد توجه قرار گیرد و مطالعه و بررسی شود. (2)

فاطمه ی زهرا و اهل بیت (علیهم السلام) الگوهای دسترس در مسیر زندگی

این بزرگوار (3) الگوست؛ نکته این است. ائمه ی ما (علیهم السلام) که بدون تردید رتبه و مقامشان از ملک و فرشتگان مقرب خدا بالاتر است، جوری زندگی نکردند، جوری حرف نزدند، جوری مشی نکردند که از دسترس ما خارج باشند؛ نه. به فرموده ی مرحوم علامه ی طباطبائی، مثل آن کسی است که روی قلّه ی کوه ایستاده است، به مردم میگوید بیاید اینجا؛ به سمت خود، به سمت قلّه، به سمت اوج فرا میخواند. اینجوری نیست که اینها مثل برجستگان دروغین دنیای مادی و دارای معنویتهای قلابی، بروند توی برج عاج و اتاق شیشه ای بنشینند، کسی به اینها دسترسی نداشته باشد؛ نه، میگویند بیاید،

ص: 27

1- . در دیدار با دانش آموزان مدارس شاهد (65/11/13)

2- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (67/11/7)

3- . فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

بیاید. راه همین است؛ ما باید دنبال ائمه راه بیفتیم؛ زندگی آنها الگوی ماست. بله، «أَلَا وَإِنَّكُمْ لَاتَقْدِرُونَ عَلَىٰ ذَٰلِكَ»؛ (1) ما مثل آنها نمیتوانیم حرکت کنیم؛ ما لیاقت این را نداریم، طاقت این را نداریم؛ اما میتوانیم آن راهی را که آنها رفتند، مسیر زندگی مان قرار بدهیم؛ این را جهت قرار بدهیم، در این جهت حرکت کنیم. (2)

صعود به سمت قلّه ی حضرت زهرا (علیها السلام) برای مشاهده ی بهتر صفات الهی

خانمهای ایران! شما همه تان حضرت زینب و حضرت زهرا را بر بلندی يك قلّه در نظر بگیرید، شما دارید از این کوه میروید بالا، از این دامنه که برسید به آن قلّه. این زن ایرانی است، همه چیز برایتان باید آسان باشد، باید شما این دامنه را با هر زحمتی هست تحمل کنید، سیر کنید تا خودتان را به آنجا برسانید؛ همّتتان را اینقدر بدانید. آن وقت آن چهره ی برجسته ی منوری که ما این را الگو و نمونه قرار دادیم و بر روی آن قلّه است او برای ما هر لحظه نزدیکتر خواهد شد، هر چه بروید نزدیک، خصوصیات بیشتری از آن چهره را مشاهده خواهید کرد. (3)

علوّ مقام زن با حرکت در صراط فاطمه (علیها السلام)

امام (رضوان الله علیه) در يك بیانی خطاب به زنها میفرمودند: اینکه شما قبول کردید روز ولادت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) روز زن باشد، این برای شما مسئولیت و تکلیف به وجود می آورد. روز شما، روز زن، روز مادر، روز فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است؛ معنای این چیست؟ این يك حرکت نمادین است؛ این کار، سمبلیک است. معنایش این است که زن باید در این صراط حرکت کند؛ عظمت و جلالت و علوّ مقام و مقدار برای زنان در

ص: 28

1- . نهج البلاغه، نامه ی 45

2- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (23/91/2)

3- . در دیدار با خواهران پرستار واحد بسیج (61/11/30)

این راه است؛ راهی که در آن تقوا هست، عفاف هست، دانش هست، نطق هست، ایستادگی در میدانهای گوناگونِ محتاج ایستادگی هست، تربیت فرزند هست، زندگی خانوادگی هست؛ همه ی زینتها و فضیلتهای معنوی در آن هست؛ زنان باید در این جهت حرکت کنند. خوشبختانه زنان جامعه ی ما حقاً و انصافاً نه فقط در انقلاب ما، بلکه از گذشته هم همین جور بوده است. (1)

زیباترین، متعالیترین و مقدسترین الگو

انتخاب چنین روزی بعنوان روز زن به معنی انتخاب زیباترین، متعالیترین و مقدسترین الگو برای زنان مسلمان، بلکه زنان همه ی جهان است. (2)

لزوم تبیین ابعاد وجودی فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و زینب کبری (علیها السلام) بعنوان برترین الگو

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) برترین نمونه ی مجسم برای زنان مسلمان است. متفکرین و گویندگان مذهبی و دانشمندان باید با بیان و قلم خود، ابعاد وجودی و شخصیت این بانوی بزرگ آفرینش را هر چه بهتر و بیشتر ترسیم و تبیین کنند. دختر حضرت فاطمه (سلام الله علیها) یعنی حضرت زینب کبری (سلام الله علیها) نیز الگوی دیگری است که در ابعادی جدید نقش يك زن ممتاز را در خاندان پیامبر به بهترین وجه ایفا کرده است. شخصیت آن بزرگوار قبل از حادثه ی کربلا و در مدینه بسیار برجسته و معروف و ممتاز بود و به لحاظ علمی، معنوی، اخلاقی، تقوایی، پاکدامنی و طهارت برای زنان مسلمان قابل تبعیت و پیروی محسوب میشود. (3)

ص: 29

1- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (23/91/2)

2- . پیام به سمینار کوثر در شیراز (66/11/20)

3- . در دیدار با جمعی از پرستاران (74/7/12)

حضرت زهرا (علیها السلام) جامع امتیازات يك انسان والا

این دختر بزرگوار - فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) - بعنوان الگوی معرفت، دانش، عبادت، زهد، خانه داری، جهاد، شهادت و تمام امتیازات و خصوصیات يك انسان والا و معصوم را با خود دارد. ما افتخار میکنیم که دنباله رو آن حضرت باشیم. افتخار میکنیم که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را اسوه و الگوی خود قرار بدهیم. زنها، دخترهای جوان و نسل انقلابی کوشش کنند خودشان را به آن ترسیمی که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) از زن مسلمان برای ما به وجود آورده هر چه ممکن است نزدیکتر کنند. (1)

انسان کامل و ظرف ملکوتی وجود انسان

از اینکه دیدم بحمدالله جهت فکری زنان زبده و برگزیده کشور ما در ستمی است که آینده آن - ان شاءالله - نویدبخش و خوشحال کننده است، خرسند شدم. من هم متقابلاً ولادت زهرا ی اطهر (سلام الله علیها) را، که الگوی زنان در طول تاریخ و برای همه ی نسلهاست و نمونه ی انسان کامل و ظرف ملکوتی وجود انسان در ایشان متجلی است، به شما خواهران عزیز و به همه ی زنان کشورمان و به همه ی زنان مسلمان و به همه ی مسلمین جهان تبریک عرض میکنم. (2)

سیده نساء العالمین دارای همه ی فضایل

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) همه ی این فضایل را با هم داراست. چون «وَإِصْطَفَاكِ عَلَي نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (3) درباره ی مریم در قرآن هست و سیده ی نساء عالمین، در روایت هم دارد که او سرور زنان عالم در زمان خودش بود، ولی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) سرور زنان عالم در همه ی ادوار تاریخ است؛ این الگوست. برادران عزیز! ما امروز به این الگو احتیاج داریم. (4)

ص: 30

1- . در خطبه های نماز جمعه (63/11/12)

2- . در دیدار با اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان (70/10/4)

3- . سوره ی آل عمران آیه ی 42

4- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

الگوی همه ی مردان و زنان مسلمان و غیرمسلمان

آن زن نمونه ای که حیاتش با همه ی کوتاهی عمر او در عین جوانی، الگویی برای همه مردان و زنان غیور و مؤمن و مسلمانان و حتی مردم غیرمسلمانی که با مقام آن بزرگوار آشنا باشند، است و ما باید از زندگانی آن بزرگوار درس بگیریم. (1)

فاطمه (علیها السلام)؛ الگوی مجسم زن امروز در سراسر جهان

امروز جامعه ی زن در جهان در خلأ به سر میرد و دست او را گمراهان تاریخ گرفته اند و حرفهای تمجیدآمیزی هم برای فریب زنان میزنند. شما مداحان باید ابعاد زندگی حضرت زهرا (سلام الله علیها) را یادآوری کنید. ما سالها پیرامون فضایل معنوی و خصلتهای انسانی حضرت فاطمه (سلام الله علیها) صحبت کرده ایم، اما به این نکته که الگوی مجسمی از زن امروز را نشان دهیم و به ابعاد سازنده ی شخصیت انسانی که بتواند دنیا را اداره کند کمتر توجه داشته ایم و امروز باید این خلأ را جبران بکنیم؛ زیرا زندگی حضرت زهرا (سلام الله علیها) نه تنها الگویی برای زنان مسلمان و انقلابی کشورمان است بلکه زندگی این بانوی معصوم میتواند الگویی برای تمامی زنان جهان باشد. مردم دنیا باید پیام حضرت زهرا (سلام الله علیها) را بدانند و این انقلاب با برکت حضرت زهرا (سلام الله علیها) میتواند به دنیا صادر شود. (2)

یگانگی شخصیت فاطمه (علیها السلام) از لحاظ عظمت و همه جانبه بودن

شخصیت فاطمه (سلام الله علیها) شبیه سایر بزرگان نیست، يك شخصیت یکتا و یگانه است. یعنی شما هیچ شخصیت دیگری را نمیتوانید پیدا کنید که مجسم کننده ی هویت حقیقی و همه جانبه ی يك مسلمان باشد، آنچنانکه حضرت زهرا بوده است. زنان برجسته ی دیگری ما میتوانیم پیدا کنیم - اما

ص: 31

1- . در دیدار با هیأت نظارت و هیأت اجرایی انتخابات (68/9/22)

2- . در دیدار با جامعه ی مداحان (64/12/10)

اولاً نه از جهت اوج عظمت و برجستگی به پای زهرا (سلام الله علیها) میرسند، نه از جهت همه جانبه بودن زندگی آنها و حضور در تمام ابعاد زندگی آنها. خب ما حضرت زینب را میشناسیم، امّا زینب را در کربلا میشناسید، در هنگام خروج از مکه میشناسید، در شام میشناسید، امّا در زندگی خصوصی او با عبدالله جعفر شوهرش هم میشناسید؟ در حالیکه این یکی از ابعاد مهمّ زندگی زن است. زن مسلمان نمیتواند يك زن کامل و يك مسلمان کامل باشد در حالیکه آن بعد خانه آرای و اداره ی کانون خانواده را ما در او نادیده بگیریم. اصلاً ظرافت قضیه در همین است. ظرافت قضیه در مورد زن همین است که در او خصلتها و ویژگیهایی وجود دارد که همه ی آنها باید رشد خودشان را در جهت تکامل بکنند و این جز در انسان مسلمان امکانپذیر نیست. (1)

سرمشقی در برابر تمام بدآموزیها

منزلت حضرت زهرا برای ما مسلمانان امروز، فراتر از منزلت یکی از برجستگان خاندان پیامبر و دارای يك خصوصیت مضاعفی است و آن این است که این بانوی بزرگوار و عزیز، سرمشقی است برای زن ایرانی که میخواهد علیرغم تمام بدآموزیها و علیرغم تمام سیاستهایی که میخواهند زن را در لجنزار اخلاقی بغلتانند، موجودی باشد دنباله رو حضرت زهرا (سلام الله علیها)؛ یعنی با دین، طیب و طاهر، شجاع، مبارز، وفادار و در عین حال در میدانهای دشوار زندگی با تمام وجود سرمایه گذاری کند. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) يك چنین عنصر عزیز و بزرگوار است. (2)

تقدیر و تأیید کامل پیامبر (صلی الله علیه وآله)

توجه به زندگی دخت گرامی پیامبر دارای اهمیتی ویژه است؛ به این خاطر که ایشان نه فقط شخصیّتی والاتر از دیگر زنان برجسته ی صدر اسلام

ص: 32

1- . در سمینار نقش زن در جامعه در دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

2- . در خطبه ی نماز جمعه (63/11/12)

داشته اند، بلکه توجّه به زوایای گوناگون زندگی این شخصیت عظیم الشان روشن میسازد که هر آنچه در زندگی این بانوی بزرگوار میگذشته است، حضرت رسول اکرم مورد تقدیر و تایید قرار داده اند. زندگی و شخصیت حضرت زهرا (سلام الله علیها) در زمینه ی دستیابی به الگوی زن مسلمان از اهمیتی ویژه برخوردار است. (1)

حجت الهی در قرار دادن الگوی عالی فاطمه (علیها السلام) در امت اسلام

در بین مسلمین و در فرهنگ اسلامی، زنی با این عظمت وجود دارد. خدای متعال میتواند بزرگترین و رفیعترین زن را در میان ملت‌های دیگر و امت‌های سلف قرار بدهد اشکالی هم نداشت؛ این کار میشد اما در امت اسلام قرار داده است. این هم برای ما حجت و تباهی است که میتوان این الگوی عالی و والا-را در مقابل چشم قرار داد و آن را دنبال کرد. ان شاءالله شما خواهران عزیز هم موفق باشید که این راه مهم را با قدرت و با صلابت بپیمایید و خداوند به شما هم توفیق عنایت کند. (2)

روش صحیح انتخاب الگو و پیروی از آن

سؤال (3) خوبی است، اولاً من به شما بگویم که الگورا نباید برای ما معرفی کنند و بگویند که این الگوی شما است. این الگوی قراردادی و تحمیلی، الگوی جالبی نمیشود. الگورا باید خودمان پیدا کنیم؛ یعنی در افق دیدمان نگاه کنیم و ببینیم از این همه چهره ای که در جلوی چشممان می آید، کدام را بیشتر میپسندیم؛ طبعاً این الگوی ما میشود. من معتقدم که برای جوان مسلمان، به خصوص مسلمانی که با زندگی انمه و خاندان پیامبر و مسلمانان صدر اسلام آشنایی داشته باشد، پیدا کردن الگو مشکل نیست

ص: 33

1- . در جلسه ی هیأت دولت در سالروز تولّد حضرت زهرا (علیها السلام) (12/11/64)

2- . در دیدار با اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان (69/10/16)

3- . سؤال: بعنوان يك دختر دانشجو چگونه میتوانیم از زندگانی حضرت زهرا (سلام الله علیها) الگو بگیریم؟

و الگو هم کم نیست. حالا خود شما خوشبختانه از حضرت زهرا (سلام الله علیها) اسم آوردید. من در خصوص وجود مقدس فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) چند جمله ای بگویم؛ شاید این سر رشته ای در زمینه ی بقیه ی ائمه و بزرگان شود و بتوانید فکر کنید شما خانمی که در دوره ی پیشرفت علمی و صنعتی و تکنولوژی و دنیای بزرگ و تمدن مادی و این همه پدیده های جدید زندگی میکنید، از الگوی خودتان در مثلاً هزار و چهارصد سال پیش توقع دارید که در کدام بخش، مشابه وضع کنونی شما را داشته باشد؛ تا از آن بهره بگیرید. مثلاً فرض کنید میخواهید ببینید چگونه دانشگاه میرفته است؟ یا وقتی که مثلاً در مسائل سیاست جهانی فکر میکرده چگونه فکر میکرده است؟ اینها که نیست.

يك خصوصیات اصلی در شخصیت هر انسانی هست؛ آنها را بایستی مشخص کنید و الگو را در آنها جستجو نمایید. مثلاً فرض بفرمایید در برخورد با مسائل مربوط به حوادث پیرامونی، انسان چگونه باید برخورد بکند؟ حالا حوادث پیرامونی، يك وقت مربوط به دوره ای است که مترو هست و قطار هست و جت هست و کامپیوتر هست؛ يك وقت مربوط به دوره ای است که نه، این چیزها نیست، اما حوادث پیرامونی بالاخره چیزی است که انسان را همیشه احاطه میکند.

انسان دو گونه میتواند با این قضیه برخورد کند: یکی مسؤولانه، یکی بی تفاوت. مسؤولانه هم انواع و اقسام دارد؛ با چه روحیه ای، با چه نوع نگرشی به آینده. آدم باید این خطوط اصلی را در آن شخصی که فکر میکند الگوی او میتواند باشد، جستجو کند و از آنها پیروی نماید. (1)

جنبه های الگویی زندگی ظاهری و ملکوتی حضرت فاطمه (علیها السلام)

اسلام، فاطمه (سلام الله علیها) آن عنصر برجسته و ممتاز ملکوتی را بعنوان نمونه و اسوه ی زن معرفی میکند. آن زندگی ظاهری و جهاد و مبارزه ای و

ص: 34

دانش و سخنوری و فداکاری و شوهرداری و مادری و همسری و مهاجرت و حضور در همه ی میدانهای سیاسی و نظامی و انقلابی و برجستگی همه جانبه ی او که مردهای بزرگ را در مقابلش به خضوع وادار میکرد، این هم مقام معنوی و رکوع و سجود و محراب عبادت و دعا و صحیفه و تضرع و ذات ملکوتی و درخشندگی و عنصر معنوی همپایه و هموزن و همسنگ امیرالمؤمنین و پیغمبر بودن اوست. زن این است. الگوی زنی که اسلام میخواهد بسازد این است. (1)

سرمشق گرفتن از کلمات و حرکات ملکوتی حضرت فاطمه (علیها السلام)

در مقام تنزل وجود، آنجایی که عظمت‌های ملکوتی به واقعیت‌های عالم جسم و مُلك میپیوندد و این قالبهای بشری، حامل آن معنویتها و روحها میشود؛ آن وقت، هر حرکت و هر اشاره و هر حرف از زبان آنها، برای ماها که عقب هستیم، يك سرمشق نورانی میشود. این کافی نیست که ما بدانیم فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در چه اوجی و با چه عظمتی در این عالم بوده و در عالم معنا و ملکوت خواهد بود. البته دانستنش برای ما يك معرفت است و اگر معرفت روشنی گیر کسی بیاید که آن هم جز در سایه ی عمل به دست نمی آید خیلی قیمت دارد. معرفتِ خالصِ روشنِ گویای آن معنویتها، گیر همه نمی آید. اولیای بزرگ خدا هستند که میتوانند گوشه‌هایی از آن را درك کنند و ببینند. آن مقداری که ما درك میکنیم و میفهمیم، باید برای ما سرمشق حرکت و عمل باشد. شیعیان، این نکته را باید فراموش نکنند. البته همه مسلمین سهیمند؛ منتها شاید اینطور معرفتی، در غیر از شیعه کمتر هست؛ نه اینکه هیچ نیست. بعضی از کسانی که شیعه هم نیستند، در مقام معرفت نسبت به اهل بیت خیلی جلو هستند؛ اما در این حدّ غالباً و عموماً متعلق به شیعه است. (2)

ص: 35

1- . در دیدار با جمع کثیری از زنان کشور (68/10/26)

2- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (69/10/17)

الگوی فاطمی؛ سرمشق زندگی شخصی، اجتماعی و خانوادگی

زنان مسلمان در زندگی شخصی، اجتماعی و خانوادگی خود باید زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را از جهت خردمندی، فرزاندگی، عقل و معرفت الگو و سرمشق قرار دهند و از بعد عبادت، مجاهدت، حضور در صحنه، تصمیمگیریهای عظیم اجتماعی، خانه داری، همسر داری و تربیت فرزندان صالح از زهرای اطهر (سلام الله علیها) پیروی کنند؛ زیرا زندگی آن بانوی بزرگ اسلام نشان میدهد که زن مسلمان برای ورود در صحنه سیاست و میدان کار و تلاش و نیز ایفای نقش فعال در جامعه، همراه با تحصیل، عبادت، همسر داری و تربیت فرزندان میتواند پیرو فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) باشد و دخت گرامی پیامبر عظیم الشان الهی را الگوی خود قرار دهد. (1)

جمع بین سه وظیفه ی خانه داری، حضور اجتماعی و عبادت خدا در زندگی فاطمی

در زندگی معمولی این بزرگوار يك نکته ی مهم است و آن جمع بین زندگی يك زن مسلمان در رفتارش با شوهر و فرزندان و انجام وظایفش در خانه از يك طرف و بین وظایف يك انسان مجاهد غیور خستگی ناپذیر در برخوردش با حوادث سیاسی مهم بعد از رحلت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) که به مسجد می آید و سخنرانی و موضعگیری و دفاع میکند و حرف میزند و يك جهادگر به تمام معنا و خستگی ناپذیر و محنت پذیر و سختی تحمل کن است، از طرف دیگر. همچنین از جهت سوم، يك عبادتگر و به پادارنده ی نماز در شبهای تار و قیام کننده ی لله و خاضع و خاشع برای پروردگار است و در محراب عبادت، این زن جوان مانند آلیای کهن الهی، با خدا راز و نیاز و عبادت میکند. این سه بعد را با هم جمع کردن، نقطه ی درخشان زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. آن حضرت، این سه جهت را از هم جدا نکرد.

ص: 36

شما باید در محیط کار و زندگی، با همسر و فرزندان و همسایه و دوستانتان، به وظایف شخصی خود عمل کنید و پیوندهای معمولی اجتماعی را بصورت سالم برقرار نمایید. درعین حال، باید در میدان سیاست و صحنه ی انقلاب و کارهایی که نظام اجتماعی از شما میطلبد و انتخابات و میدان جنگ و عرضه کردن خواست انقلابی و ملی خود در سطح کشور و جهان و بیان اراده ی سیاسی خود در میدانهای سیاست و انقلاب، حضور داشته باشید. شما باید در راهپیمایی و سازندگی و میدان جنگ و انتخابات و بیان عقیده ی سیاسی خود - آنجایی که اظهار عقیده واجب است - حضورتان را حفظ کنید و در تعیین سرنوشت کشور و انقلاب مؤثر باشید. درعین حال، رابطه ی معنوی و قلبی خودتان با خدا را از طریق عبادت و توجه و ذکر و حضور و معنویت و استمداد از خدا و توکل به او و انجام نوافل و فرایض خوب کنید. این سه بعد، انسان مسلمان را میسازد. اسلام، این را از ما خواسته است و اگر پرسند: چگونه میسر است؟ پاسخ میدهیم که ما الگوهای از جمله فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) داریم. (1)

الگوهای رفتاری و معرفتی در زندگی حضرت زهرا (علیها السلام)

زندگی حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) الگوی زندگی يك زن مسلمان است؛ زیرا ساده زیستن دختر پیغمبر و قناعت و عدم روحیه ی مصرفگرایی او میتواند بهترین نمونه برای زنهای جامعه ی امروز ما باشد. حضرت فاطمه (سلام الله علیها) از نظر اندیشه ی اسلامی و معرفت، یکی از پیشروان فکر اسلامی است و او برای فرزندان خود يك آموزگار و برای پدر يك شاگرد بود. او فرزندان خود را در محیطی اسلامی، همراه با اندیشه های اسلامی تربیت کرد و فضای خانه ی او آکنده از معنویت اسلامی بود.

این شخصیت برجسته و محترم در مواقع لازم حتی در اجتماع مردم، شرکت

ص: 37

میکردند و ضمن سخنرانی برای مردم، مسائل را از دیدگاه خود برای آنها تشریح میکردند. او يك زن مبارز، پیگیر، آگاه، دانشمند و در عین حال يك زن خانه دار و با توقع کم بود و يك الگو برای زنان مسلمان جهان است؛ زیرا فکر بلند او، تربیت فرزندانش، حضور همه جانبه در میدان و سخن او برای دیگران، میتواند درس خوبی محسوب شود. قناعت او در زندگی زناشویی، میتواند درس خوبی باشد. زنان با پارسایی، تقوا، پرهیزکاری، عبادت، شجاعت و تربیت فرزندان با ایمان و خانه داری و گرم کردن محیط زندگی، میتوانند حضرت فاطمه (سلام الله علیها) را الگو قرار دهند. (1)

الگوی هوشمند، قدرتمند و با تقوا

حضرت زهرا (سلام الله علیها) از لحاظ هوشمندی و دانایی کارهایی کرده که امروز تحلیل سیاسی که انسان میکند مبیند عجب هوشمندانه است، عجب قدرتمندانه است. چقدر زیرک بوده این زن، حالا غیر از ایمان و تقوا. آن وقت از لحاظ تقوا، از لحاظ پاکدامنی، از لحاظ تربیتهای اولیه ی کودکان، از لحاظ محبت به شوهر، از لحاظ بی اعتنایی به دنیا و پارسایی. آن شب عروسی اش است، آن نمیدانم زندگی اش است. از لحاظ مقاومت و صراحت، از لحاظ رنج پذیری، رنج، درد، بیماری، ضربت، ناراحتی را تحمل کردن؛ تمام این چیزها در وجود حضرت زینب هم منعکس شده؛ آن هم همینطور، آن هم دختر همین زن است. قدرت، قاطعیت، صلابت، دل شجاع، روح بلند، ذهن هوشیار، سخن زبده و بجا، تمام خصلتهای يك انسان بزرگ را دارا بودن، پختگی، خم نشدن و افسرده نشدن در زیر بار مصیبتها و تحمل این بارها. بله، این زینب کبری (سلام الله علیها) است. اینها الگوهای شمايند. (2)

ص: 38

1- . در خطبه ی نماز جمعه (64/11/4)

2- . در دیدار با خواهران پرستار واحد بسیج (61/11/30)

الگوی زندگی و جهاد

زنان ما الگوی زندگی خودشان و همچنین الگوی مبارزه و جهاد خودشان را از این بانوی نمونه‌ی اسلام و صدر بانوان بشریت اخذ کنند و درس بگیرند. (1)

آمیزه‌ی علم، تقوا، جهاد و گذشت

اسلام در مورد شخصیت زن، تبیین بسیار شرافتمندانه و والا و پرارزشی دارد و لازم است این کنگره شخصیت فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها) را بعنوان آمیزه‌ی از علم، تقوا، جهاد، پارسایی و گذشت به جهانیان معرفی نماید تا الگوی زن مسلمان قرار گیرد. (2)

سخاوت و احسان به مستمندان

آن احسانش به مستمندان، که وقتی پیرمرد مستمندی را پیغمبر به در خانه امیرالمؤمنین فرستاد و گفت که برو حاجتت را از آنها بخواه، فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها) یک پوستی را که حسن و حسین (علیهما السلام) بر روی آن میخوابیدند و بعنوان زیرانداز فرزندان خود در خانه داشت و چیزی جز آن نداشت، برداشت و داد به این سائل و گفت: این را ببر بفروش و از پول آن استفاده کن. این شخصیت جامع الاطراف فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها) است. این الگو است. الگوی زن مسلمان این است. (3)

دختر هجده ساله؛ بزرگترین زن تاریخ بر اثر جهاد، گذشت و معرفت بسیار

پرستاران ما روز ولادت حضرت زینب (سلام الله علیها) را روز پرستار نام

ص: 39

1- . در خطبه‌های نماز جمعه (65/12/1)

2- . در کنگره‌ی بین‌المللی زن و انقلاب جهانی اسلام (66/11/17)

3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

نهادند؛ روز ولادت مادرش زهرا (سلام الله علیها) روز زن نام گرفته؛ هر دو هم متناسب است، هر دو هم خوب است. این به چه معناست؟ به معنای الگوسازی و نمونه سازی زن ایرانی است. زن ایرانی الگوش زهرا و زینب (سلام الله علیها) هستند. ببینید زهرای اطهر (سلام الله علیها) چگونه بود. حضرت زهرایی که اسمش دنیای اسلام را پر کرده و میان دوست، بی تفاوت و دشمن، جای یک زن بزرگ تاریخ را پر کرده. اگر او را از زنان برجسته مثل حضرت مریم (سلام الله علیها) و حضرت خدیجه (سلام الله علیها) بالاتر ندانیم، بالاتر ندانند - ما که بالاتر میدانیم این بزرگوار را، از همه ی زنان عالم، از همه ی زنان تاریخ ما حضرت زهرا (سلام الله علیها) را بالاتر میدانیم، ثابت هم میکنیم - آنهایی که بالاتر نمیدانند، حداقل معادل آن زنها میدانند، حداقل تالی تلو آن زنها میدانند. این زن با این عظمت هجده سال عمر کرده؛ هجده سال. یک دختر هجده ساله شما تصور کنید، چقدر باید حجم جهاد، مبارزه، گذشت، معرفت و درک برای یک دختر هجده ساله زیاد باشد، حجم بزرگی باشد که بتواند او را سیدة نساء العالمین بکند؟ چهره ی برجسته ی منوری بکند که تا دنیا دنیاست این چهره ی منور خواهد ماند و منورتر هم خواهد شد. ابرها از مقابل این چهره برطرف خواهد شد، ابهامها برطرف خواهد شد، مردم میفهمند که اسلام چگونه آبیاری شده، ببینید چقدر جهاد شده. این الگوی زن ایرانی است. (1)

دختر جوان خانه دار با لباس فقرا و دریای عظیم دانش

ما این بزرگوار را خواسته ایم بعنوان الگو میان خودمان مطرح کنیم. یک زن جوان، یک دختر جوان، که زندگی اش، زندگی معمولی؛ لباسش، لباس فقرا؛ کارش در خانه جمع و جور کردن بچه ها و مدیریت خانه و کدبانویی این خانه ی کوچک و دستاس کردن است و آن کوه معرفت و دریای عظیم علم و دانش در وجود اوست. (2)

ص: 40

1- . در دیدار با خواهران پرستار واحد بسیج (61/11/30)

2- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

اقتدا به اعمال شخصی و اجتماعی فاطمه (علیها السلام) در خودسازی و جهان سازی

این محبت و علقه ای که وجود دارد، وظیفه ای را بر دوش ما میگذارد. وظیفه این است که ما باید به روش آن بزرگوار عمل کنیم؛ هم در عمل شخصی و هم در عمل اجتماعی و عمومی. راه، همین راهی است که امروز به فضل الهی، انقلاب جلو پای مردم ما گذاشته است. این، همان راه حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است: خودسازی و جهان سازی. خودسازی به معنای پرداختن به عمران و آبادی جانی که جسم ما محترم به اوست. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) «كَانَتْ تَقُومُ فِي مِحْرَابٍ عِبَادَتِهَا حَتَّى تَوْرَمَتْ قَدَمَاهَا.» (1) این دختر جوان، این بانویی که به هنگام شهادت هجده سال داشت، آنقدر عبادت میکرد و به نماز می ایستاد که ساقهای پاهای مبارکش ورم میکرد! این خانم، با این منزلت، با این مقام، کار منزل را هم خودش میکرد. پذیرایی از شوهر و فرزندان هم برعهده ی خود او بود. روایاتی که درباره ی «دستاس» فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است، فراوان و متعدّد است. (2)

پیدا کردن عناصر معرفتی و اخلاقی مورد نیاز نسل جوان در وجود حضرت فاطمه (علیها السلام)

شما ببینید امروز نسل جوان شما - چه دخترهاتان، چه پسرهاتان - و جامعه ی شما از خلأ کدام معرفت رنج میبرند و آسیب میبینند؛ از کمبود کدام عنصر سازنده ی اخلاقی رنج میبرند، آن عنصر اخلاقی را در وجود فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و در فضایل آن بزرگوار و این وجودهای مقدّس پیدا کنید و به زبان شعر - که زبان هنر هست - آن را القا و بیان کنید. (3)

ص: 41

- 1- . مناقب ابن شهر آشوب، ج 3، ص 341
- 2- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)
- 3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

زنان کشور ما، با آشنایی با زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و معرفت و مبارزات و سخنان حکمت آمیز آن بزرگوار، راهی را مقابل خود ترسیم کرده اند، در راه حرکت هم کرده اند و بیشتر بایستی پیش بروند. (1)

استفاده از عظمت خورشید حضرت فاطمه (علیها السلام)

ما دستمان پُر است، ما زنان بزرگی داریم؛ اگر حالا بخواهیم وارد وادی مسأله ی زن بشویم. زنان باعظمتی در تاریخ اسلام هستند که اوج و قلّه ی این عظمت ها، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، صدیقه ی کبری (سلام الله علیها) است. حضرت زینب (سلام الله علیها) و حضرت سکینه (سلام الله علیها) هم ماجراهایشان ماجراهای شگفت آور برای انسانهای متفکر و باهوش و خردمند و اهل فکر است.

حرف من با شما برادران عزیز مدّاح و ذاکر این است که شماها در این زمینه خیلی وظیفه دارید. من گاهی اوقات توصیه هایی میکنم. اینجور نیست که ما برای عظمت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در مانده باشیم که چه جور این عظمت را بیان کنیم و متوسّل بشویم به شعر، نثر و یا کلامی؛ نه، بلکه ما به آن عظمت احتیاج داریم. این خورشید متألّی و درخشان به همه ی موجودات عالم سود میبخشد و حالا گوشه ی آفتابش هم داخل خانه ی ما افتاده است؛ ما باید ببینیم از این چه جوری میتوانیم استفاده کنیم. آن خورشید که خیلی بالاتر است؛ حالا ما ساعتهای متمادی بنشینیم و راجع به توصیف این خورشید - که درست هم نمیدانیم چه هست و ذهن ما به آن نمیرسد - حرف بزنیم، شعر بگوییم، بخوانیم؛ اما نرویم زیر این آفتاب بنشینیم، تا بدنمان را گرم کنیم، جسممان را رشد بدهیم و حیات خودمان را تقویت و تأمین کنیم؛ اینکه عاقلانه نیست؛ شأن این بزرگوار و این

ص: 42

بهره مندی و جهتگیری از مکتب حضرت فاطمه (علیها السلام)

خواهران محترم آیا میتوانیم اسم زن مسلمان بر خود نهیم و حال آنکه از مکتب حضرت فاطمه (سلام الله علیها) بهره ای نداشته باشیم. زن مسلمان واقعی الگو و اسوه ی زندگی اش، شخصیت والای دخت گرامی پیامبر (صلی الله علیه وآله) میباشد و زندگانی زنان برجسته و نامدار اسلام همیشه و در همه حال برای ما رهروان مکتب اسلام عبرت انگیز و در تمام مراحل جهت دهنده ی خط زندگی زن مسلمان میباشد. (2)

3. حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی خانوادگی

عمر کوتاه؛ 18 تا 23 سال

تولد دختر بزرگوار پیغمبر بنا بر قول مشهور در سال پنجم بعثت است که با این حساب، حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در هنگام شهادت 18 سال داشته است. بعضی هم گفته اند ولادت این بزرگوار در سال دوم یا سال اول بعثت بوده است که بنا بر این قول حداکثر سن این بزرگوار، 22 یا 23 سال میشود. شما يك زن را با همه ی محدودیتهایی که از جهات مختلف ممکن است برای او وجود داشته باشد (به خصوص در آن دوران که محدودیتهای بیشتر بوده است) در نظر بگیرید، آن وقت ببینید که این بانوی مکرم چه عظمتی را در آن شرایط و در طول این عمر کوتاه نشان داده است. (3)

ص: 43

1- . در دیدار با مداحان اهل بیت (علیهم السلام) (83/5/17)

2- . در دیدار گروهی از بانوان (63/12/21)

3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

دوران کودکی در شرایط سختی، فشار و بایکوت پیامبر (صلی الله علیه وآله)

این بزرگوار، يك زن خانه دار بود. شوهردار بود. يك مادر تربیت کننده ی فرزندان بود. این مخدّره ی بزرگوار، در میدانهای سختی که داشتند، مایه ی دلگرمی شوهر و پدرش بود. این بزرگوار، در سال پنجم بعثت متولّد شده است. یعنی در اوج و شدّت دعوت پیغمبر؛ عین شدّت و سختی و فشار. اینکه شنیده اید در ولادت آن بزرگوار، زنها نیامدند، خیلی معنی دارد! یعنی پیغمبر در حال مبارزه بود؛ آنچنان مبارزه ای که مردم مگّه او را بایکوت کرده بودند. به کلّ، رابطه هاشان را بریده بودند، برای اینکه او را زیر فشار قرار دهند. و آن زن فداکار - خدیجه ی کبری (سلام الله علیها) - استقامت کرد و به پیغمبر دلگرمی داد. بعد هم این دختر رسید. (1)

نوازش و زدودن غبار غم از پدر

این دختر، در حالیکه بزرگ میشد و به پنج، شش سالگی میرسید، ماجرای شعب ایطالب پیش آمد. در آن گرسنگیها، سختیها، فشارها، غربتها؛ در آن روزهای داغ از آفتاب و شبهای سرد از هوای آن منطقه. در حالیکه بچه ها با شکمهای گرسنه و لبهای تشنه، جلو چشمشان پرپر میزدند. سه سال پیغمبر، در بیابانهای اطراف مگّه اینطور زندگی میکرد و این دختر، در این دوران سخت، فرشته ی نجات پیغمبر بود. در همین دوران بود که خدیجه (سلام الله علیها) از دنیا رفت. در همین دوران بود که ابوطالب از دنیا رفت و پیغمبر، تك و تنها ماند. در این حال، این دختر بود که نوازشش میکرد، از او پذیرایی میکرد، دلداری اش میداد و غبار غم و کدورت را از چهره ی او میزدود. (2)

ص: 44

1- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

2- . همان

دختری که در کوره ی گداخته ی مبارزات سخت پیغمبر در مکه متولد شد و در شعب ابیطالب یار و غمگسار پدر بود، دختری بود که حدود 7-8 سال یا یکی، دو، سه سال (بنابر اختلاف روایات، کمتر یا بیشتر) سن داشت و در عین حال آن شرایط دشوار را تحمل کرد. در شرایطی که خدیجه از دنیا رفت، ابوطالب از دنیا رفت و پیغمبر تنها و بی غمگسار است و همه به او پناه می آورند، کیست که غبار غم را از چهره ی او بزداید؟ يك وقتی خدیجه بود که الان نیست، ابوطالب بود که الان نیست، در چنین شرایط دشواری، در عین آن گرسنگیها و تشنگیها و سرما و گرمای دوران سه ساله ی شعب ابیطالب (که از دورانهای سخت زندگی پیغمبر است) که در يك شکاف کوه با همه ی مسلمانان معدود در حال تبعید اجباری زندگی میکردند، در این شرایط این دختر مثل فرشته ی نجاتی برای پیغمبر، مثل مادری برای پدر خود و مثل پرستار بزرگی برای آن انسان بزرگ مشکلات را تحمل کرد. غمگسار پیغمبر شد، بارها را بر دوش گرفت، عبادت خدا را کرد، ایمان خود را تقویت کرد، خودسازی کرد و راه معرفت و نور الهی را به قلب خود باز کرد. اینجاست آن چیزهایی که يك آدم را به کمال میرساند. (1)

«ام ایها»؛ احساس مسؤولیت نسبت به پدر

جناب ابیطالب يك بازه یا يك شعبی داشت؛ گفتند به آنجا برویم. حالا شما فکرش را بکنید، در مکه مکرمه، روزها هوای گرم؛ شبهایی نهایت سرد بود؛ یعنی وضعیتی غیرقابل تحمل. اینها سه سال در بیابانها زندگی کردند. چقدر گرسنگی کشیدند، چقدر سختی کشیدند، چقدر محنت بردند، خدا میداند. یکی از دوره های سخت پیامبر، آنجا بود. پیامبر اکرم در این دوران، مسؤولیتش فقط مسؤولیت رهبری به معنای اداره ی يك جمعیت نبود؛ باید میتوانست از کار خودش پیش اینهایی که دچار محنت شده اند، دفاع کند.

ص: 45

میدانید وقتی که اوضاع خوب است، کسانی که دور محور يك رهبری جمع شده اند، همه از اوضاع راضی اند؛ میگویند خدا پدرش را بیامزد، ما را به این وضع خوب آورد. یه وقتی سختی پیدا میشود، همه دچار تردید میشوند، میگویند ایشان ما را آوردند؛ ما که نمیخواستیم به این وضع دچار بشویم! البتّه ایمانهای قوی می ایستند؛ اما بالاخره همه ی سختیها به دوش پیامبر فشار می آورد. در همین اثنا، وقتی که نهایت شدت روحی برای پیامبر بود، جناب ایطالب که پشتیبان پیامبر و امید او بود، و خدیجه کبری (سلام الله علیها) که او هم بزرگترین کمک روحی برای پیامبر بود، در ظرف يك هفته از دنیا رفتند؛ حادثه ی خیلی عجیبی است؛ یعنی پیامبر (صلی الله علیه وآله)، تنهای تنها شد. من نمیدانم شما هیچ وقت رئیس يك مجموعه کاری بوده اید، تا بتوانید بفهمید معنای مسؤولیت يك مجموعه چیست؟ در چنین شرایطی، انسان واقعاً بیچاره میشود. در این شرایط، نقش فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را ببینید. آدم تاریخ را که نگاه میکنید، اینگونه موارد را در گوشه کنارها هم باید پیدا بکنید؛ متأسفانه هیچ فصلی برای اینطور چیزها باز نکرده اند. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) مثل يك مادر، مثل يك مشاور، مثل يك پرستار برای پیامبر بوده است. آنجا بوده که فاطمه (سلام الله علیها) «امّ ابیها» مادر پدرش است. این مربوط به آن وقت است؛ یعنی وقتی که يك دختر شش ساله، هفت ساله اینطوری بوده است البتّه در محیطهای عربی و در محیطهای گرم، دختران زودتر رشد جسمی و روحی میکنند؛ مثلاً به اندازه ی رشد يك دختر ده، دوازده ساله ی حالای ما. این، احساس مسؤولیت است. آیا این نمیتواند برای يك جوان الگو باشد، که نسبت به مسائل پیرامونی خودش زود احساس مسؤولیت کند، زود احساس نشاط کند؟ آن سرمایه ی عظیم نشاطی که در وجود او هست، اینها را خرج کند، برای اینکه غبار کدورت و غم را از چهره ی پدری که حالا حدود مثلاً پنجاه سال از سنش میگذشته و تقریباً پیرمردی شده است، پاک کند. (1)

ص: 46

این بزرگوار در دوران کودکی، آن وقتی که در شعب ابیطالب همه ی راههای عافیت بر مسلمانان و وجود مقدس نبی اسلام بسته شده بود؛ نه امکانات زیستی، نه امکانات رفاهی، نه آسودگی خاطر، دائم دغدغه ی تهاجم دشمنان، دائم خبرهای بد، صدای گریه ی کودکان از گرسنگی بلند، انواع ناراحتیهایی که در آن درّه ی خشک وجود داشت و این عده خانواده ی مسلمان برای مدّت سه سال مجبور به اقامت شده بودند، چه سختیها کشیدند و همه ی این سختیها هم از مبدأ یکایک این انسانها از کوچک و بزرگ حرکت میکرد و روی دوش پیامبر اسلام مینشست؛ چون رهبر بود. چون همه به او متکی بودند. همه ی دردها را پیش او می آوردند، همه ی فشارها را او حسّ میکرد. در يك چنین وضعیّت سرشار از سختی و محنت و فشار و ناراحتی ناشی از دعوت در راه خدا و صبر در راه خدا، اتفاقاً در همین ایّام جناب ابیطالب هم از دنیا میرود، جناب خدیجه کبری (سلام الله علیها) هم در مدّت کوتاهی به رضوان الهی و لقاءالله میپیوندد و پیامبر تنهای تنهاست. آن وقت این دختر چند ساله حالا بنا به اختلاف روایات، پنج ساله، شش ساله، هفت ساله، ده ساله تنها کسی است که پیامبر با این عظمت به او تکیه میکند. او مثل مادر از پدر بزرگوار خود پذیرایی میکند که این قضیه فاطمه ی «امّ ابیها» (سلام الله علیها) مربوط به اینجاست. (1)

احترام فوق العاده ی پیامبر (صلی الله علیه وآله) به دختر جوان خود

احترام شگفت انگیز پیغمبر (صلی الله علیه وآله) به این بانوی جوان که دختر خود او است، نشاندهنده ی عمق عظمت شخصیت این بزرگوار است. در روایات آمده است که پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) در هر سفری که میخواستند بروند، اول از حضرت فاطمه (سلام الله علیها) وداع میکردند و بعد از برگشتن از سفر با اولین کسی که دیدار میکردند با حضرت فاطمه (سلام الله علیها) بود. رسول

ص: 47

خدا (صلی الله علیه وآله) برای دختر خود که بانوی جوانی بود احترام خاصی قائل بود که در نظر بینندگان يك امر فوق العاده ای تلقی میشد. (1)

محبوبیت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) نزد پیامبر (صلی الله علیه وآله)

محبوبیتش در مقابل پیغمبر، آنقدر محبوب پیش رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) هست که پیغمبر اکرم در هر يك از سفرها هنگامی که میخواست خارج بشود آخرین کسی که با او وداع میکرد، روبوسی میکرد فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بود؛ از سفر که بر میگشت اولین کسی که با او روبوسی میکرد و دیدار میکرد فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. یعنی از همه ی موجودات عالم فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را بیشتر دوست میداشت پیغمبر اکرم. وقتی این آیه ی شریفه ی «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا (2)» نازل شد، که معنایش این است که ای مسلمانها پیغمبر را که صدا میزنید مثل صدا زدن افراد معمولی صدا نزنید، همدیگر را صدا میزنید مثلاً احمد، تقی، حسن، به پیغمبر اینجوری حرف نزنید، بگویند یا رسول الله؛ عنوان پیغمبر و رسالت الهی را ذکر کنید. که از آنجا مسلمانها موظف شدند گاهی میگفتند یا ابالقاسم، گاهی میگفتند یا محمد، اسمها و کنیه های حضرت را می آوردند. از آن به بعد موظف شدند که بگویند یا رسول الله. پیغمبر وقتی که این آیه نازل شد و خواندند و مسلمانها توی مسجد شنیدند، بعد آمدند مثلاً منزل، حضرت زهرا آمدند گفتند که یا رسول الله سلام علیکم، پیغمبر اکرم [ایشان را] در آغوش گرفتند گفتند این مال تو نیست، تو به من بگو ای پدر، این دل من را آرام میکند، این به من لذت میدهد؛ این محبوبیت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است پیش پیغمبر. (3)

ص: 48

1- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (64/11/4)

2- . سوره ی نور، آیه ی 63

3- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

ازدواج دختر شخص اول دنیای اسلام

در دوران بعد از هجرت و در آغاز سنینتکلیف، فاطمه زهرا (سلام الله علیها) با علی بن ابیطالب (علیه السلام) ازدواج میکند. آن مهریه ی فاطمه (سلام الله علیها) است. آن جهیزیه ی فاطمه (سلام الله علیها) است. شاید همه ی شما بدانید که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) که دختر شخص اول دنیای اسلام بود و پدرش بر آن مردم حاکم بود با چه سادگی و وضع فقیرانه ای ازدواج خود را میگذراند. (1)

جهیزیه ی افتخارآمیز

جهیزیه ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، بقدری بود که شاید دو نفر آدم با دست میتوانستند از این خانه بردارند ببرند آن خانه. ببینید افتخار اینهاست. ارزش اینهاست. آیا پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) نمیتوانستند یک جهیزیه ی مفصل تشکیل دهند؟ اگر پیامبر (صلی الله علیه وآله) اشاره ای میکردند، این مسلمانانی که در اطراف ایشان بودند، بعضیهایشان هم آدمهای متمکنی بودند، پول هم داشتند، از خدا میخواستند که بیایند یک هدیه ای بدهند، کمکی بکنند. نکردند. چرا نکردند؟ این برای این است که من و شما یاد بگیریم. و الا بنشینیم و تعریف کنیم و خوشمان بیاید و بعد هم یاد نگیریم، چه فایده ای دارد؟ استفاده اش را نمیبیریم. نسخه ی طبیب را که انسان نباید بگذارد روی تاقچه تماشا کند. باید عمل کنیم تا بهره اش را ببریم. رژیم غذایی صحت جامعه است. صحت خانواده است. باید عمل شود. ساده برگزار کنید. (2)

ص: 49

1- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

2- . در مراسم خطبه ی عقد (75/8/5)

شما نگاه کنید به دختر پیغمبر اکرم، بهترین دخترهای عالم، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بود. بهترین زنهای اولین و آخرین، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بود. هرگز دختری و زنی به آن خوبی، به آن شرافت و به آن عظمت نیامده است. همه ی زنهای عالم از اوّل تا آخر در مقابل او مثل خدمتکارهایی هستند. مثل ذراتی هستند در مقابل خورشید جهان افروز. شوهرش هم امیرالمؤمنین (علیه السلام)، بهترین مردان عالم. اگر چنانچه همه فضایل و مکارمشان را جمع کنیم. همه ی مردان عالم به یک ناخن او هم نمیرسند؛ دو مظهر عظمت، مظهر زیبایی و فضیلت، با همدیگر ازدواج کردند. جهیزیه شان همان چند قلم ارزان قیمتی بود که در کتابها نوشته اند و ضبط کرده اند: یک تکه حصیر، یک تکه لیف خرما، یک دست رختخواب و یک دستاس، یک کوزه، یک کاسه. همه اش را اگر چنانچه به پول امروز روی همدیگر بگذارند، معلوم نیست که چند هزار تومان مختصری بیشتر بشود. همان مهریه را از امیرالمؤمنین گرفتند و پولش را دادند جهیزیه ی مختصری را فراهم کردند و بردند خانه ی شوهر. حالا ما نمیگوییم دخترهای ما مثل فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) جهیزیه بگیرند. نه دخترهای ما مثل فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) هستند و نه خود ماها مثل پدر ایشان هستیم و نه پسرهای ما مثل امیرمؤمنان، شوهر فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) یند. ما کجا و آنها کجا؟! زمین تا آسمان با هم فرق داریم. اما معلوم میشود راه، آن راه است. جهت، آن جهت است. جهیزیه را مختصر بگیرید. به این و آن نگاه نکنید، خرج زیادی نکنید. کار را برای کسانی که ندارند مشکل نکنید. (1)

الگوی ازدواج در خاندان پیامبر (صلی الله علیه وآله)

بهترین دخترهای عالم، حضرت زهرا (سلام الله علیها) بود. بهترین پسرهای عالم و بهترین دامادها هم، حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) بود. ببینید اینها

ص: 50

چگونه ازدواج کردند؟ هزاران جوان زیبا و با اصل و نسب و قدرتمند و محبوب به يك تار موی علی بن ابیطالب (علیه السلام) نمی ارزند. هزاران دختر زیبا و با اصل و نسب هم به يك تار موی حضرت زهرا نمی ارزند. آنهایی که هم از لحاظ معنوی و الهی آن مقامات را داشتند، هم بزرگان زمان خودشان بودند. ایشان دختر پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود؛ رئیس جامعه ی اسلامی؛ حاکم مطلق. او هم که سردار درجه ی يك اسلام بود. ببینید چطوری ازدواج کردند؟ چه جور مهریه ی کم، چه جور جهیزیه ی کم. همه چیز با نام خدا و با یاد او. اینها برای ما الگو هستند. همان زمان هم جاهلانی بودند که مهریه ی دخترانشان بسیار زیاد بود، مثلاً هزار شتر. آیا اینها از دختر پیامبر (صلی الله علیه و آله) بالاتر بودند؟ از آنها تقلید نکنید. از دختر پیامبر (صلی الله علیه و آله) تقلید کنید، از امیرالمؤمنین (علیه السلام) تقلید کنید. (1)

3-3 - آئین همسراری فاطمی

زندگی زاهدانه و شوهراری جهادگونه

این وضع زندگی حضرت زهرا است از لحاظ سادگی مراسم ازدواج و بعد هم زندگی آن بزرگوار، آن زندگی فقیرانه و زاهدانه، آن اتاق آنچنانی، آن فرشی که لابد همه شما شنیده اید. کار توی خانه، در مقابل تلاشهای فراوان و صبر بر شوهری مثل حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) که در تمام مدت زندگیشان، حضرت مشغول کار و فعالیت بودند. یعنی هر چه جنگ بود، علی بن ابیطالب (علیه السلام) جلوتر از همه بود. هر چه کار مهم بود اول از همه علی بن ابیطالب (علیه السلام) جلودار بود. حدود 10 سال هم با یکدیگر زندگی کردند. توجه میکنید؟ در ظرف این 10 سال شما ببینید که این شوهر جوان چقدر توانسته به زن و بچه اش، به معنای بشری و معمولی برسد؟ بر يك چنین زندگی، صبر کردن، بر آن فقر و سختی صبر کردن، آن جهاد بزرگ را انجام دادن و آنچنان فرزندان تربیت کردن و آن فداکاریهای

ص: 51

عظیمی که حضرت زهرا انجام دادند و شما هم مقداری از آنها را شنیده اید، همگی الگوست. حالا، دختران ما باید فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را الگو قرار دهند، پسرهای ما هم باید حضرت زهرا و امیرالمؤمنین را الگو قرار دهند. (1)

همسری سرباز اسلام

اخلاق فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) با زنان دیگر، اخلاق فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) با زیردستان خودش و حتی با خادمه ی خودش، در عالم زن خانه بودن و همسر بودن بعنوان يك زن جوانی که ازدواج کرده و خانواده دارد، شوهر او یکی از سربازهای همیشه مسلح همیشه پا در رکاب است.

در حدود 30 معرکه ی جنگ را امیرالمؤمنین (علیه السلام) در آنها حاضر بوده تقسیم کنید به 10 سال هر سالی سه بار، سربازی که هر سالی اقلأ سه مرتبه در عملیات شرکت میکند و مجروح میشود و تا دم مرگ میرود، این خانم همسر يك چنین سربازی است. يك بار ما در تاریخ سراغ نداریم و در حالات فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) نخواندیم و نشنیدیم که او از این حالت مضمّن باشد بلکه به هیچ وجه در زندگی او اصلاً محسوس نیست که شوهرش پهلویش نیست، شوهرش در سفر است، شوهرش در سفر خطیر جنگ است که ممکن است هر آن جنازه ی او را بیاورند، خبر کشته شدنش را بیاورند. (2)

مداومت در یاری همسر

این بانوی بزرگوار در دوران تقریباً 9 سال زندگی زناشویی خود شاید يك روز با آسایش خیال معمولی زنانه نگذرانند. در طول این مدت شوهر محبوب جوان او یعنی علیبن ابیطالب (علیه السلام) دائماً در صحنه های خطر، در میدانهای جنگ، در صفوف مقدّم و مواجه با خطرات بزرگ بود. يك بار

ص: 52

1- . در مراسم خطبه ی عقد (76/9/24)

2- . در سمینار نقش زن در جامعه در دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به شوهر محبوب و عزیز خود نگفت که به خانه و زندگی چرا نمیرسی. همیشه او را کمک کرد، همیشه به او روحیه داد، همیشه در کنار او قرار گرفت. (1)

همراهی با همسر در راه هدف

ارزش فداکاری و ایثارگری در راه خدا، جهادگری، شوهر جوان او - که بسیار هم برایش محبوب بود - در طول این ده سالی تقریباً که با هم - 9 سال، 10 سال - زن و شوهر بودند تا آخر عمر حضرت زهرا، در طول این 10 سال بارها به جنگ رفت، شاید بشود گفت درصدی نود جنگهای پیغمبر - که شصت، هفتاد تا پیغمبر جنگ کرده در این چند ساله - این مرد جوان شمشیرش به دست، پیشاپیش همه در همه ی این جنگها تقریباً - مگر چندتایش - شرکت داشت. یعنی دائماً در جبهه بود دیگر به قول امروزها این شوهر جوان همیشه غالباً در جبهه بود. برمی گشت يك جنگ دیگر شروع میشد باز اول کسی که میرفت او بود، اول داوطلب او بود. یکبار نشد که این خانم به شوهرش بگوید آخر حالا ایندفعه را شما خوب است نروید یا يك چهره ای در هم بکشید، اظهار انزجاری نکنند، اتفاق نیفتاد. یعنی این شوهر، شوهر اوست اما شوهر او و بچه ها و پدر و همه ی دنیا برای این هدفند. چون شوهر او هست که نبایستی از هدفش باز بماند، او هم باید دنبال این هدف حرکت کند؛ این ایثارگری اش است. (2)

وفاداری و همدلی با همسر

حضرت فاطمه (سلام الله علیها) یکی از دختران مبارز مکه بود و بعد بعنوان دختر پیامبر، رفتار ایشان با زنان دیگر، با زیردستان و حتی با خادم خود درس آموز است. از بُعد يك زن خانه دار و بعنوان زن جوانی که ازدواج

ص: 53

1- . در خطبه های نماز جمعه (64/11/4)

2- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

کرده و شوهر او یکی از سربازان همیشه مسلح است که در حدود 30 غزوه شرکت داشته و در این راه مجروح شده و تا نزدیکی مرگ هم پیش رفته است، میبینیم حتی برای يك بار ایشان از این حالت نگران یا ناراحت نشده اند.⁽¹⁾

کارهای سخت خانه در کنار عبادتهای طاقت فرسا

این دختر جوان، این بانویی که به هنگام شهادت هجده سال داشت، آنقدر عبادت میکرد و به نماز می ایستاد که ساقهای پاهای مبارکش ورم میکرد! این خانم، با این منزلت، با این مقام، کار منزل را هم خودش میکرد. پذیرایی از شوهر و فرزندان هم برعهده ی خود او بود. روایاتی که درباره ی «دستاس» فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است، فراوان و متعدّد است.⁽²⁾

تبعیت از شوهر

امیرالمؤمنین يك وقتی درباره ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) فرمود: «ما أَغْضَبْتَنِي وَلَا خَرَجْتَ مِنْ أَمْرِي»⁽³⁾. يك بار این زن در طول دوران زناشویی مرا به خشم نیاورد، يك بار از دستور من سرپیچی نکرد. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) با آن عظمت و جلالت، در محیط خانه يك همسر است.⁽⁴⁾

شیرینترین محیط خانوادگی

همسری است که هیچ وقت مایه ی پریشانی و ناراحتی خاطر شوهرش را فراهم نکرد. محیط خانوادگیشان از شیرینترین محیطهای خانوادگی است. محبتشان این زن و شوهر در حدّ اعلاست.⁽⁵⁾

ص: 54

1- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

2- . همان

3- . بحار الانوار: ج 43، ص 134

4- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

5- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

نقش تربیتی حضرت زهرا (علیها السلام) در خانواده

يك وقت انسان فكر ميكند كه شوهردارى، يعنى انسان در خانه و در آشپزخانه غذا را آماده كند و اتاق را تر و تميز كند و پتورا پهن كند و مثل قديميها تشكچه را بگذارد كه آقا از اداره يا از دگان بيايد. شوهردارى كه فقط اين نيست. شما ببينيد شوهردارى فاطمه ی زهرا (سلام الله عليها) چگونه بود. در طول 10 سالی كه پيامبر در مدینه بودند، حدود 9 سالش حضرت زهرا و حضرت اميرالمؤمنين (عليهما السلام) با همدیگر زن و شوهر بودند. در این 9 سال، جنگهای کوچک و بزرگی ذکر کرده اند حدود شصت جنگ اتفاق افتاده در اغلب آنها هم اميرالمؤمنين (عليه السلام) بوده است. حالا شما ببينيد، او خانمی است كه در خانه نشسته و شوهرش مرتب در جبهه است و اگر در جبهه نباشد، جبهه لنگ ميمانند اينقدر جبهه وابسته به اوست از لحاظ زندگى هم وضع روبه راهی ندارند؛ همان چيزهايی كه شنیده ايم: «وَ يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِيناً وَ يَتِيماً وَ أَسِيراً * إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ» (1)؛ يعنى حقیقتاً زندگى فقيرانه محض داشتند؛ در حالیکه دختر رهبری هم هست، دختر پيامبر هم هست، يك نوع احساس مسؤولیت هم ميكند. ببينيد انسان چقدر روحیه ی قوی ميخواهد داشته باشد، تا بتواند اين شوهر را تجهيز كند؛ دل او را از وسوسه ی اهل و عيال و گرفتاريهای زندگى خالی كند؛ به او دلگرمی بدهد؛ بچه ها را به آن خوبی كه او تربيت کرده، تربيت كند. حالا شما بگويد امام حسن و امام حسين (عليهما السلام) امام بودند و طينت امامت داشتند؛ زينب (سلام الله عليها) كه امام نبود. فاطمه ی زهرا (سلام الله عليها) او را در همين مدت 9 سال تربيت کرده بود. بعد از پيامبر هم كه ايشان مدت زيادی زنده نماندند. اينطور خانه داری، اينطور شوهردارى و اينطور كدبانویی كردند و اينطور محور زندگى فاميل ماندگار در تاريخ قرار گرفتند. آیا اينها نمیتواند

ص: 55

برای يك دختر جوان، يك خانم خانه دار یا مشرف به خانه داری الگو باشد؟ اینها خیلی مهم است. (1)

رسیدگی به خانواده و کانونی برای مراجعات مردم

زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در همه ی ابعاد پر از کار و تلاش و تکامل و تعالی روحی يك انسان است. شوهر جوان او دائماً در جبهه و میدانهای جنگ است. مشکلات محیط و زندگی، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را کانونی برای مراجعات مردم و مسلمانها قرار میدهد. دختر کارگشای پیغمبر در این شرایط، زندگی را با کمال سرافرازی پیش میبرد. فرزندانى مثل حسن، حسین و زینب (علیهم السلام) تربیت یکنند و شوهری مثل علی را نگهداری میکنند. رضایت پدری مثل پیغمبر را جلب میکنند. در دورانی هم که راه فتوحات و غنائم باز شده است، دختر پیغمبر ذره ای از لذتهای دنیا و تشریفات و تجملات و چیزهایی که دل دخترهای جوان و زنها متوجه آنهاست را به خود راه نمیدهد. (2)

زنی بی نظیر در مقام همسر و مادر

از لحاظ وظایف زنانگی، وظیفه ی همسری، وظیفه ی مادری، تربیت فرزند، پذیرایی و مهربانی با شوهر، يك زن نمونه است. آنچه که در خطاب به امیرالمؤمنین از این بزرگوار نقل میشود، تعبیری که میکند، خشوع و خضوعی که نشان میدهد، اطاعت و تسلیمی که در مقابل امیرالمؤمنین دارد، بعد تربیت این فرزندان، فرزندی مثل امام حسن، فرزندی مثل امام حسین، فرزندی مثل زینب، آیت عظمی و اعلاى يك زن نمونه است در وظایف زنانه، تربیت زنانه، محبت زنانه؛ و همه ی این مجموعه ی ذقیمت و بی نظیر، در يك عمر هجده ساله. يك دختر جوان هجده نوزده ساله، با این همه مقامات معنوی و اخلاقی و سجایای رفتاری، وجود يك چنین عنصری،

ص: 56

1- . در دیدار با جمعی از جوانان به مناسبت هفته ی جوان (77/2/7)

2- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

يك چنین موجودی در هر جامعه ای، در هر تاریخی، در هر ملّتی که باشد، مایه ی افتخار است؛ و دیگر نداریم نظیر این بزرگوار را(1).

مادر بی نظیر و نمونه

جنبه ی مادری این خانم، بی نظیر و نمونه است. تربیت دو پسر ایشان که دو معصوم و دو بزرگوار هستند یعنی امام حسن و امام حسین (علیهما السّلام)، جدا از شخصیت مادر نمیتواند باشد و در مورد دخترشان مثلاً عظمت شخصیت حضرت زینب (سلام الله علیها) را میتوانیم از مادرشان بگیریم و شخصیت زن ایرانی باید اینچنین باشد و همه ی مسلمانان دنیا باید به سوی چنین ارزشهایی حرکت کنند.(2)

تربیت بهترین فرزندان عالم

چند تا فرزند تربیت کردند، دو پسرشان - که امام حسن و امام حسین (علیهما السّلام) اند - که سیّد الشباب اهل الجنّة، سرور جوانان بهشت، دو امام بزرگوار، دو معصوم تربیت شده ی دامان این خانمند. صبر امام حسن (علیه السّلام) و حلم و دوراندیشی امام حسن (علیه السّلام) و ایثار و فداکاری امام حسین (علیه السّلام) من فصل و جدای از روحيّات و تربيتها و خصلتهاى این مادر نمیتواند باشد؛ اینها از مادر آموختند، از او یاد گرفتند، از او درس گرفتند، آنها هم شاگردان فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) هستند و آن هم دخترانش، حالا يك دختر، دو دختر یا بیشتر آنچه که در تاریخ حالا به اختلاف نظر ذکر شده حدّاقش حضرت زینب (سلام الله علیها) است دیگر. حالا بعضی گفتند دو دختر داشتند ایشان زینب (سلام الله علیها) و امّکلثوم (سلام الله علیها)، بعضیها گفتند امّکلثوم (سلام الله علیها) همان زینب (سلام الله علیها) است، بعضی جور دیگر گفتند، به هر حال حالا آن زینبی که شما میشناسید آن چهره، آن تیپ، آن شخصیتی که شما از زینب (سلام الله علیها) سراغ دارید شما ببینید این شخصیت چقدر با عظمت است،

ص: 57

1- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (89/3/13)

2- . در دیدار با گروهی از بانوان (63/12/21)

از همه ی جهات، این شخصیت پروریده ی این مادر است. یعنی خانمی با آن همه امتیازات درعین حال يك همسر خوب و يك مادر خوب، این زن مسلمان است، یعنی شما زنها و همه ی زنهاى مسلمان دنیا باید به سمت يك چنین شخصیتی و يك چنین ارزشهایی حرکت کنید. (1)

نقش مؤثرتر در تربیت فرزند

در همین خانواده ی پرخطر پرزحمت، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) فرزنددار میشود و این فرزندان را به بهترین وجهی تربیت میکند و میشود فهمید که تأثیر تربیت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) تا زنده بوده، روی این دو پسر و يك یا دو دختر که اختلاف روایات هست، بیشتر بوده از تأثیر تربیت امیرالمؤمنین (علیه السلام) چون دائماً با این بچه ها بوده و امیرالمؤمنین (علیه السلام) در سفر بود، بیرون بود، مشغول کار بود، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) روی این بچه ها اثر گذاشته و حسین (علیه السلام) کربلا را و زینب (سلام الله علیها) کربلا را فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) پروریده و آفریده، آن قهرمانها و آن شخصیتها را آغوش فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به وجود آورده و درست کرده این نشان میدهد خصلتها و خلقیات او را. (2)

4 - حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) وعرصه ی مجاهده ی سیاسی و اجتماعی

فاطمه (علیها السلام) سنگ الماسی برای گرد دشوارترین چرخهای تاریخ

در بین همه ی انسانهای طول تاریخ، خدای متعال انتخاب میکند: «امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً» (3). میدان، میدان امتحان است. میدان کار تصادفی نیست. میدان امتیاز دادن بیخودی نیست.

ص: 58

1- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

2- . در سمینار نقش زن در جامعه در دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

3- . التّهذیب، ج 6، ص 10

خدای متعال بیخودی به کسی امتیاز نمیدهد. این جوهر، این اراده قوی، این عزم راسخ، این گذشت و فداکاری در فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) کار را به آنجا میرساند که او سنگ الماسی میشود که همه ی این چرخها بر روی آن میچرخد. دشوارترین چرخها را باید بر روی سختترین پایه ها و قاعده ها بچرخانند. این چرخ عظیم تاریخ اسلام و امتحانهای دشوار، در همان دوران کوتاه، بر روی دوش فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بود. خدا او را انتخاب کرد و او توانست بشریت را نجات دهد. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) فرشته ی نجات انسانها در طول تاریخ است. برای همین هم هست که ائمه (علیه السلام) اینقدر برای آن بزرگوار تکریم و حرمت قائلند و نسبت به او اظهار خشوع میکنند. هیچ مقامی از این بالاتر وجود دارد(1)؟

فریادرس پیامبر و خورشید درخشان اظهر

این عظمت را ببینید يك دختر بچه کم سال در دوران سختترین محنتها به فریاد بزرگترین انسانها میشتابد؛ شوخی نیست. همان عنصر است که در طول زمان، در دوران جوانی تا پانزده سالگی و شانزده سالگی و هجده سالگی، بالاخره تا آخر عمر کوتاه، این همه مقامات معنوی را تجربه میکند و این همه کار بزرگ انجام میدهد و این همه در تاریخ تشیع و اسلام اثر میگذارد و خورشید درخشانی میشود که تا دنیا دنیاست، خورشید درخشان اظهر زهرای اظهر خواهد درخشید. همه ی این آثار، از حیات و زندگی و خصوصیات يك جوان نشأت گرفته است.(2)

جلوه ی والای مکارم اخلاق

تجلیل از مقام فاطمه (سلام الله علیها) تکریم ایمان، تقوا، علم، ادب، شجاعت، ایثار، جهاد، شهادت و در يك کلمه مکارم اخلاق است که پدر بزرگوارش

ص: 59

1- . در دیدار مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) (77/7/19)

2- . در دیدار با فرماندهان و مسؤولان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (76/6/26)

برای اتمام آن مبعوث شد. آنگاه که رسول اکرم، فاطمه (سلام الله علیها) را پاره‌ی تن خویش معرفی می‌کند، به جهانیان می‌آموزد که جلوه‌ی والای کرامت انسانی و اخلاق اسلام را در این چهره‌ی مقدّس جستجو کنند و مادران جهان شعاعی از این خورشید درخشان بگیرند و کانون حیات انسانها را گرم و روشن سازند. (1)

حضور فاطمه‌ی زهرا (علیها السلام) در حوادث سیاسی اجتماعی

خود الگوی فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها) چه در دوران کودکی، چه بعد از هجرت پیغمبر به مدینه در داخل مدینه، در همه‌ی قضایای عمومی آن روز پدرش که مرکز همه‌ی حوادث سیاسی اجتماعی بود حضور داشت، نشاندهنده‌ی نقش زن در نظام اسلامی است، البته فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها) قلّه‌ی این مسائل است، زنان برجسته‌ی دیگری هم در صدر اسلام بودند، با معرفت، با خرد، با علم، حاضر در میدانها، حتّی حاضر در میدانهای جنگ، حتّی تعدادی که نیروی بدنی داشتند، حاضر در میدان دلاوری در جنگ، شمشیرزنی و سربازی؛ البته این را اسلام برای بانوان واجب نکرده و از دوش آنها برداشته است؛ چون با طبیعت جسمی و نیز با عواطف آنها سازگار نیست. (2)

قدرت سیاسی - اجتماعی و آینده‌نگری زن جوان

وجود حضرت زهرا با آن حکمت، گویندگی، قدرت سیاسی و اجتماعی و آینده‌نگری و نیز قدرت برخورد با عظیمترین مسائل زمان خود، نشاندهنده‌ی این واقعیت است که یک زن مسلمان میتواند در سنین جوانی هم به مقامات عالی و معنوی و عرفانی دست یابد. (3)

ص: 60

1- . در پیام به سمینار کوثر در شیراز (66/11/20)

2- . در دیدار با گروه کثیری از بانوان (79/6/30)

3- . در دیدار با جمعی از خواهران متخصص رشته‌ی پزشکی و مامایی (72/9/8)

در سه صحنه فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را ما بایستی ببینیم و نقش این بانوی بزرگ و استثنائی خلقت را در این سه صحنه درست بسنجیم، اینها را درست تشریح کنیم برای دیگران. یکی در صحنه ی زندگی بعنوان يك مسلمان، مثل بقیه ی مسلمانها، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بعنوان يك مسلمان چه میکرده؟ عبادت فاطمه (سلام الله علیها)، اخلاق فاطمه (سلام الله علیها) معاشرت فاطمه (سلام الله علیها)، که شما ببینید در روایات ما چقدر هم به این خصوصیات، علم این مخدّره (سلام الله علیها) و عبادتش و معرفتش تعرّض شده و درباره اش بحث شده است.

دوم: بعنوان يك زن در صحنه ی جامعه، آیا در محیط اجتماع و در صحنه ی مبارزات اجتماعی و حرکت اجتماعی و تضامن اجتماعی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) نقشی داشته یا نه؟ آنوقت اینجاست که میرسیم به جهاد فاطمه (سلام الله علیها)، به مبارزات فاطمه (سلام الله علیها)، به تبلیغ فاطمه (سلام الله علیها)، به آن خطبه ی شگفت آور فاطمه (سلام الله علیها)، به استقبالش از خطرات و از مسائلی که در يك جامعه ی انقلابی وجود دارد. يك زن در جامعه چه میکنند؟ خیلیها خیال میکنند که زن از نظر اسلام در صحنه ی جامعه کاری ندارد در حالیکه ما نگاه میکنیم میبینیم نخیر فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در متن جامعه، آن هم در خطرناکترین بخشهای جامعه حضور دارد. آنوقت که صحبت از خلافت است، مبارزات سیاسی در اسلام مطرح میشود. آن قهرمانی که وسط می ایستد و سلمان و ابوذر و مقداد و عمّار و حذیفه و حتّی خود علیّین ابیطالب دور او جمع میشوند، او فاطمه ی زهراست. علم مبارزه اوست. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بعد از رحلت پیغمبر برای خلافت علیّ ابن ابیطالب به يك مبارزه ی مستمر، شبانه روزی، خستگی ناپذیر دست زده، این را که کسی نمیتواند منکر بشود که، کی کرد این مبارزه را؟ خود فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و او محور مبارزه بود. ببینید در صحنه ی مبارزات اجتماعی، زن يك چنین حضور فعّالی میتواند داشته باشد و باید داشته باشد. این الگوست برای ما، نمیشود بگوییم که او فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بود،

به زنهای ما چه؟ نه چون فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بود، زنهای ما بایستی از آن الگو پیروی کنند و اتباع کنند. اگر دختر پیغمبر نبود، اگر معصوم نبود، اگر مورد عشق و محبت رسول خدا نبود، اگر کارش و عملش بوسیله ی معصوم تقریر نشده بود که خود او هم معصوم است، که ما نمیگفتیم باید پیروی کنند.

صحنه ی سوّم بعنوان يك زن در زندگی خصوصی، در زندگی خانوادگی یعنی بعنوان يك مادر، بعنوان يك همسر، بعنوان يك زن صبور بر مشکلات، بعنوان زنی که شوهرش در طول این 8، 9 سال همسریشان بیش از سی بار به جنگ رفته، در عملیات شرکت کرده و این بانوی مخدّره اینها را تحمّل کرده. شما ببینید این ابعاد را اگر ما بخواهیم امروز بشکافیم، این فقط مسأله ی سازندگی زن ایرانی نیست، این يك پیام عظیم به دنیاست.

خوشبختانه ما در زمینه های فرهنگی عجیب غنا و خودکفایی دادیم. این دیگر مسائل صنعتی و فنی نیست که ما دستمان به طرف دیگران دراز باشد، خودمان داریم آن الگوها را و ما باید صادر کنیم برای دنیا. (1)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام) حکیمی عارف و مجاهد در عرصه ی اجتماع

زندگی آن بزرگوار مشحون است به مجاهدت؛ مثل يك سرباز فداکار در عرصه های مختلف، این بزرگوار حضور فعال و مؤثر دارد. از دوران کودکی در مکه، در شعب ابیطالب، در کمک رسانی و روحیه دهی به پدر بزرگوارش، تا همراهی با امیرالمؤمنین در مراحل دشوار زندگی در مدینه، در آن جنگها، در آن غربتها، در میان آن تهدیدها، در آن سختی زندگی مادّی و فشارهای گوناگون، و همچنین در دوران محنت آن بزرگوار - یعنی بعد از رحلت پیغمبر - چه در مسجد مدینه، چه در بستر بیماری، در همه ی این

ص: 62

مراحل، این بزرگوار مشغول فعالیت است، مشغول تلاش است؛ يك حكيم مجاهد، يك عارف مجاهد. (1)

ابعاد سیاسی، اجتماعی و جهادی زندگی فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

شخصیت زهراي اطهر در ابعاد سیاسی و اجتماعی و جهادی، شخصیت ممتاز و برجسته ای است؛ بطوری که همه ی زنان مبارز و انقلابی برجسته و سیاسی عالم میتوانند از زندگی کوتاه و پرمغز او درس بگیرند. زنی که در بیت انقلاب متولد شد و تمام دوران کودکی را در آغوش پدری گذراند که در حال يك مبارزه ی عظیم جهانی فراموش نشدنی بود. آن خانمی که در دوران کودکی سختیهای مبارزه ی دوران مگه را چشید، به شعب ابیطالب برده شد، گرسنگی و سختی و رعب و انواع و اقسام شدتهای دوران مبارزه ی مگه را لمس نمود و بعد هم که به مدینه هجرت کرد، همسر مردی شد که تمام زندگی اش جهاد فی سبیل الله بود و در تمام قریب به یازده سال زندگی مشترك فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و امیرالمؤمنین هیچ سالی بلکه هیچ نیمسالی نگذشت که این شوهر کمر به جهاد فی سبیل الله بسته و به میدان جنگ نرفته باشد و این زن بزرگ و فداکار، همسری شایسته ی يك مرد مجاهد و يك سرباز و سردار دائمی میدان جنگ را نکرده باشد. پس، زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) اگرچه کوتاه بود و حدود بیست سال بیشتر طول نکشید، اما این زندگی، از جهت جهاد و مبارزه و تلاش و کار انقلابی و صبر انقلابی و درس و فراگیری و آموزش به این و آن و سخنرانی و دفاع از نبوت و امامت و نظام اسلامی، دریای پهنآوری از تلاش و مبارزه و کار است و در نهایت هم شهادت است. این زندگی جهادی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است که بسیار عظیم و فوق العاده و حقیقتاً بی نظیر است و یقیناً در ذهن بشر، چه امروز و چه در آینده، يك نقطه ی درخشان و استثنایی است. (2)

ص: 63

1- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (1389/3/13)

2- . در دیدار با جمع کثیری از زنان کشور (68/10/26)

دختر مبارز در مکه و مدینه

در دوران اختناق، آن وقتی که هنوز حکومتی وجود ندارد فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) یکی از زنان مبارز، از دختران مبارز در مکه است. در سن فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در هنگام هجرت اختلاف است، بعضی 9 ساله دانستند که حدّ اقلش این است، 8 ساله مثلاً 9 ساله، بعضی بیشتر از این دانستند آن حضرت را 15، 14 ساله میدانند در هنگام هجرت پیغمبر از مکه به مدینه. در مکه این نقش را، بعد در مدینه بعنوان دختر رهبر مسلمین و والی مسلمانها و کسی که همه ی چشمها به اوست، زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، يك زندگی فوق العاده جالب و درس آموزی است. قناعت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، چون قناعت در این رابطه معنا پیدا میکند و ارزش پیدا میکند. (1)

مجاهدت و تلاش در راه خدا

عمر کوتاه و پربرکت خود را به مجاهدت و تلاش در راه خدا گذراند و در سنین جوانی برترین زنان سراسر تاریخ بشر شد و این نبود مگر به برکت همان مجاهدت و تلاش و کار کردن برای خدا و گذشتن از لذّات دنیا و شناخت حق، و با همه ی توان به دنبال آن رفت. (2)

چهره ی شاخص در تمام صحنه های انقلاب اسلامی

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) هجده سال یا به هر حال کمتر از بیست سال در دنیا زندگی کرده. در طول مدّت کوتاه دوران جوانی این بانوی بزرگوار آنقدر درس و حادثه های عبرت آموز و الهامبخش وجود دارد که هر کدام آنها محتاج يك شرح جداگانه است. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در طول دوران زندگی یکی از چهره های برجسته ی حاضر در صحنه ی انقلاب اسلامی بوده. بعنوان يك بانوی طراز اول اسلام از هیچیک از مسائل مهمّی که در

ص: 64

1- . سمینار نقش زن در جامعه در دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

2- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (66/10/11)

دوران بعثت و رسالت و سپس هجرت بر مسلمانها میگذشته است فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) فارغ نبوده است، و در همه ی آنها نقش داشته.

در آزمایش بسیار دشوار بعد از رحلت پیغمبر هم فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بعنوان شخصیت درجه ی يك در آن حوادث ظهور کرد. (1)

دقت در اوامر الهی

این خانمی که آن همه امتیازات طبیعی دارد، موقعیت دارد، در عمل علم آموز است، جهادگر است، ایثارکننده است. انسانی است که به لذتها و شهوتها و خواهشهای دنیایی با چشم تحقیر نگاه میکند، اصلاً تحقیر میکند. خطا و لغزش از او سر نمیزند. از لحاظ رعایت حجابی که برای زن در اسلام مقرر شده آنچور است که وقتی مرد ناینبایی وارد میشود در محضر پیغمبر، او خودش را جمع میکند و میپوشاند، به او گفته میشود که اینکه ناینباست میگوید بله لکن من بینا هستم. تا این حد، رعایت عفت و حجاب اسلامی زن، تا این حد مواظب و دقیق و با وسواس. (2)

دفاع از اسلام، امامت و ولایت

جهاد آن بزرگوار در میدانهای مختلف، يك جهاد نمونه است. در دفاع از اسلام، در دفاع از امامت و ولایت، در حمایت از پیغمبر، در نگهداری بزرگترین سردار اسلام یعنی امیرالمؤمنین که شوهر او بود. (3)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام) تسلی بخش پیامبر (صلی الله علیه وآله)؛ مدافع حق ولایت

حدیث از طرق شیعه است که پیغمبر به فاطمه (سلام الله علیها) فرمود: «یا

ص: 65

1- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (64/11/4)

2- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

فاطمه اننی لم اغنی عنك من الله شیئا»؛ یعنی ای عزیز من! ای فاطمه ی من! نمیتوانم پیش خدا تو را از چیزی بی نیاز کنم. یعنی خودت باید به فکر خودت باشی، و او از دوران کودکی تا پایان عمر کوتاهش به فکر خود بود. شما ببینید آن حضرت چگونه زندگی کرده است! تا قبل از ازدواج که دخترکی بود، با آن پدر به این عظمت کاری کرد که کنیه اش را ام اییها - مادر پدر - گذاشتند. در آن زمان، پیامبر رحمت و نور، پدیدآورنده ی دنیای نو و رهبر و فرمانده ی عظیم آن انقلاب جهانی - انقلابی که باید تا ابد بماند - در حال برافراشتن پرچم اسلام بود. بیخود که نمیگویند ام اییها! نامیدن آن حضرت به این کنیه، به دلیل خدمت و کار و مجاهدت و تلاش اوست. آن حضرت چه در دوران مکه، چه در دوران شعب ابیطالب - با آن همه سختیها که داشت - و چه آن هنگام که مادرش خدیجه از دنیا رفت و پیغمبر را تنها گذاشت، در کنار و غمخوار پدر بود. دل پیغمبر در مدّت کوتاهی با دو حادثه ی وفات خدیجه و وفات ابیطالب شکست. به فاصله ی کمی این دو شخصیت از دست پیغمبر رفتند و پیغمبر احساس تنهایی کرد. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در آن روزها قد برافراشت و با دستهای کوچک خود غبار محنت را از چهره ی پیغمبر (صلی الله علیه و آله) زدود. ام اییها؛ تسلی بخش پیغمبر. این کنیه از آن ایام نشأت گرفت. شما ببینید این دریای شخصیت و مجاهدت چه دریای عظیمی است! بعد رسید به دوران اسلام. بعد رسید به ازدواج با علین ابیطالب (علیه السلام)؛ همان علین ابیطالب (علیه السلام) که مصداق کامل يك بسیجی فداکار انقلاب است.

امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام) هیچ مایه ای برای شخص خود نگذاشت. در آن 10 سال - 10 سال حیات پیغمبر - امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام) هر کاری که کرد، برای پیشرفت اسلام بود. اینکه میبینید میگفتند فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و امیرالمؤمنین (علیه السلام) و فرزندانشان گرسنه ماندند، علّش همین است. و الا این جوان اگر به فکر کاسبی بود، میتواندست بهتر از هر کاسب، به کسب پردازد. این همان علی است که بعدها در دوران پیری اش چاه میکند؛ چاهی

که مثل گردن شتر، آب از آن بیرون میزد. آن وقت، هنوز دست و رویش را از گرد و غبار کار نشسته، مینشست و وقفنامه ی چاه را مینوشت! آن حضرت از این کارها زیاد کرده است. چقدر نخلستانها آباد کرده بود. چرا باید امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام)، در جوانی گرسنه بماند؟ در روایت است که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) خدمت پیغمبر رفت. آنقدر گرسنگی کشیده بود که پیغمبر زردی گرسنگی را در صورت او مشاهده کرد؛ دل پیغمبر سوخت و برای دخترش دعا فرمود. همه ی تلاش امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام) در راه خدا و برای پیشرفت اسلام بود. آن حضرت برای خودش کاری نمیکرد. این، همان مصداق کامل بسیجی است. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) از بین آن همه خواستگار، این جوان پاک باخته ی همه چیز در راه خدا داده را انتخاب کرد که دائم در میدانهای جنگ بود. شوخی که نیست! دختر رهبر با عظمت اسلام و حاکم مقتدر زمان است؛ این همه خواستگار دارد؛ در بین این خواستگاران، پولدار هست، شخصیتدار هم هست. اما خدا از بین این همه، علی را برای فاطمه (سلام الله علیها) انتخاب کرده بود و فاطمه (سلام الله علیها) هم به انتخاب الهی راضی و از آن خشنود بود. بعد، چنان با امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام) زندگی کرد که آن حضرت با همه ی وجود از او راضی بود. کلماتی که این بزرگوار در روزهای آخر عمر خود به امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام) فرمود، شاهد و حاکی از این معناست. دیگر نمیخواهم آن کلمات حزن آور را در این روز عید بخوانم. صبر کرد؛ آن فرزندان را تربیت نمود؛ به آن دفاع جانانه از حق ولایت پرداخت؛ در راهش آن زجر و شکنجه را متحمل شد و بعد هم با آغوش باز به استقبال آن شهادت بزرگ رفت. (1)

تعامل دو بزرگ خارج از ابعاد انسان

زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بخاطر عظمت و شگفتیهای فراوانی که در آن هست، شبیه اسطوره های تاریخ است. حقیقتاً چشم ما نمیتواند

ص: 67

مقامات معنوی آن بزرگوار را ببیند «تو بزرگی و در آینه کوچک نمایی» - ما نمی توانیم آن قامت رسا و آن عظمت را حتی در چشم کوتاه بین ذهن خودمان تصویر کنیم؛ لیکن همان چیزی که چشمان سطحی نگر ما میبیند، خیلی باعظمت است. یعنی آن زندگی کوتاه چه در دوران کودکی، چه در دوران نوجوانی و چه در دوران تأهل و ازدواج و خانه داری اینقدر پرمغز است! مگر هر کسی میتواند همسر امیرالمؤمنین باشد؟ عظمت علی آنگونه است که کوههای عظیم را در مقابل خود آب میکند. نفس همسری امیرالمؤمنین، يك نشانه ی بزرگ عظمت است؛ لیکن شما ببینید تعامل این زن و شوهر چگونه است و دو بزرگ خارج از ابعاد ذهن انسان، چگونه با هم حرف میزنند؛ چگونه زندگی می کنند؛ چگونه این زندگی الگو و نمونه ی تاریخ را اداره میکنند و چگونه هرکدام نقشی به عهده میگیرند! اینها تصادفی نیست. نقش آن شوهر در دوران مبارزات و جنگها این است که نفر اول و خطشکن در جه يك و گره گشای اول و آخر باشد. در دوران بعد از رحلت پیغمبر، این نقش تغییر پیدا میکند. همان شجاعت، همان قدرت و همان عظمت وجود دارد؛ منتها در نقش دیگری ظهور میکند. مگر هرکسی میتواند آن حادثه ی عظیم بعد از پیغمبر را تحمّل کند؟ اما علی تحمّل کرد و این همان شجاعت خیر و همان قدرت احد است که در اینجا طاقت می آورد. بعد، دوران خلافت است که هر کلمه کلمه و هر قدم به قدم آن، اثری در تاریخ اسلام و تاریخ بشر گذاشته است. آنگاه نقش همخوان با این شخص، نقش فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. اگر آن مظلومیّت عظیم و جانسوز در تاریخ خود را نشان نمیداد، حقایق اسلام آنچنان که بعداً آشکار شد، آشکار نمیشد. اینها تصادفی نیست. همه ی اینها طراحی شده با تدبیر الهی است؛ منتها کسانی برای این میدانها و این نقشهای دشوار انتخاب میشوند که جوهر آنها، جوهر برگزیده ی خداست. (1)

ص: 68

در رأس مبارزات بعد از پیامبر (علیها السلام)

شکّی نیست که بعد از رحلت پیامبر یک جمعی که در رأس آنها فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بوده، تلاش میکرده است. در همان روزهای اول در ماجرای خانه و آتش گرفتن در خانه، مجروح شده و بعد در عین حال این مبارزه را ادامه داده و به مسجد رفته و سخنرانی کرده و در معرض افکار و انظار مسلمانان آن زمان قرار گرفته. دختر پیغمبر، یک دختر جوان 18 ساله، دختر، توی مسجد در مقابل انبوه مهاجرین و انصار، آن سخنرانی عجیب را که کلمه به کلمه اش ضبط شده و موجود است در تاریخ، در اسناد ما ایراد کرده است. (1)

تحمل لطمات و زحمات مبارزه

وقتی نگاه میکنید ببینید اصلاً در ابعاد زندگی مبارزاتی یک موجود خستگی ناپذیر، یک مبارز دائمی با همه ی لطمات و زحمات میسازد و مبارزه را ادامه میدهد. یک چنین موجودی است فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها). (2)

دفاع از حق تا سرحدّ جان

از لحاظ شهادت و شجاعت و قدرت نفس، بعد از رحلت پیغمبر این خانم یک تنه راه افتاد برای اینکه حقی را که معتقد بود متعلق به همسرش هست - یعنی متعلق به جانشین پیغمبر هست، اگر همسرش هم نبود همین فعالیت را میکرد - این حق را استغاث کند. با انواع و اقسام شیوه های مجاهدت این مجاهدت را کرد. حتی با جان خودش هم بازی کرد و جان خودش را مایه گذاشت و بالاخره هم بر سر این کار گذاشت جانش را. (3)

ص: 69

1- . در سمینار بررسی نقش زن در جامعه و دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

2- . همان

3- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

شهادت در راه دفاع از حق

به مناسبت ایام رحلت دختر مظهر پیامبر، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، درود و رحمت فراوان این جمع را به تربت پاک این بانوی معصوم مجاهد شهید نثار میکنیم. «امْتَحَنَكَ اللهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً» (1). مورد آزمون و آزمایش پروردگار عالم قرار گرفت این بنده ی شایسته ی برگزیده ی خدا و در تمام دوران زندگی کوتاه هجده ساله اش نموداری از يك انسان مؤمن و فداکار را در معرض دید همگان و در معرض قضاوت تاریخ نهاد و در راه دفاع از حقیقت و در راه روشنگری اذهان مردم مسلمان، جان خود را از دست داد. سلام و رحمت خدا بر تربت پاک او باد. (2)

عبور از حصار کتمان و اخفا

شهیدان ما نیز مانند بانوی بزرگوار اسلام در راه حق درخشانی به شهادت رسیدند که برای کتمان و اخفای آن از همه ی ابزارها و وسایل زمان استفاده میشد. سنت لایتغیر الهی نگذاشت که زهرای مرضیه در پشت حجاب اوهام پنهان بماند و آن ستاره ی درخشان خونین در گذشت زمان، به خورشیدی تابان بدل شد، و امروز نام او و یاد مظلومیت او، از همه ی حصارهای کتمان عبور کرده است و به اعماق دلها و جانها رسیده است و این درخشندگی و فزاینده گی ادامه خواهد داشت: إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ. (3)

روح جهاد فی سبیل الله در توسل زیاد فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

بحمدالله دلهای جوانان ما با یاد فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) روشن و منور است. من این را احساس میکنم. انسان احساس میکند که در این ده پانزده سال اخیر، جوشش عشق به فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در دل این امت مؤمن

ص: 70

1- . التذهیب، ج 6، ص 110

2- . در خطبه های نماز جمعه (59/1/8)

3- . در پیام به مناسبت بزرگداشت روز شهیدان در دهه ی فجر انقلاب اسلامی (77/7/2)

و انقلابی و مخلص و حزب الله، بسیار زیاد شده است. نام آن بزرگوار و توسل به آن، در جبهه ها بود، در دوران جنگ بود، در دوران صلح و سازندگی هم هست، در آمادگی در مقابله با دشمنان هم بحمدالله هست. این توسل، توسل خوب و بارزشی است و این روح جهاد فی سبیل الله، به هر شکلی که ممکن شود، همانی است که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) آن را دوست میدارد. این، مژده ای به جوانان بسیجی کشور است که هم فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را دوست میدارند، و هم برطبق خواست و میل او حرکت میکنند و هم راه او را میروند که راه خدا و راه عبودیت است. «وَ أَنْ أُعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (1)». (2)

5 - حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی معرفتی عرفانی

قله ی توصیف ناپذیر معرفت و آگاهی از حقیقت

واقعاً دختر پیامبر، معمای ناگشوده ی ذهن بشر و معارف بشری است. همه ی انسانها را يك طرف بگذارید، اولیا را هم در طرف دیگر بگذارید. با اینکه تعداد اولیا کم است، اما وزنه ی آنها از همه بشریت سنگینتر است. اگر ملاك وزانت و عظمت را معرفت و آگاهی از حقیقت عالم و نزدیکی به خدا یعنی سرچشمه ی همه ی وجودها بدانیم، یکی از اولیای خدا، از ماسوای همه ی اولیا و از همه ی وجود منهای اولیا، عظیمتر و وزینتر و باشکوه تر است. وقتی به صف اولیا و عبادالله الصالحین نگاه میکنید، قله هایی وجود دارد که نسبت آن قله ها به بقیه ی انسانهای بزرگ عالم معنا، يك نسبت غیرقابل تصور و فوق العاده عظیمی است. اختلاف، اختلاف فاحشی است. این قله ها، همان کسانی هستند که در تاریخ نبوتها هم هر جا چشم

ص: 71

1- سوره ی یس، آیه ی 61

2- . در دیدار مداحان به مناسبت ولادت حضرت زهرا (علیها السلام) (73/9/3)

بدوزید، از هر طرف آنها را ببینید؛ مثل انبیای اولوالعزم و بزرگانی از این دست و در این حد. اما در مجموعه ی این عظمتها و شکوهها و در بین این برجسته ترینها که ذکرشان برای ما فقط لقلقه لسان است و امثال من، دل و روح و جانشان، بسیار کوچکتر و خُردتر و حقیرتر از آن است که بخواهند این معنویتها را درک کنند و همینطور از دور تصویری در ذهنشان دارند و آن را بر زبان می آورند که باز این تصویر هم، از کلمات خودشان است چند نمونه ی بسیار نادر وجود دارد که از حدّ توصیف و بیان بالاترند و یکی از اینها، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. فقط با پیامبر و با امیرالمؤمنین (علیهما السلام) میشود او را مقایسه کرد. (1)

قصور زبان، دل و ذهن در تعریف و تجلیل از مقام بلند فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

من حقیقتاً، نه بعنوان تعارف، نه بعنوان يك حرف هزاران بار تکرار شده، واقعاً قاصرم؛ زبان قاصر است، دل قاصر است، ذهن قاصر است که بخواهد از این مقام بلند تعریف و تجلیل کند؛ این موجود انسانی، این دختر جوان، این همه فضیلت، این همه درخشندگی، این همه کبریا و عظمت؛ که کسی مثل پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم) وقتی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بر او وارد میشد، «قام الیها»؛ (2) نه فقط بلند میشد، بلکه بلند میشد و به سمت او میرفت. يك وقت یکی وارد اتاق میشد، شما به احترامش بلند میشوید؛ يك وقت کسی وارد اتاق میشد، شما با اشتیاق به طرفش میروید. اینها مگر شوخی است؟ این بحث پدر - فرزندی نیست. پیغمبر خدا اینجور از فاطمه ی زهرا تجلیل میکند؛ رضای او را رضای خود، رضای خود را رضای خدا؛ سخط او را سخط خود، سخط خود را سخط خدا اعلام میکند؛ اینها مقامات فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. آن زندگی با امیرالمؤمنین (علیه السلام)،

ص: 72

1- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد مبارک حضرت فاطمه (علیها السلام) (69/10/17)

2- . فضائل الخمسه، ج 3، ص 127

آن تربیت آن فرزندان. خب، مگر میشود درباره ی این بزرگوار، امثال ما حرف بزنیم؟ (1)

صحیفه ی فاطمیه؛ حاوی تمام دانشهای معنوی

از امیرالمؤمنین نقل شده است که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به ایشان میگوید: ملائکه می آیند با من سخن میگویند و مطالبی را به من میگویند. امیرالمؤمنین به ایشان میگویند: «وقتی صدای ملك را شنیدی به من بگو تا من بنویسم آنچه را که تو میشنوی و امیرالمؤمنین نوشت آنچه را که ملائکه به فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) املاء میکردند و این يك کتابی شد که در نزد ائمه (علیه السلام) بوده و هست. نام این کتاب «مصحف فاطمه» یا «صحیفه ی فاطمه» است. در روایات متعدد آمده که ائمه (علیه السلام) برای مسائل گوناگون خود به «مصحف فاطمه» مراجعه میکردند. بعد امام میفرمایند: «إِنَّهُ وَلَيْسَ فِيهَا حَلَالٌ وَحَرَامٌ» در این کتاب احکام نیست، حلال و حرام نیست، «فیهما علمٌ ما یکون» اما همه ی حوادث جاری بشری در دورانهای آینده در این کتاب هست. این چه دانش والایی است؟ این چه معرفت و حکمت بی نظیری است که خدای متعال به يك زن در سنین جوانی میبخشد؟ این مقام معنوی حضرت زهرا است. (2)

صحیفه ی فاطمیه؛ علم ماکان و مایکون

با کسانی که با او معاشرت دارند مینشینند از اسرار معنوی در صحیفه ی فاطمه (سلام الله علیها) چیزها میگویند، مینویسند و يك کتاب سر به مهر درست میکنند که در نزد ائمه مثل يك میراث ارزشمندی وجود داشته و آن را دست به دست میگردانند که میگفتند این میراث فاطمه (سلام الله علیها) است. یکی از موارث حضرت فاطمه (سلام الله علیها)، صحیفه ی فاطمه است، که در او آنطور

ص: 73

1- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (23/91/2)

2- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

که در بعضی از روایات من دیدم از امام صادق و بعضی دیگر از ائمه (علیهم السلام) هست که علم ماکان و مایکون، تمام دانشهای معنوی مربوط به انسان در این کتاب هست، در آن نوشته ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) هست. این هم مقام معنویت و معرفت اوست، دانش اوست يك موجود چندین بعدی و در همه ی ابعاد به حد کمال. (1)

خطبه ای از معلم بزرگ

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) اولاً يك زن جوان هست؛ یعنی طبق روایات مشهور در 18 سالگی ایشان از دنیا رفته؛ یعنی این خانمی که آوازه ی این همه کمالات او دنیا را پر کرده و همه ی زنهای عالم باید از او یاد بگیرند، در آن وقتی که همه ی خواهشهای بشری در زن زنده است، يك خانم مسن سرد و گرم چشیده ی دنیا را پشت سر گذرانده نیست که به خواهشهای دنیا حالا بی رغبت شده باشد، نخیر؛ اول زندگی، اول عمر و در عنفوان جوانی است. آن وقت يك زن بی نام و نشان هم نیست، دختر بزرگترین شخصیت زمان خودش و همه ی زمانهاست - یعنی رسول خدا - حالا اگر در همان زمان هم با معیارهای مادی نگاه کنیم خب دختر بزرگترین فرد قدرتمند آن جامعه هست دیگر. کی به قدر پیغمبر اکرم اقتدار داشت؟ - چه اقتدار سیاسی، چه اقتدار انسانی، چه اقتدار اجتماعی - خب، دختر چنین شخصی است. کسی بود که اگر گوشه ی چشمی نشان میداد، کوچکترین اشاره ای میکرد تمام مردانی که در دنیای آن روز سرشان به تنشان می ارزید داوطلب ازدواج با او بودند؛ نه فقط در دنیای اسلام. خب شخصیتی که انقلاب او، حرکت او، رزمندگان او دارد تمام تمدنهای فرهنگهای ریشه دار و کهن را به مبارزه میطلبد، با روم، با ایران، اگر میدانستند که میشود با وصلت، با همسری با این شخص مقتدر حتماً داوطلب بودند، يك چنین خانمی است، يك خانم بی نام و نشان بی شخصیتی هم نیست. آن وقت از لحاظ

ص: 74

معرفت، بینید این شخصیت عظیم این زن يك انسان بامعرفتی است، يك آدم بی اطلاع و ناآگاه و يك زن ساده ی عامی نیست، يك کسی است که وقتی در مسجد پیغمبر در مقابل تمام صحابه ی بزرگ پیغمبر ظاهر شد و صدایش بلند شد - بعد از رحلت پیغمبر - و بنا کرد خطبه خواندن، این خطبه مثل درس يك معلم بزرگ که گوش شاگردها را و دل آنها را به سمت خود جذب میکند تمام حضار این مسجد را - که اصحاب درجه ی يك پیغمبر آنجا جمع بودند - به خودش جذب کرد. استادها، محدثها، کسانی که سالیان درازی از پیغمبر آموخته بودند، کسانی که مسلمانها امور خودشان و معارفشان را فکر میکردند از آنها باید یاد بگیرند، همه در مسجد بودند، این دختر خانم 18 ساله آنجا ایستاد و يك خطبه ای خواند که آن خطبه تا الان هم باقی است، ما هم که نگاه میکنیم عظمت آن خطبه را در میابیم؛ مثل خطبه های امیرالمؤمنین، مثل خطبه های نهج البلاغه، مثل کلمات خود پیغمبر در يك چنین شرایطی، سرشار از معارف اسلامی و اینها همه نشستند گوش کردند، هیچکس نگفت که خانم این حرفها چیه؟ اینها که چیز مهمی نیست؟ نخیر، همه مثل شاگردانی آهنگ و طنین صدای زهرای اطهر (سلام الله علیها) را نوشیدند و از آن بهره بردند؛ معرفتش این بود. (1)

سخنرانی شگفت انگیز

بعد از قضیه ی وفات پیامبر، آمدن به مسجد و آن خطبه ی عجیب را خواندن، خیلی شگفت انگیز است. اصلاً ما که اهل سخنرانی و حرف زدن ارتجالی هستیم، میفهمیم که چقدر این سخنان عظیم است يك دختر هجده ساله، بیست ساله و حداکثر بیست و چهار ساله که البته سن دقیق آن حضرت مسلم نیست؛ چون تاریخ ولادت آن بزرگوار مسلم نیست و در آن اختلاف است آن هم با آن مصیبتها و سختیها به مسجد می آید، در مقابل

ص: 75

انبوه جمعیت، با حجاب سخنرانی میکند؛ که آن سخنرانی، کلمه به کلمه اش در تاریخ میماند. (1)

خطبه ای پر مغز مانند نهج البلاغه

آن خطبه ای که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در مسجد مدینه بعد از رحلت پیامبر ایراد کرده است، خطبه ای است که به گفته ی علامه مجلسی، بزرگان فصحا و بلغا و دانشمندان باید بنشینند کلمات و عبارات این خطبه را معنا کنند. اینقدر پر مغز است. از لحاظ زیبایی هنری این سخن فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) مثل زیباترین و بلندترین کلمات نهج البلاغه و در حد سخنان امیرالمؤمنین است. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) می رود در مسجد مدینه می ایستد در مقابل مردم و ارتجالا حرف میزند. شاید ایشان يك ساعت صحبت کرده است با بهترین و زیباترین عبارات و زبده ترین و گزیده ترین معانی. (2)

تعجب بزرگان فصحا و بلغا از خطبه ی فاطمه (علیها السلام)

دفاعش از علی و از ولایت و آن خطبه ی غزا، که علامه ی مجلسی (رضوان الله علیه) میگوید «بزرگان فصحا و بلغا، از فصاحت و علو کلمات و معانی و ظاهر و باطن آن، انگشت تعجب به دندان گزیده اند». علامه ی مجلسی که آن همه روایت از این دست از ائمه (علیهم السلام) گرفته و نقل کرده و در اختیار ما گذاشته، در مقابل این خطبه، خودش را میبازد. این خطبه، خطبه ی عجیبی است! مثل زیباترین و بلندترین خطبه های نهج البلاغه است. خطبه ای که با آن حال غم و اندوه، در مسجد، خطاب به مسلمانان، ارتجالا و بدون اینکه قبلاً آن را درست کرده باشد و درباره ی آن فکر کرده باشد، بر زبان جاری کرده است! آن بیان، آن حکمت، آن ارتباط با غیب، آن ظرفیت والا و بالا، آن نورانیت قلب، آن نورانیت بیان و زبان، همه ی اینها را یکسره

ص: 76

1- . در دیدار جمعی از جوانان به مناسبت هفته ی جوان (77/2/7)

2- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

در راه خدا خرج کرده است. و حال، سرمایه‌ی ما چه ارزشی دارد، اگر بخواهیم همه‌اش را در راه خدا خرج کنیم؟! سرمایه‌های ما چه قابلی دارد؟! سرمایه‌ی ما در مقایسه با آن سرمایه‌ی عظیمی که زهرای اطهر و شوهر و پدر و فرزندان او در راه خدا خرج کردند، قابل مقایسه است؟! این مختصر علمی که من و شما داریم؛ مختصر زبانی که داریم؛ مختصر پولی که داریم؛ مختصر نفوذی که داریم؛ مختصر طبع شعری که داریم؛ مختصر معرفتی که داریم، در جنب آن اندوخته‌ی عظیم بی نظیری که خدای متعال در آن وجود ملکوتی گرد آورده و مجتمع کرده، چه اهمیتی دارد؟! ما چه داریم، تا در راه خدا بخل کنیم؟! (1)

خطبه‌ی فدکیه؛ خطبه‌ی یکپارچه حکمت و معرفت

آنچه در زندگی ظاهری آن بزرگوار وجود دارد، از يك سو علم و حکمت و معرفت است، که حتی در خطبه‌ی ای مثل خطبه‌ی فدکیه‌ی معروف آن بزرگوار که هم شیعه آن را نقل کرده است، هم اهل سنت لااقل بعضی از فقرات آن را نقل کرده‌اند - بعضی هم همه‌ی آن خطبه را نقل کرده‌اند - وقتی نگاه میکنید در حمد و ثنای این خطبه، در مقدمات این خطبه، میبینید یکپارچه حکمت و معرفت از زبان دُرربار آن بزرگوار در فضا منتشر شده و امروز بحمدالله برای ما باقی مانده - در آنچنان موقعیتی که بحث تعلیم نبود، خطابِ مربوط به علم و معرفت نبود؛ در واقع يك محاجّه‌ی سیاسی بود - در عالیترین سطحی که برای ما قابل درک است، در این خطبه‌ی مبارکه، معارف الهی و معارف اسلامی ذکر شده است (2).

خزانه‌ی تمام نشدنی از معارف، روحیه و درس برای جوانان

تاریخ ما به برکت حوادث دویست و پنجاه ساله‌ی اول اسلام، پر از

ص: 77

1- . همان

2- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (1389/3/13)

درس و عبرت است. اگر به چشم عبرت بین و درس گیر و درس آموز نگاه شود، برای انسانی که میخواهد در راه خدا همان راهی که آن بزرگواران پیمودند حرکت کند، يك خزانه ی تمام نشدنی از معارف و روحیه و درس است. در قضیه ی حضرت صدیقه ی طاهره (سلام الله علیها) نکات خیلی مهمی وجود دارد؛ لیکن يك نکته که با وضع شما جوانان مؤمن و انقلابی تطبیق میکند این است که همه ی این افتخارات و کارهای بزرگ و مقامات عالی معنوی و دست نیافتنی آن انسان والا و آن زن بی نظیر تاریخ بشر و سیده ی زنان عالم و ضمناً همه ی آن صبرها و ایستادگیها و موقع شناسیها و کلمات پرباری که در این زمانها از ایشان صادر شده است، همه ی این حوادث بزرگ در دوران کوتاه جوانی این بزرگوار اتفاق افتاده است، يك وقت این قضیه را بعنوان يك موضوع مرثیه سرایی مطرح میکنیم و میگوییم که این بزرگوار سنّ کمی داشتند یا جوان بودند که این موضوع مصیبت خوانی و مرثیه سرایی میشود. يك وقت این را بعنوان يك امر قابل تدبّر و حاوی يك درس نه يك درس، بلکه درسها میدانیم و با این چشم نگاه میکنیم؛ آن وقت اهمیّت ویژه ای پیدا میکند. چگونه يك انسان در دوران کوتاه زندگی، از مبدأ کودکی به بعد تا زمان شهادت که معروف این است که آن بزرگوار هجده ساله بودند و بعضی هم تا سن 22 و 24 سال گفته اند این همه معارف و این همه علوّ مقامات معنوی را در این مدّت کوتاه به دست بیاورد. این حاکی از يك تربیت فوق العاده فوق بشری است. (1)

6 - حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) و عرصه ی عبادی

عبودیت و بندگی؛ منشاء سایر ارزشها و مقامات الهی

مطلب دیگر این است که ما این بزرگوار را با زبانهای ناقص خودمان توصیف میکنیم. امروز هم شعرای عزیز ما همین مضمون را بارها تکرار

ص: 78

1- . در دیدار با فرماندهان و مسؤولان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (76/2/26)

کردند، که ما با این بیان ناقص و با این دید قاصر، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را توصیف میکنیم. این دید، ناظر به آن مقامات معنوی نیست. چون به آنها دسترسی نداریم، آنها را نمیفهمیم و درک نمیکنیم. گاهی تعبیراتی گفته میشود که خیلی هم دقیق نیست. مثلاً «عرش خدا زیر پای تو» یعنی چه؟ عرش خدا چیست؟ اینها خیلی روشن نیست؛ همینطور يك تعبیری است؛ چون میخواهند تکریم و تعظیم کنند، اما واقعیت مطلب در ذهن کوچک ما نمیگنجد، از چنین تعبیراتی استفاده میشود؛ گاهی خوب است، گاهی هم خوب نیست؛ گاهی درست است، گاهی هم درست نیست. بخشی از قضیه برای ما قابل فهم است. من میخواهم روی نکته ی کوتاهی از این بخش تکیه کنم. میخواهم عرض کنم که ارزش فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به عبودیت و بندگی خداست. اگر بندگی خدا در فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) نبود، او صدیقه ی کبری نبود. صدیق یعنی چه؟ صدیق کسی است که آنچه را می اندیشد و میگوید، صادقانه در عمل آن را نشان دهد. هرچه این صدق بیشتر باشد، ارزش انسان بیشتر است؛ میشود صدیق؛ «فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا» (1). «صدیقین» پشت سر «نبین» اند. این بزرگوار صدیقه ی کبری است؛ یعنی برترین زن صدیق. این صدیق بودن به بندگی خداست. اگر بندگی خدا نمیکرد، صدیقه ی کبری نمیشد. اساس، بندگی خداست. نه فقط فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، بلکه پدر فاطمه (سلام الله علیها) هم - که مبدأ و سرچشمه ی فضائل همه ی معصومین اوست و امیرالمؤمنین و فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) قطره هایی هستند از دریای وجود پیغمبر - ارزشش پیش خدا بخاطر عبودیت است؛ «اشهد ان محمداً عبده و رسوله»؛ اول، عبودیت اوست؛ بعد رسالت او. اصلاً رسالت - این منصب والا - به او داده شد، بخاطر عبودیت؛ چون خدا صنیع دست و مخلوق خود را میشناسد. مگر در زیارت حضرت زهرا عرض نمیکنیم: «امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ» (2)

ص: 79

1- . سوره ی نساء، آیه ی 69

2- . التذهیب، ج 6، ص 110

در علم خدای متعال معلوم است که عمل من و شما چیست. ما در مقابل گناه و هوس و پول و نام نیک قرار میگیریم؛ آیا بخاطر به دست آوردن اینها حاضریم از شرف و ایمان و تکلیف خود و امر و نهی الهی درباره ی خود صرفنظر کنیم یا نه؟ این اختیار ماست. چه راهی را انتخاب خواهیم کرد؟ وقتی گفتن سخنی برای انسان ضرر مادی دارد، وقتی حرکتی هوسهای گناه آلود انسان را برآورده میکند، ما سر دو راهی قرار میگیریم. کدام راه را انتخاب خواهیم کرد؟ راه هوس و گناه و پول را، یا راه پاکدامنی و تقوا و بندگی خدا را؛ یکی از این دو را انتخاب خواهیم کرد. انتخاب و اختیار ماست، اما خدای متعال میداند که ما چه راهی را اختیار خواهیم کرد؛ این در علم الهی هست. اگر شما انسانی هستید که این قدرت در شما وجود دارد که در مقابل کوهی از ارزشهای مادی و برآورنده ی هوسها محکم بایستید و تکان نخورید، خداوند برای شما شایستگیهایی در نظر میگیرد. «و مَرِيَمَ إِتَتْ عِمْرَانَ النَّبِيَّ أَحْصَيْنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا» (1)؛ خدای متعال بیهوده به مریم اینقدر لطف نمیکند. این، کلام قرآن است. او با همه ی وجود پاکدامنی خود را حفظ کرد، لذا شایسته ی این شد که مادر عیسی شود. حضرت یوسف در عین جمال و جوانی و برخورداری از عزت مادی در خانه ی عزیز مصر، روی هوس خود پا گذاشت؛ لذا شایسته ی مقام والایی شد که خدا به او داد؛ یعنی پیغمبری. خدا این را میداند که این بنده چنین جوهری دارد و اینچنین اراده ی خود را صرف راه او خواهد کرد؛ لذا برای او مسؤولیتهای بزرگ و سنگین دیگری - که هر کدام باز به نوبه ی خود اجرهای بزرگی دارد - در نظر میگیرد. (2)

امتحان قبل از خلقت

«امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً» (3)؛ خدای

ص: 80

- 1- . سوره ی تحریم، آیه ی 12
- 2- . در دیدار با جمعی از مدّاحان و ستایشگران اهل بیت (علیهم السلام) (84/5/5)
- 3- . التذہیب، ج 6، ص 110

متعال میدانند که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در دوران زندگی چگونه انتخاب و اختیار خواهد کرد و چگونه قدم خواهد برداشت. عبودیت خدا معیار است. این شد برای ما خط روشن. (1)

خمیره ی فاطمه (علیها السلام) بخاطر سر بلندی او در امتحان بندگی

عزیزان من! این ستاره ی درخشان عالم خلقت، فقط همان نیست که به چشم ما می آید. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بسیار بالاتر از این حرفهاست. ما فقط درخشندگی ای میبینیم؛ ولی بسیار بزرگتر از این حرفهاست. اما من و شما چه استفاده ای میکنیم؟ همینقدر که بدانیم او زهراست، کافی است؟ در روایتی خواندم که درخشندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) باعث میشود تا چشمان کروبیان ملأ علی خیره شود: «زَهْرٌ نُورُهَا لِأَهْلِ السَّمَاءِ» (2). برای آنها میدرخشد. ما از این درخشندگی چه استفاده ای بکنیم؟ ما باید از این ستاره ی درخشان، راه به سوی خدا و راه بندگی را که راه راست است و فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) پیمود و به آن مدارج عالی رسید، پیدا کنیم. اگر میبینید خدا خمیره ی او را هم خمیره ی متعالی قرار داده است، به این دلیل است که میدانست این موجود در عالم ماده و عالم ناسوت، خوب از امتحان بیرون خواهد آمد؛ «امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً (3)»؛ قضیه این است. خدای متعال حتی اگر لطف ویژه ای درباره ی آن خمیره میکند، بخشی مربوط به این است که میدانند او از عهده ی امتحان چگونه برخواهد آمد؛ والا بسیار کسان خمیره ی خوب داشتند. مگر همه توانستند از عهده برآیند؟ این بخش از زندگی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، آنی است که ما برای نجات خودمان به آن احتیاج داریم. (4)

ص: 81

- 1- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (84/5/5)
- 2- . بحار، ج 43، ص 12
- 3- . التذهیب، ج 6، ص 110
- 4- . در دیدار مداحان به مناسبت ولادت حضرت زهرا (علیها السلام) (73/9/3)

تأثیر اعمال فاطمه (علیها السلام) در احراز مقام معنوی

این مسائل معنوی تا حدود زیادی به فضائل عملی ارتباط پیدا میکنند. ارتباط پیدا میکند به آنچه که از تلاش حضرت فاطمه (سلام الله علیها) ناشی میشود. این مقام را مفت نمیدهند و بدون دلیل نمیبخشند. عمل انسان در حدّ بالایی در احراز فضائل و مناقب معنوی تأثیر دارد. (1)

همراهی علمی و معنوی با عفاف و طهارت در الگوی فاطمی (علیها السلام)

سپیده‌ی زنان عالم آن بانوی با عظمتی است که دانشمندان و متفکران باید تأمل کنند تا به بخشی از عمق سخنان پر مغز او در زمینه‌های گوناگون پی ببرند و در عین حال همان کسی است، که در محراب عبادت در مقام خضوع در مقابل پروردگار برای معنویت آن منش استثنایی را از خود بروز داده است، شب تا به صبح عبادت کرده است. الگوی عفاف و حجاب و ستر بوده است یعنی معنویت و طهارت و تقوای زن نه فقط با علم او و دانش او منافاتی ندارد بلکه این دو برای تکمیل شخصیت او به یکدیگر کمک هم میکنند امروز خوشبختانه در سایه‌ی نظام اسلامی حرکت زنان کشور به همین سمت است؛ یعنی به سمت جمع کردن میان شخصیت علمی یا اجتماعی یا سیاسی از یک طرف و شخصیت دینی و اهتمام به ارزشهای اسلامی از طرف دیگر. (2)

عبادت و سلوک طولانی فاطمه‌ی زهرا (علیها السلام)

در محراب عبادت، ایشان ساعتهای متمادی با خدا راز و نیاز میکردند. عبادت و سلوک ایشان برای ما قابل تصوّر و درک نیست. (3)

ص: 82

1- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

2- . در دیدار با خواهران طلبه و فرهنگی در مصالای شهر قم (74/9/16)

3- . در سمینار نقش زن در جامعه (64/12/10)

از لحاظ عبادت آنچنان در محراب عبادت مصرانه می ایستاد و در پیشگاه پروردگار دعا میکرد و عبادت میکرد و گریه میکرد که از کثرت ایستادن پای او ورم کرد. شما ببینید چقدر این دلباختگی در مقابل خدا وجود دارد. (1)

کثرت در عبادت

«حسن بصری» که یکی از عباد و زهاد دنیای اسلام است، درباره ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) میگوید: «بقدری دختر پیغمبر عبادت کرد و در محراب عبادت ایستاد که «تَوَزَمَتْ قَدَمَاهَا» (2)؛ پاهای آن بزرگوار از ایستادن در محراب عبادت ورم کرد». (3)

دعای شبانه در حق دیگران

امام حسن مجتبی (علیه السلام) میفرماید: يك شب جمعه ای تا صبح مادرم به عبادت ایستاد؛ تا صبح عبادت کرد «حَتَّى اتَضَحَ عَمُودُ الصُّبْحِ» تا وقتی که فجر طلوع کرد. مادر من از سر شب تا صبح مشغول عبادت بود و دعا کرد و تضرع کرد. امام حسن (علیه السلام) میگوید: شنیدم که دائم مؤمنین و مؤمنات را دعا کرد، مردم را دعا کرد، برای مسائل عمومی دنیای اسلام دعا کرد. صبح که شد گفتم: «يَا أُمَّاهُ لِمَ لَا تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ كَمَا تَدْعِينَ لِغَيْرِكَ»، «مادرم يك دعا برای خودت نکردی، شب تا صبح برای دیگران دعا کردی». در جواب فرمود: «يَا بُنَيَّ الْجَارَ ثُمَّ الدَّارَ» (4)؛ «اول دیگران بعد خود ما». این، آن روحیه ی والاست. (5)

ص: 83

1- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

2- . مناقب ابن شهر آشوب، ج 3، ص 341

3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

4- . علل الشرایع، ج 1، ص 173

5- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

7 - عظمت و کمالات حضرت زهرا (علیها السلام)

شخصیت ناشناخته ی حضرت زهرا (علیها السلام)

ما از حضرت زهرا خیلی چیز شنیدیم و خواندیم و گفتیم همه مان - شما زنها و دیگران، گویندگان، نویسندگان - اما واقعاً ابعاد شخصیت حضرت زهرا ناشناخته است. (1)

شخصیت غیر قابل توصیف

البته من از جنبه های معنوی و روحی و الهی آن بزرگوار (2) حرفی نمیتوانم بزنم. من کوچکتر از این هستم که آن چیزها را درک کنم. حتی اگر کسی هم بتواند درک بکند، نمیتواند آنچنانکه حق اوست، او را توصیف و بیان کند. (3)

تعظیم و ستایش ائمه، نشاندهنده ی مقام توصیف ناشدنی حضرت زهرا (علیها السلام)

وقتی انسان به روایاتی که مربوط به فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) میباشد و از ائمه (علیهم السّلام) صادر شده است، مراجعه میکند، میبیند زبان معصومین (علیهم السّلام) نسبت به این بزرگوار، آنچنان زبان ستایش و خضوع و خشوع است که برای کسی که مقام والای فاطمه ی زهرا (علیها السّلام) را ندانسته باشد، ممکن است مایه ی تعجب بشود. از خود پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلّم) که پدر و مربی این مخدّره ی بزرگوار بود، تا امیرالمؤمنین که همسر او بود و تا فرزندان او - ائمه (علیهم السّلام) - هر کدام راجع به زهرا ی اطهر، جمله ای سخن گفته اند و آن را با زبان تعظیم و ستایش بیان کرده اند. این، نشاندهنده ی آن مقام والا و توصیف ناشدنی است که حقیقتاً برای ذهن قاصر ما، آن علوّ

ص: 84

1- . در دیدار با گروهی از بانوان کشور (63/12/21)

2- . فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

درجه ی معنوی و ملکوتی «أُمُّ الْأَئِمَّةِ النَّجَبَاءِ» (سلام الله علیها) قابل درك نیست و ما بقدر فهم خود، ممکن است رشحه ای از رشحات را درك کنیم. (1)

کوشش فراوان عقول برجسته و زبانهای فصیح برای درك گوشه ای از مناقب فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

باید عقول برجسته و زبانهای فصیح کوشش فراوان کنند تا شاید بتوانیم گوشه ای از فضایل و مناقب فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را درك کنیم.

مقام فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در خور آن است که عقول برجسته ی انسانهای بزرگ، در اصلیتین رشته های تفکرشان بیندیشند و زبانهای فصیحترین و بلیغترین گویندگان و شعرا و سراینندگان، آن اندیشه ها را در قالب کلمات بیاورند و سرشارترین ذوقها و جوشانترین طبعهای فیاض و سیال هنرمندان و شاعران، آنها را بصورت شعر و سخن منظوم، با بهترین گویشها و حنجره ها بیان کنند. اگر اینطور بشود، شاید ذهن بشر متوسط امروز و ما که از معارف حقیقی الهی دوریم و کشش نداریم که در ذهن و دل و روحمان، حقایق والا و متعالی را درك بکنیم، بتوانیم گوشه ای از فضایل و مدایح و مناقب و محامد این بزرگوار را بفهمیم و درك کنیم. (2)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ شخصیتی درك ناشدنی و بی پایان

درباره ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، هرچه بگوییم، کم گفته ایم و حقیقتاً نمیدانیم که چه باید بگوییم و چه باید بیندیشیم. به قدری ابعاد وجود این انسیه ی حوراء، این روح مجرد و این خلاصه ی نبوت و ولایت برای ما پهناور و بی پایان و درك ناشدنی است که حقیقتاً متحیر میمانیم. (3)

ص: 85

1- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (68/10/28)

2- . همان

3- . در دیدار مداحان به مناسبت ولادت حضرت زهرا (علیها السلام) (73/9/3)

خشم و غضب فاطمه (علیها السلام)؛ خشم و غضب خدا

پیامبر اکرم دختری به نام فاطمه (سلام الله علیها) دارد که همه ی مردم مسلمان در آن روز میدانند که پیامبر فرمود: «إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا» (1)؛ اگر کسی فاطمه (سلام الله علیها) را خشمگین کند، خدا را خشمگین کرده است. «ویرضی لرضاهها»؛ اگر کسی او را خشنود کند، خدا را خشنود کرده است. ببینید، این دختر چقدر عظیم المنزله است که پیامبر اکرم در مقابل مردم و در ملاء عام، راجع به او اینگونه حرف میزند. این مسأله ای عادی نیست. (2)

قرنها تلاش شیعیان برای معرفت نسبت به حضرت زهرا (علیها السلام)

عزیزان من! عظمت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، در سیره ی آن بزرگوار آشکار است. يك مسأله این است که ما چه شناختی از فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) داریم؟ این يك حرف است. بالاخره دوستان اهل بیت (علیهم السلام)، در طول زمان، تا آنجا که توانستند سعی کردند به حقّ دختر پیغمبر، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) معرفت پیدا کنند. چنین هم نیست که کسی خیال کند همانطور که در زمان ما، این بزرگوار اینقدر در دلها عزیز و در چشمها شیرین است، همیشه همینطور بوده است. امروز بحمدالله دوران اسلامی است، دوران حکومت قرآن است، دوران حکومت علوی و حکومت اهل بیت (علیهم السلام) است و آنچه در دلهاست، بر زبانها جاری میشود. قدیمترین دانشگاه اسلامی در دنیای اسلام - مربوط به قرن سوم و چهارم - به نام فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است. نام دانشگاه معروف «الازهر» در مصر از نام فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) گرفته شده است. در گذشته بنام فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) دانشگاه تأسیس میکردند. حتی خلفای فاطمی که بر مصر حکومت میکردند، شیعه بودند. قرنهاست که شیعه سعی کرده به حقّ این بزرگوار معرفت پیدا کند (3).

ص: 86

1- . بحار، ج 43، ص 19

2- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (77/2/18)

3- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (73/9/3)

خلاصه نبوت و ولایت

حضرت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) خلاصه ی نبوت و ولایت و دارای چنان شخصیت والایی است که انسانها از درك عظمت و وسعت آن ناتوان هستند. مقام و مرتبه ی آن حضرت تا حدی بود که حتی کسانی که رابطه ی صمیمی با آن بزرگوار نداشتند، زبان به مدح او گشوده اند. (1)

گوهر صدف نبوت و ولایت

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) که میان همه ی این خاندان با عظمت، عزیز است، خیلی ارزش دارد. حقیقتاً روز ولادت این بزرگوار - که گوهر صدف نبوت و ولایت است - برای شیعیان، محبتان و فرزندان معنوی و جسمانی آن بزرگوار عید بزرگی است. (2)

درخشش خورشید امامت و ولایت و نبوت از فجر درخشان فاطمه (علیها السلام)

اگر شخصیت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) برای ذهنهای ساده و چشمهای نزدیک بین ما آشکار میشد، ما هم تصدیق میکردیم که فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) سرور همه ی زنان عالم است؛ بانویی که در سنین کم و در عمر کوتاه، به مقامات معنوی و علمی و معرفتی و به مرتبه ای برسد که برابر مرتبه ی انبیا و اولیاست. در واقع فاطمه ی زهرا، فجر درخشانی است که از گریبان او، خورشید امامت و ولایت و نبوت درخشیده است؛ آسمان بلند و رفیعی است که در آغوش آن، ستاره های فروزان ولایت قرار گرفته است. همه ی ائمه (علیهم السلام) برای مادر بزرگوار خود تکریم و تجلیلی قائل بودند که برای کمتر کسی این همه احترام و تجلیل را از آن بزرگواران میشود دید. (3)

ص: 87

1- . همان

2- . در دیدار با مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

3- . در همایش بزرگ خواهران به مناسبت جشن میلاد کوثر (76/7/30)

جلوه های ملکوتی حضرت زهرا (علیها السلام)

برای امیرالمؤمنین (علیه السلام) نیز همینطور بود. روایت دارد: «سمیت فاطمه، زهراء» «فاطمه را زهرا نامیدند»، چون روزی سه بار در چشم علی (علیه السلام) میدرخشید.» زن اگر در هر میدانی پشتیبان مرد باشد، نیروی مرد به چندین برابر میرسد. این زن حکیم، این زن عالم، این زن محدث، این زنی که با عوالم غیب ارتباط داشت، این زنی که فرشتگان با او حرف میزدند، این زنی که قلب او همچون قلب علی و پیغمبر، روشن به عوالم ملک و ملکوت بود، با همه ی این ظرفیت، با همه ی این مقام شامخ، در همه ی مراحل زندگی و تازمانی که زنده بود، پشت سر امیرالمؤمنین (علیه السلام) مثل کوه ایستاد. (1)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ اوج قلّه ی معنویّت و تکامل بشری

ما در تعریف مقامات معنوی آن بزرگوار وارد نمیشویم و قادر هم نیستیم که مقامات معنوی فاطمه ی اطهر (سلام الله علیها) را بفهمیم و درک کنیم. حقیقتاً در اوج قلّه ی معنویّت انسانی و تکامل بشری، فقط خداوند است که چنین بندگانی را - و کسانی که همطراز آنها باشند - میشناسد و مقام آنها را میبیند. لذا فاطمه ی زهرا را امیرالمؤمنین و پدر بزرگوار و اولاد معصومیش میشناختند. مردم آن زمان و زمانهای بعد و ما نیز در این روزگار نمیتوانیم آن درخشندگی و تألّف معنویّت را در آن بزرگوار تشخیص بدهیم. نور درخشان معنوی، به چشم همه کس نمی آید و چشمهای نزدیک بین و ضعیف ما قادر نیست که آن جلوه ی درخشان انسانیت را در وجود این بزرگواران ببیند. بنابراین، در صحنه ی تعریف معنوی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) وارد نمیشویم. (2)

ص: 88

1- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

2- . در دیدار با هیأت نظارت و هیأت اجرایی انتخابات (68/9/22)

اعجاب از کمالات معنوی و مادی حضرت فاطمه (علیها السلام) و مکتب سازنده ی او

درباره زهرای اطهر هرچه انسان بیشتر فکر کند و در حالات آن بزرگوار بیشتر تدبّر کند، بیشتر دچار شگفتی خواهد شد. تعجب انسان نه فقط از این جهت است که چطور يك موجود انسانی در سنین جوانی میتواند به این رتبه از کمالات معنوی و مادی نائل بشود (که البته این خود هم يك حقیقت شگفت انگیز است) بلکه بیشتر از این جهت است که اسلام با چه قدرت عجیبی توانسته است تربیت والای خود را بحدی برساند که يك زن جوان، در آن شرایط دشوار بتواند این منزلت عالی را کسب کند! هم عظمت این موجود و این انسان والا تعجب آور و شگفت انگیز است و هم عظمت مکتبی که این موجود عظیم القدر و جلیل المنزله را پدید آورده است. (1)

ژرف پیمایی در اقیانوس نور و معنویت به کمک احادیث

حقاً عرصه ی محبت اهل بیت، عرصه ی شایسته ای برای هنرنمایی است و در میان این مجموعه ی نور، محبت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) جای ابراز هنر، ابراز ذوق و ظرافت طبع حقاً و انصافاً همینجاست. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) کلمه الله پرمضمون و مانند يك دریای ژرف و عمیق است. هر چه فکر انسان، ذوق انسان، طبع ظریف صاحبان طبع در این زمینه کنکاش بیشتری کند، تدبّر و تأمل بیشتری کند، گهرهای بیشتری به دست خواهد آورد. البته توصیه ی همیشگی ما این است که ژرف پیمایی در این اقیانوس نور و معنویت به کمک احادیث اهل بیت باشد. همانطوری که در یکی از اشعاری که آقایان خواندند، این مضمون بود، که معرفت این خاندان هم در اختیار خود این خاندان است؛ از آنها فرا بگیریم. آنها را معرف خودشان قرار بدهیم. تأمل کنیم، دقت کنیم تا بصورت عمیق و ژرفی این کلمات و این معانی را بفهمیم. شعرای عزیز ما، مدّاحان و ستایشگران اهل بیت (علیه السلام) که این افتخار را دارند که به کلمات و به روایات اهل بیت مراجعه

ص: 89

1- . در دیدار گروهی از زنان به مناسبت میلاد حضرت زهرا (علیها السلام) (71/9/25)

کنند، تأمل کنند، تدبّر کنند، از اهل بصیرت و معرفت برای ژرف یابی کمک بگیرند، آن وقت ذوق، طبع لطیف، دقت نظر و کنکاش، صوت خوب و حنجره‌ی توانا را در خدمت اینها قرار دهند. این یکی از بهترین و شریفترین کارهاست.

محتواها را محتوایی قرار بدهید که مخاطب شما استفاده کند؛ یا یک منقبت قابل فهمی، یا یک فضیلت برانگیزاننده‌ی از اهل بیت (علیه السلام) باشد که اعتقاد و ایمان انسان را محکم کند. شما ببینید مدّاحان اهل بیت (علیهم السلام) در دوران حیات معصومین (علیهم السلام) بر روی چه چیزهایی تکیه میکردند. شعر دعبل، شعر کمیت، شعر فرزدق - این شعرهایی که ائمه (علیهم السلام) اینها را تشویق کردند - بر روی چه چیزهایی تکیه میکردند. شما نگاه کنید ببینید محتوای این اشعار یا عبارات است از اثبات حقانیت اهل بیت با دلیل، با استدلال - استدلالی که در کسوت زیبا و لطیف شعر خودش را نشان میدهد. شعر دعبل را نگاه کنید - یا بیان فضائل اهل بیت (علیهم السلام)؛ همین که امروز در شعر این خوانندگان عزیز ما هم چند بار تکرار شد. اشاره‌ی به ماجرای هل اتی، اشاره‌ی به ماجرای مباحله، اشاره‌ی به تعبیرات پیامبر مکرم نسبت به فاطمه‌ی زهرا (سلام الله علیها)، یا بیان درسهایی که از زندگی آن بزرگواران میشود گرفت که نمونه‌ی شیرین کامل نزدیک به زمان خودمان، شعرهایی است که در دوره‌ی انقلاب - دوره‌ی اوج نهضت در سال 56 و 57 - در محرم، دسته‌جات سینه‌زنی، به ابتکار خود مدّاحان، خود مرثیه‌سرایان، خود را نشان داد. دسته‌ی سینه‌زنی توی بازار، توی خیابان سینه‌میزد، نوحه میخواند، لیکن هر کسی میشنید، میفهمید که امروز باید چه کار کند؛ امروز باید در کدام جهت حرکت کند. (1)

ص: 90

1- . در دیدار با مدّاحان و ستایشگران اهل بیت (علیهم السلام) (87/4/4)

آنوقت در چنین دنیایی، پیامبر اکرم دختری تربیت میکند که این دختر، شایستگی آن را پیدا میکند که پیامبر خدا بیاید دست او را ببوسد! بوسه بر دست فاطمه ی زهرا از طرف پیامبر را، هرگز نباید حمل بر يك معنای عاطفی کرد. این خیلی غلط و خیلی حقیر است اگر ما خیال کنیم که چون دخترش بود و دوستش میداشت، دستش را میبوسید. مگر شخصیتی به آن ارجمندی، آن هم با آن عدل و حکمتی که در پیامبر هست و اتکایش به وحی و الهام الهی است، خم میشود و دست دخترش را میبوسد! نه، این يك چیز دیگر و يك معنای دیگری است؛ این حاکی از آن است که این دختر جوان، این زنی که وقتی از دنیا رفته، بین هجده سال تا بیست و پنج سال سن داشته هجده سال هم گفته اند، بیست و پنج سال هم گفته اند در اوج ملکوت انسانی قرار داشته و يك شخص فوق العاده بوده است. این نگرش اسلام به زن است. (1)

علاقه ای توأم با تکریم و احترام بخاطر مقام معنوی و اوج پرواز روحانی

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) يك خانم فقیر بود؛ خانمی که از امکانات مادی زندگی بهره برداری نمیکرد. خانمی بود که همسرش در طول هشت، نه سال زندگی مشترک زناشویی شان در اغلب سالها یا همه ی سالها بارها او را در خانه میگذاشت و به میدان جنگ میرفت و به استقبال خطر و این خانم این زندگی را شیرین و مطلوب میشمارد و از آن استقبال میکرد. خانمی بود که در داخل خانه علاوه بر کار خانه به زندگی مشترک هم کمک میکرد و آن وقتی که باید در صحنه ی جامعه ی حاضر و ظاهر میشد و به وجود او نیازی بود، آن چنان محکم و قوی وارد میشد که هیچ مردی با آن استحکام و قدرت وارد میدان نشد. خانمی بود که از لحاظ عبادت و توجه به خدا تا

ص: 91

به آنجا پیش رفت که قدسین و صدیقین هم آنجور خدا را عبادت نکردند، و مقام معنوی او و اوج پرواز روحانی او به آنجا رسید که پیغمبر دست او را میبوسید. پیغمبر محبتش به فاطمه صرفاً محبت دختری و فرزندی نبود، فرزندان دیگر هم پیغمبر داشت. دختران پیغمبر بودند، بزرگ شدند از دواج کردند، خواهرهای فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها). البته در زمان زندگی پیغمبر همه شان از دنیا رفتند. اما پیغمبر به هیچکدام از این دخترها علاقه ای را که به فاطمه ی زهرا داشت، نداشت آن هم اینجور علاقه، علاقه ای توأم با تکریم و احترام، کدام پدری دست دختر بزرگ خودش را با احترام میبوسد. هر وقت به سفر میرفت آخرین کسی که با او خداحافظی میکرد فاطمه ی زهرا بود، هر وقت از سفر برمیگشت اولین کسی که با او سخن میگفت فاطمه ی زهرا بود؛ اینها بخاطر مقامات معنوی است.

داستان عروسی آن حضرت را همه تان میدانید، جهیزیّه ی این بزرگوار را همه تان میدانید، دادن پیراهن نو در شب عروسی به يك زن مستمند را همه تان شنیدید، دو تا پیراهن در شب عروسی دارد، یکی پیراهن معمولی اش است، یکی هم پیراهنی است که برای عروسی او درست کردند؛ آن نوراً میدهد به سائل، این گذشته، این انفاقها، این بی اعتنائیهای به زخارف دنیوی، این همان چیزهایی است که شخصیت يك قدیس را، يك صدیق را، يك ولیّ بزرگ از اولیاءالله را میسازد و فاطمه ی زهرا اینجوری بود. معرفت او نسبت به دین و اسلام در خطبه ی او و در سخنان او آشکار بود. (1)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ مرکز فیوضات الهی

شما ملاحظه کنید، این بزرگواری که ما امروز ساعتی با شما پای استماع مدایح و فضایلش نشستیم - که آنچه گفته شد، قطره ای از دریاست - در چه سنی این همه فضایل را حائز شد؟ در چه مدّت عمری این همه

ص: 92

درخشندگی را از خود بروز داد؟ در عمری کوتاه؛ هجده سال، بیست سال، بیست و پنج سال؛ نقلها متفاوت است. این همه فضایل، بیهوده به دست نمی آید؛ «امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً» (1). خدای متعال، زهرا را اظهر - این بنده ی برگزیده - را آزمود. دستگاه خدای متعال، دستگاه حساب و کتاب است؛ آنچه میبخشد، با حساب و کتاب میبخشد. او، گذشت و ایثار و معرفت و فدا شدن این بنده ی خاص خود را در راه اهداف الهی میداند؛ لذا او را مرکز فیوضات خود قرار میدهد. (2)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ شخصیتی طراز اول در طول تاریخ بشر

ولادت باسعادت کوثر نور و معرفت، حضرت صدیقه ی طاهره ی مرضیه ی مطهره، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) را به همه ی شما حضّار گرامی و به همه ی مردم مسلمان، به خصوص بانوان کشور اسلامی تبریک عرض میکنم. این ولادت بزرگ، یکی از بزرگترین عیدهای اسلامی است؛ چون فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) یک شخصیت برجسته و بزرگ و طراز اول اسلامی است؛ در حقیقت یک شخصیت طراز اول در طول تاریخ بشر است. همچنانکه از قول نبی اکرم (علیه و علی آله الصّلاة و السّلام) گفته شده است که به فاطمه ی زهرا فرمودند: «أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ»؛ تو سیده و بانوی همه ی زنان جهان در طول تاریخ هستی. خود فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) سؤال میکند: «فکیف مریم»؛ چگونه مریم سیده ی نساء است، که در قرآن هم تصریح شده است؟ حضرت میفرمایند مریم سیده ی زنان زمان خود بود و تو سیده ی زنان همه ی تاریخ هستی. (3)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ عدل، همپایه و همسنگ امیرالمؤمنین در ایمان

مقام معنوی این بزرگوار، نسبت به مقام جهادی و انقلابی و اجتماعی

ص: 93

1- . التذهیب، ج 6، ص 110

2- . در دیدار با مدّاحان اهل بیت (علیهم السلام) (70/10/5)

3- . در همایش بزرگ خواهران به مناسبت جشن میلاد کوثر (76/7/30)

او، باز بمراتب بالاتر است. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به صورت، یک بشر و یک زن، آن هم زنی جوان است؛ اما در معنا، یک حقیقت عظیم و یک نور درخشان الهی و یک بنده ی صالح و یک انسان ممتاز و برگزیده است. کسی است که رسول اکرم به امیرالمؤمنین (علیهما السلام) فرمود: «يَا عَلِيُّ... أَنْتَ قَائِدُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى الْجَنَّةِ... فَاطِمَةُ قَدْ أَقْبَلَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ... تَقُودُ مُؤْمِنَاتِ أُمَّتِي إِلَى الْجَنَّةِ» (1). یعنی در روز قیامت، امیرالمؤمنین (علیه السلام) مردان مؤمن را و فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) زنان مؤمن را به بهشت الهی راهنمایی میکنند. او، عدل و همپایه و همسنگ امیرالمؤمنین است. آن کسی که وقتی در محراب عبادت می ایستاد، هزاران فرشته ی مقرب خدا، به او خطاب و سلام میکردند و تهنیت میگفتند و همان سخنی را بیان میکردند که فرشتگان، قبلاً به مریم اطهر گفته بودند؛ عرض میکردند: «يَا فَاطِمَةُ اللَّهُ اصْطَفَاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (2). این، مقام معنوی فاطمه ی زهراست. زنی، آن هم در سنین جوانی، از لحاظ مقام معنوی به جایی میرسد که بنابر آنچه که در بعضی از روایات است، فرشتگان با او سخن میگویند و حقایق را به او ارائه میدهند. محدثه است؛ یعنی کسی است که فرشتگان با او حدیث میکنند و حرف میزنند. این مقام معنوی و میدان وسیع و قلّه ی رفیع، در مقابل همه ی زنهای آفرینش و عالم است. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در قلّه ی این بلندای عظیم ایستاده و به همه ی زنان عالم خطاب میکند و آنها را به پیمودن این راه دعوت مینماید. (3)

انس و همسخنی با فرشتگان؛ به اعتقاد شیعه و سنی

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است: «إِنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ مُحَدَّثَةً» یعنی آن بزرگوار محدثه بود. یعنی فرشتگان بر او فرود می آمدند، با او مأنوس میشدند و سخن میگفتند. در این مورد روایات متعددی در دست است.

ص: 94

1- . امالی صدوق، صص 486 و 487

2- . بحار، ج 43، ص 78

3- . در دیدار با جمع کثیری از زنان کشور (68/10/26)

محدثه بودن ایشان مخصوص شیعه هم نیست. شیعه و سنی معتقدند که کسانی در دوران اسلام بوده اند (یا ممکن است کسانی وجود داشته باشند) که فرشتگان با آنها سخن بگویند. مصداق این کس در روایات ما فاطمه ی زهرا است. در این روایت امام صادق (علیه السلام) بیان شده که فرشتگان الهی می آمدند نزد فاطمه ی زهرا و با او حرف میزدند و آیات الهی را بر او میخواندند و همان تعبیراتی را که نسبت به مریم در قرآن هست که «إِنَّ اللَّهَ اصَّ طِفَاكٍ وَ طَهَّرَكَ وَ اصَّ طَفِيكَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (1)، فرشتگان به فاطمه ی زهرا خطاب میکردند و میگفتند: «يَا فَاطِمَةُ اللَّهُ اصَّ طِفَاكٍ وَ طَهَّرَكَ» خدا تو را برگزیده است، خدا تو را پاک قرار داده است «وَ اصَّ طَفِيكَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» و تو را بر زنان عالم برتری داده است. بعد امام صادق (علیه السلام) در همین روایت میفرماید: يك شبی که ملائکه با آن حضرت مشغول صحبت بودند و این تعبیرات را میکردند، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به آنها فرمود: «أَلَيْسَتْ الْمُفَضَّلَةُ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرِيَمَ» (2) یعنی آن زنی که خدای متعال فرمود که «وَ اصَّ طِفَاكٍ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» آیا او مریم نیست که خدا او را بر زنان عالم برگزید؟ ملائکه در جواب به فاطمه ی زهرا عرض کردند که: «مریم برگزیده بود نسبت به زنان دوران خودش و تو برگزیده هستی نسبت به زنان همه ی دورانها از اولین و آخرین.» این چه مقام والایی است. انسان عادی مثل ما نمیتواند این عظمت و رتبه را، حتی بدرستی در ذهن خود تصوّر بکند. (3)

دستیابی به اوج عظمت با محنت و مجاهدت

روایات مستند بوضوح نشان میدهد که صدیقه ی طاهره در مقامات و مراتب بسیار بالایی سیر و عروج کرده بود تا حدی که جبرئیل امین که با عظمت ترین و مقرب ترین فرشته الهی است، برای تسلای خاطر آن حضرت بر وی نازل میشد و این حقیقت گویایی از ارزش، عظمت و اوج

ص: 95

1- . بحار، ج 43، ص 78

2- . همان

3- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

يك انسان در منطق اسلام و در معيار اسلامى است. زهراى اطهر با محنت و مجاهدت به اوج عظمت دست يافت و تا آنجا پيش رفت كه خداوند متعال براى خشنود كردن او جبرئيل امين را بر وي نازل كرد. (1)

نزدیکی به مرکز نور فاطمه ی زهرا (علیها السلام) با عمل، نه با محبت خالی

این خیر کثیری که خداوند متعال در سوره ی مبارکه ی کوثر مژده ی آن را به پیامبر اکرم داد و فرمود: «إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ» - که تأویل آن، فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است - در حقیقت مجمع همه ی خیراتی است که روزبه روز از سرچشمه ی دین نبوی، بر همه ی بشریت و بر همه ی خلائق فرو میریزد. خیلیها سعی کردند آن را پوشیده بدارند و انکار کنند، اما نتوانستند؛ «وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» (2) ما باید خودمان را به این مرکز نور نزدیک کنیم؛ و نزدیک شدن به مرکز نور، لازمه و خاصیتش، نورانی شدن است. باید با عمل، و نه با محبت خالی، نورانی بشویم؛ عملی که همان محبت و همان ولایت و همان ایمان، آن را به ما املاء میکند و از ما میخواهد. با این عمل، باید جزو این خاندان و وابسته ی به این خاندان بشویم. اینطور نیست که قنبر در خانه ی علی (علیه السلام) شدن، کار آسانی باشد. اینگونه نیست که «سَلَمَانُ مِمَّا أَهْلَ الْبَيْتِ» (3) شدن، کار آسانی باشد. ما جامعه ی موالیان و شیعیان اهل بیت (علیهم السلام)، از آن بزرگواران توقع داریم که ما را جزو خودشان و از حاشیه نشینان خودشان بدانند؛ «فلان ز گوشه نشینان خاک درگه ماست». دلما می خواهد که اهل بیت درباره ی ما اینطور قضاوت کنند؛ اما این آسان نیست؛ این فقط با ادعا به دست نمی آید؛ این، عمل و گذشت و ایثار و تشبّه و تخلّق به اخلاق آنان را لازم دارد. (4)

ص: 96

1- . در دیدار مدّاحان به مناسبت ولادت حضرت زهرا (علیها السلام) (72/9/14)

2- . سوره ی صف، آیه ی 8

3- . بحار، ج 10، ص 123

4- . در دیدار با مدّاحان اهل بیت (علیهم السلام) (70/10/5)

درك وظيفه در قبال محبت به سيده نساء العالمين

چيزی که بعد از اين مراحل محبت و مجذوبيت نسبت به اين بزرگوار بايد متوجه باشيم، اين است که هرچه به اين منبع نور و معدن فضيلت، محبت بورزيم، زياد نيست و کم است. بايد بينيم حال وظيفه مان در قبال اين ارتباط عاطفی و قلبی چيست؟ والا، اگر اين را ملاحظه و دنبال نکنيم، ممکن است خدای نکرده، اين محبت، آن نتيجه ای را که انتظار داريم به ما ندهد. چون فاطمه ی زهرا (سلام الله عليها) يك موجود معمولی نيست. او یکی از برترينها در همه ی تاريخ بشر است. امام صادق (عليه السلام) فرمود: «يا سيده نساء العالمين.» بعد راوی پرسيد: «هي سيده نساء عالمها؟» «آيا مادر شما، سرور زنان زمان خودش بود؟» فرمود: «ذالك مرّيم.» «او مريم بود که سرور زنان زمان خودش بود.» «هي سيده نساء العالمين من الاولين و الآخريين» (1)؛ «او سرور زنان اولين و آخريين است و منحصر به زمان خودش نيست.» يعنی اگر شما در همه ی خلقت عالم، بين همه ی اين ميلياردها انسان که در طول زمان آفريده شده اند، يك تعداد انگشت شمار - برترينها را - بخواهيد پيدا كنيد، یکی همين مطهره ی منوره است که اسم و ياد او، ارزانی ما شده است و خدای متعال تفضل کرده است که بخشی از عمر مان را به ياد او بگذرانيم و از او بگوئيم و از او بشنوئيم. (2)

پيروی از فاطمه ی زهرا (عليها السلام) در عمل

ما بايد اين راه را برويم. ما هم بايد گذشت کنیم، ايتار کنیم، اطاعت خدا کنیم، عبادت کنیم. مگر نمیگوئيم که «حتی تَتَوَرَّمْ قَدَمَاهَا»؟ (3) اينقدر در محراب عبادت خدا ايستاد! ما هم بايد در محراب عبادت بایستيم. ما هم بايد ذکر خدا بگوئيم. ما هم بايد محبت الهی را در دلمان روزبه روز زياد کنیم. مگر نمیگوئيم که با حال ناتوانی به مسجد رفت، تا حقی را احقاق

ص: 97

1- . امالی صدوق، ص 125

2- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)

3- . مناقب ابن شهر آشوب، ج 3، ص 341

کند؟ ما هم باید در همه ی حالات تلاش کنیم، تا حق را احقاق کنیم. ما هم باید از کسی نترسیم. مگر نمیگوییم که يك تنه در مقابل جامعه ی بزرگ زمان خود ایستاد؟ ما هم باید همچنان که همسر بزرگوارش فرمود «لا تستوحشوا في طريق الهدى لقله أهله» (1)، از کم بودن تعدادمان در مقابل دنیای ظلم و استکبار نترسیم و تلاش کنیم. مگر نمیگوییم که آن بزرگوار کاری کرد که سوره ی دهر درباره ی او و شوهر و فرزندان نازل شد؟ ایثار نسبت به فقرا و کمک به محرومان، به قیمت گرسنگی کشیدن خود؛ «يُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ» (2) ما هم باید همین کارها را بکنیم. این نمیشود که ما دم از محبت فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) بزنیم، در حالی که آن بزرگوار برای خاطر گرسنگان، نان را از گلوی خود و عزیزانش - مثل حسن و حسین (علیهما السلام) و شوهر بزرگوارشان (علیه السلام) - برید و به آن فقیر داد؛ نه يك روز، نه دو روز؛ سه روز! ما میگوییم پیرو چنین کسی هستیم؛ ولی ما نه فقط نان را از گلوی خود نمیبریم که به فقرا بدهیم، اگر بتوانیم، نان را از گلوی فقرا هم میبریم! این روایاتی که در «کافی» شریف و بعضی از کتب دیگر در باب علامات شیعه هست، ناظر به همین است؛ یعنی شیعه بایستی آنطوری عمل کند. ما باید زندگی آنها را در زندگی خود - ولو بصورت ضعیف - نمایش بدهیم. ما و از ما بزرگترها کجا، آن آستان بلند کجا؟ معلوم است که ما حتی به حدود دوردست او هم نمی‌رسیم؛ اقا باید تشبّه کنیم. نمیشود در نقطه ی مقابل زندگی اهل بیت حرکت کنیم، ولی ادّعا کنیم که ما جزو موالیان اهل بیتیم! چنین چیزی ممکن است؟ فرض بفرمایید کسی در زمان امام بزرگوار ما، از دشمنان این ملت - که امام دائم علیه آنها حرف میزد - تبعیت میکرد؛ آیا او میتوانست بگوید من تابع امامم؟! اگر چنین چیزی از زبان کسی صادر میشد، آیا شماها نمی‌خندیدید؟! همین قضیه در باب اهل بیت (علیهم السلام) هم هست. (3)

ص: 98

1- . بحارج 2 ص 266

2- . سوره ی حشر، آیه ی 9

3- . در دیدار با مدّاحان اهل بیت (علیهم السلام) (70/10/5)

قال الله الحكيم في كتابه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ (1) فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ (2) إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ (3). دشمن پیامبر، پیامبر را تنها و تمام شدنی گمان میکردند. چون پیغمبر اکرم فرزند پسر نداشت، با خود می اندیشیدند دشمنان اسلام، که پیغمبر از دنیا می رود و کسی ندارد که جای او را بگیرد، دلخوش بودند که نسل پیغمبر خواهد افتاد. خدای متعال به پیغمبر فرمود: «إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ». یعنی ما به تو چیزی عطا کردیم که فزاینده است، روز به روز رو به گسترش و توسعه است. آن چیز اگر قرآن است و اگر اسلام است و اگر دختر با برکت پیغمبر یعنی حضرت صدیقه ی طاهره (سلام الله علیها) است به راستی فزاینده و رو به توسعه بود. همان نقطه ای که دشمن پیغمبر آن را وسیله نابودی و زوال پذیری پیغمبر میدانست، درست همان نقطه، وسیله ی توسعه و گسترش پیغمبر شد. فرزندان فاطمه جهان اسلام را پر کردند. امامان، بحق، پرچم اسلام را برافراشتند. شهیدان بزرگ، نام آوران تاریخ اسلام از نسل پیغمبر، فرزندان فاطمه دنیا را از نام و آوازه ی اسلام انباشتند. (1)

حضرت زهرا (علیها السلام)؛ تأویل کوثر

این تعبیر کوثر که در آیه ی شریفه، به حضرت زهرا (سلام الله علیها) تأویل شده است، به معنای واقعی کلمه از هر طرفی که نگاه کنیم این بزرگوار، کوثرند و کوثر یعنی همینطور فزاینده، خیر کثیری که دائم دارد افزایش پیدا میکند. شما خودتان جزو شاخه های آن کوثرید. هر کسی که آن پیام و آن معنویّت را بنحوی پیش ببرد و اشاعه بدهد، جزو همان کوثر است؛ یعنی جزو قطرات همین کوثری است که دارد بر سر و روی مردم میریزد و نازل میشود. تا امروز ادامه داشته و باز هم ادامه خواهد داشت. (2)

ص: 99

1- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (59/8/23)

2- . در دیدار با جوانان به مناسبت هفته ی جوان (77/2/7)

دنباله ی معنوی و مادّی پیامبر (صلی الله علیه وآله) در وجود فاطمه

وقتی که پسران نبی اکرم در مکه یکی پس از دیگری از دنیا رفتند، دشمنان شماتتگر اسلام و پیامبر - که ارزشهایشان منحصر در مال و ثروت و فرزند و جاه و جلال دنیایی بود - پیامبر را شماتت کردند و گفتند تو ابر هستی - یعنی بی دنباله - و با مرگ تو، همه چیز از آثار و نشانه های وجود تو تمام خواهد شد! خداوند متعال این سوره را بر پیامبر نازل کرد، تا هم قلب پیامبر را تسلی دهد، هم حقیقتی را برای آن بزرگوار و برای مسلمانان روشن کند؛ لذا فرمود: «إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ»؛ ما به تو کوثر بخشیدیم؛ آن حقیقت عظیم و کثیر و فزاینده.

مصدق کوثر برای نبی اکرم، چیزهای گوناگون است. یکی از برجسته ترین مصادیق کوثر، وجود مقدّس فاطمه ی زهراست که خداوند متعال در این وجود مبارک، دنباله ی معنوی و مادّی پیامبر را قرار داد. برخلاف تصوّر دشمنان ملامتگر، این دختر بابرکت و این وجود ذی جود، آنچنان مایه ی بقای نام و یاد و مکتب و معارف پیامبر شد که از هیچ فرزند برجسته و باعظمتی، چنین چیزی مشاهده نشده است. اولاً از نسل او یازده امام و یازده خورشید فروزان، معارف اسلامی را بر دل‌های آحاد بشر تابانیدند؛ اسلام را زنده کردند، قرآن را تبیین کردند، معارف را گسترانیدند، تحریفها را از دامن اسلام زدودند و راه سوء استفاده ها را بستند. یکی از این یازده امام، حسین بن علی (علیه السلام) است که پیامبر طبق روایت فرمود: «انا من حسین(1) وحسین سفینه النجاة و مصباح الهدی» (2). با آن همه آثار و برکاتی که در آن شخصیت، در آن شهادت و بر آن قیام در تاریخ اسلام مترتب شده است، او یکی از ذراره های فاطمه ی زهراست. یکی از این خورشیدهای فروزان، امام باقر و یکی دیگر امام صادق (علیهما السلام) است که معارف اسلامی، مرهون

ص: 100

1- . کامل الزیارات، ص 53

2- . در بحار الانوار، ج 36، ص 205، تعبیر بدین گونه است: «ان الحسین بن علی فی السماء اکبر منه فی الارض، فانه مکتوب عن یمین عرش الله: مصباح هدی و سفینه النجاة و امام غیر و هن و»

زحمات آنهاست. نه فقط معارف شیعی که ائمه ی معروف اهل سنت، یا بی واسطه، یا باواسطه، بهره مندان از فیض دانش آنها هستند. این کوثر فزاینده ی روزبه روز درخشنده تر، نسل عظیم پیامبر را در تمام اقطار اسلامی پراکند و امروز هزاران، بلکه هزاران هزار خاندانهای مشخص شناخته شده در همه ی دنیای اسلام، نمودار بقای نسل جسمانی آن بزرگوارند؛ همچنانکه هزاران مشعل هدایت در دنیا نمودار بقای معنوی آن مکتب و آن وجود مقدّسند. این کوثر، فاطمه ی زهراست. سلام خدا بر او، درود همه ی انبیا و اولیا و فرشتگان و آفریدگان پروردگار بر او تا روز قیامت. (1)

حضرت فاطمه (علیها السلام)؛ عمده ترین عامل بقای اسلام

با میلاد حضرت فاطمه ی زهرا اسلام تداوم یافت و نفوذ اسلام به برکت وجود حضرت فاطمه در تاریخ و از طریق اولاد زهرا باقی ماند و عمده ترین بقای اسلام از طریق فاطمه است. (2)

فاطمه ی زهرا (علیها السلام)؛ افتخار اسلام در رتبه ی پیغمبر و امام

فاطمه ی زهرا، صدّیقه ی کبری (سلام الله علیها)، بزرگترین بانوی تاریخ بشر، افتخار اسلام، افتخار این دین و افتخار این امت است. مقام فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) از جمله ی آن مقاماتی است که تصور آن برای انسانهای معمولی، انسانهای متعارف - امثال ماها - یا ممکن نیست، یا دشوار است؛ معصوم است دیگر. نه به حسب مسؤولیت رسمی، پیغمبر است؛ نه به حسب مسؤولیت رسمی، امام و جانشین پیغمبر است؛ اما در رتبه، در حدّ پیغمبر و امام است. ائمه ی هدی (علیهم السلام) نام مبارک فاطمه ی زهرا را با عظمت و با تجلیل میبردند؛ از معارف صحیفه ی فاطمی نقل میکردند؛ اینها چیزهای بسیار عظیمی است. فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) این است. (3)

ص: 101

1- . در خطبه های نماز جمعه ی تهران (78/7/9)

2- . در مراسم گرامیداشت میلاد حضرت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) (66/11/20)

3- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (89/3/13)

شَطَّ خروشان ائمه؛ سرازیر از چشمه ی کوثر و چشمه ی جوشان فاطمه (علیها السلام)

درباره ی مقامات صدّیقه ی طاهره (سلام الله علیها) زبان و گفتار ما یارای بیان ندارد؛ نمیشود توصیف کرد؛ وصف او از حدّ این قالبهای معمولی بیانی ما بالاتر است؛ اما با زبان هنر تا حدودی میشود ذهنها را نزدیک برد؛ اینکه بنده روی مدّاحی و شعر و سرودهای اسلامی تکیه میکنم، به همین خاطر است. با بال و پر هنر میشود مقداری ذهن را نزدیک کرد، ولی به حقیقت آنها در مقام توصیف نمیشود رسید. البتّه کسانی که دلها و عملشان را پاک کنند، جسم و جان خودشان را تطهیر کنند، تقوا و پرهیزکاری و پاکدامنی را پیشه ی خودشان کنند و خودشان را تربیت کنند و مقداری از این آلودگی ای که بنده و امثال بنده دچارش هستیم، خودشان را بیرون بیاورند، چشمهایشان میتواند ببیند؛ اما باز آنها هم نمیتوانند توصیف کنند، لیکن دلهای پاک و چشم دل بینای آنها میتواند انوار قدسیّه ی اهل بیت و از جمله صدّیقه ی کبری (سلام الله علیها) را تا حدودی از نزدیک ببیند و مقامات آنها را درک کند. ما نشانه هایی داریم. اینکه از قول پیغمبر اکرم نقل شده است که: «فداها ابوها»، خودش یک نشانه است. اینکه در روایت دارد که وقتی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) وارد خانه ی پیغمبر میشد، یا آنجایی که پیغمبر نشسته بودند وارد میشد، «قام الیها» - حضرت پیش پای او بلند میشد؛ به طرف او میرفت - این یک نشانه است؛ اینها عظمت است. اینکه همه ی دنیای اسلام از آن روز تا امروز - شیعه و سنی فرقی ندارد - این بانوی بزرگوار را با چشم عظمت و جلالت نگاه میکنند، این هم خودش یکی از آن نشانه ها و علامتهاست. امکان ندارد که همه ی عقلا، علما و متفکران با نحله ها و عقاید مختلف در همه ی تاریخ يك اّمّت و ملّت، بر مدح و ستایش يك مرکز متّفّق القول باشند. این نیست مگر عظمت توصیف ناپذیر آن مرکز؛ این خودش يك علامت است. همه ی این عظمتها مربوط به يك بانوی هجده ساله؛ يك دختر جوان است! بیشترین سنی که برای فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) طبق تواریخ مختلف گفته میشود، از هجده سال است تا

بیست و دو سال. از آن تکریمی که امیرالمؤمنین برای ایشان قائل است، و از آن تکریمی که در روایات و کلمات همه ی ائمه (علیهم السلام) درباره ی فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) آمده، انسان میفهمد که چه عظمت و شیفتگی ای در کلمات ائمه نسبت به فاطمه ی زهرا موج میزند. هر يك از ائمه شطّ خروشانی هستند که فضای معرفت و استعدادهای بشری را سیراب و بارور کرده اند و همه ی این جویبارها از این چشمه سرازیر میشوند؛ چشمه ی جوشان فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها). روایات صادقین (علیهمما السلام)، عظمت حضرت رضا و موسی بن جعفر و ائمه ی بعدی، مقام والای حضرت بقیّة الله (ارواحنا فداه)، همه جویبارهای آن کوثرند؛ آن کوثر تمام نشدنی، آن چشمه ی جوشان؛ برکات فاطمه ی زهرا اینهاست. (1)

بشریت، مرهون فاطمه ی زهرا (علیها السلام)

فیوضات فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها)، به مجموعه ی کوچکی که در مقابل مجموعه ی انسانیت، جمع محدودی بحساب می آید، منحصر نمیشود. اگر با يك دید واقع بین و منطقی نگاه کنیم، بشریت یکجا مرهون فاطمه ی زهرا است و این گزارف نیست؛ حقیقتی است همچنان که بشریت مرهون اسلام، مرهون قرآن، مرهون تعلیمات انبیا و پیامبر خاتم است. در همیشه تاریخ اینطور بوده، امروز هم همینطور است و روز به روز اسلام و معنویت فاطمه ی زهرا آشکارتر خواهد شد و بشریت آن را لمس خواهد کرد. (2)

بالا تر بودن شخصیت فاطمه ی زهرا (علیها السلام) از حضرت مریم، هاجر و ساره

مثال زن مؤمن را ما میبینیم زن فرعون در قرآن آورده، یکی دو تا زن دیگر هم در قرآن مطرح میشوند مثل حضرت مریم، مثل جناب هاجر،

ص: 103

1- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

2- . در دیدار با مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (70/10/5)

مثل جناب سارا یا ساره، اولی مادر اسماعیل و دومی مادر اسحاق، همسر ابراهیم. اینها مطرح میشوند بعنوان زنهاى برجسته اما ما اگر چه از زندگی آنها چیز زیادی نمیدانیم اما با آن مقدار معرفتی که درباره ی آنها داریم وقتی آنها را مقایسه میکنیم با فاطمه ی زهرا دختر پیغمبر مبینیم فاطمه ی زهرا از همه ی آن زنها به مراتب بالاتر است، هم از جهت معنویّت و دانش الهی و عرفان الهی، هم از جهت مبارزه و تحمّل زحمات و سختیها و هم از جهت اداره ی يك خانواده به شکل کاملاً مطلوب، يك زندگی فقیرانه را اینجور شاد، این جور پرهیجان، اینجور سرشار از حیویت و نشاط اداره کردن، این هنر خاصّ فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) است، آنجور فرزندان را از این خانواده صادر کرده. (1)

بانوی بزرگ تاریخ بشر

میلاد بانوی بزرگ تاریخ بشر و برجسته ترین زن شناخته شده در همه ی عمر انسانیّت، حضرت زهرا را به شما خانمها و همه ی زنان کشورمان و به زنان مسلمان و همه ی امت اسلامی تبریک عرض میکنم. خداوند - إن شاء الله - به همه ما توفیق بدهد که بتوانیم پیروان خوبی برای آن بزرگوار و خاندان پاک ایشان باشیم. اولاد آن حضرت، ائمه و پیشوایان ما هستند؛ ان شاء الله که ما مأمومان خوبی برای آن بزرگوار باشیم. (2)

8 - الگوی عاشورایی زن

خصوصیات حضرت زینب (علیها السلام)؛ الگوی تاریخی زن مسلمان

زینب کبری (سلام الله علیها) برای زنان ما در طول تاریخ يك الگوست؛ عقل و متانت، قدرت و شجاعت، شور و احساس عاطفی، صراحت زبان، متانت دل، استواری روح؛ درعین حال، مادرانه، خواهرانه، با همه ی انسانها برخورد

ص: 104

1- . در سمینار نقش زن در جامعه در دانشگاه تربیت معلّم (64/12/10)

2- . در دیدار با اعضای شورای فرهنگی - اجتماعی زنان (69/10/16)

کردن، در محیط خانه شمع محبت را روشن نگه داشتن، همسر و فرزندان را بر سر سفره‌ی محبت و عاطفه‌ی خود دور هم جمع کردن؛ اینها خصوصیات زن مسلمان است. (1)

الگوی زن مسلمان برای حضور در همه‌ی میدانها

زن مسلمان در میدان سیاست قدم میگذارد، در میدان علم قدم میگذارد، در میدان جهاد قدم میگذارد، بر منبر تدریس مینشیند، گاهی سخن او و ندای علمانه او قرن‌ها را دینورد فاصله‌ها را طی میکند و به نسل‌های بعد میرسد کما اینکه شما امروز سخن زینب کبری (سلام الله علیها) را درس بزرگ مشاهده میکنید در همه‌ی زمینه‌ها، درس ایستادگی، درس شجاعت، درس قدرت معنوی و روحی. این چه قدرتی است که این بزرگوار که گویا این ایام، ایام شهادت آن بزرگوار هم هست در مقابل طاغوت‌های بیرحم بی ملاحظه‌ی گستاخ زمان خود با آن قدرت می‌ایستد و حرف خود را میزند و این حرف را ماندگار میکند در تاریخ «لَا تَمُحُو ذِكْرَنَا» (2) یا زنان دیگر اهل بیت (سلام الله علیها) که هر کدام يك الگویی هستند، حتی در میدان جهاد هم همینجور است، در میدان مبارزات هم همینجور است و ما این را در کشور خودمان در میدان‌های مختلف مشاهده کردیم. رشحه‌ای از آن معنویت بر سر این ملت پاشیده شد و آن حرکت عظیم زن ایرانی را در انقلاب، در جنگ، در عرصه‌های مختلف پدید آورد و نشان داد این است رسالت زنان که امروز کار میکنند. حمل این روحیه، پروردن این فکر در ذهن، هم خانم‌هایی که مشغول تحصیل علوم دینی هستند، هم خانم‌هایی که در بخش‌های دیگر مشغولند و از تربیت دینی و ارزش‌های دینی پایبندی‌های دینی بشدت پاسداری میکنند و حراست میکنند. (3)

ص: 105

- 1- . در دیدار با اقشار مختلف مردم (84/3/25)
- 2- . احتجاج، ج 2، ص 310
- 3- . در دیدار با خواهران طلبه و فرهنگی قم (74/9/16)

حضرت زینب (سلام الله علیها) برای زنان ما يك الگوست. نه اینکه فقط زنان باید از حضرت زینب یاد بگیرند؛ چون شخصیتی مثل زینب کبری (سلام الله علیها)، با این عظمت و برجستگی، مال يك جنس و قشر خاص نیست. او الگوست تا همه ی برجستگان دنیا از وی درس بگیرند. شخصیت‌های بزرگ، قهرمان‌های تاریخی، دانشمندان برجسته و همه ی رهبران جوامع بشری باید از زینب کبری (سلام الله علیها) درس بگیرند. شخصیت او بالاتر از این حرفهاست. (1)

نقش تاریخساز حضرت زینب (علیها السلام)

زینب کبری (سلام الله علیها) يك نمونه ی برجسته ی تاریخ است که عظمت حضور يك زن را در یکی از مهم‌ترین مسائل تاریخ نشان می‌دهد. اینکه گفته میشود در عاشورا، در حادثه ی کربلا، خون بر شمشیر پیروز شد - که واقعاً پیروز شد - عامل این پیروزی، حضرت زینب بود؛ و الا خون در کربلا تمام شد. حادثه ی نظامی با شکست ظاهری نیروهای حقّ در عرصه ی عاشورا به پایان رسید؛ اما آن چیزی که موجب شد این شکست نظامی ظاهری، تبدیل به يك پیروزی قطعی دائمی شود، عبارت بود از منش زینب کبری؛ نقشی که حضرت زینب بر عهده گرفت؛ این خیلی چیز مهمی است. این حادثه نشان داد که زن در حاشیه ی تاریخ نیست؛ زن در متن حوادث مهم تاریخی قرار دارد. قرآن هم در موارد متعددی به این نکته ناطق است؛ لیکن این مربوط به تاریخ نزدیک است، مربوط به امم گذشته نیست؛ يك حادثه ی زنده و ملموس است که انسان زینب کبری (سلام الله علیها) را مشاهده میکند که با يك عظمت خیره کننده و درخشنده ای در عرصه ظاهر میشود؛ کاری میکند که دشمنی که به حسب ظاهر در کارزار نظامی پیروز شده است و مخالفین خود را قلع و قمع کرده است و بر تخت پیروزی تکیه زده است،

ص: 106

در مقرر قدرت خود، در کاخ ریاست خود، تحقیر و تذلیل داغ ننگ ابدی را به پیشانی او میزند و پیروزی او را تبدیل میکند به یک شکست؛ این کار زینب کبری (سلام الله علیها) است. زینب (سلام الله علیها) نشان داد که میتوان حجب و عفاف زنانه را تبدیل کرد به عزت مجاهدانه، به یک جهاد بزرگ. (1)

لزوم درک شرایط زمانه و کار حضرت زینب (علیها السلام) برای فهم عظمت او

شخصیت حضرت زینب (صلی الله علیه وآله) را نمیشود در چند جمله ترسیم کرد، حتی حکایت آن در جملات فراوان، در شعرهای طولانی واقعاً باز ممکن نیست، کسی باید آن شرایط را ببیند، لمس کند، اوضاع و احوال جامعه را هم بداند، کاری را هم که زینب کرد آن را هم درک کند تا بفهمد زینب چقدر عظمت داشته. از دور و با زبان و با اشاره و با این حرفها حق زینب کبری (سلام الله علیها) واقعاً ادا شدنی نیست. (2)

عظمت حضرت زینب (علیها السلام) بخاطر نوع تصمیم و حرکت او

زینب کبری (سلام الله علیها) یک زن بزرگ است. عظمتی که این زن بزرگ در چشم ملت‌های اسلامی دارد، از چیست؟ نمیشود گفت بخاطر این است که دختر علی بن ابیطالب (علیه السلام)، یا خواهر حسین بن علی و حسن بن علی (علیهم السلام) است. نسبتها هرگز نمیتوانند چنین عظمتی را خلق کنند. همه ی ائمه ی ما، دختران و مادران و خواهرانی داشتند؛ اما کویک نفر مثل زینب کبری؟

ارزش و عظمت زینب کبری، بخاطر موضع و حرکت عظیم انسانی و اسلامی او بر اساس تکلیف الهی است. کار او، تصمیم او، نوع حرکت او، به او اینطور عظمت بخشید. هر کس چنین کاری بکند، ولو دختر امیرالمؤمنین هم نباشد، عظمت پیدا میکند. بخش عمده ی این عظمت از اینجاست که

ص: 107

1- . در دیدار با گروه کثیری از پرستاران نمونه ی کشور (89/2/1)

2- . در دیدار با عده ای از پرستاران و گروههایی از خواهران (65/10/15)

اولاً- موقعیت را شناخت؛ هم موقعیت قبل از رفتن امام حسین (علیه السلام) به کربلا، هم موقعیت لحظات بحرانی روز عاشورا، هم موقعیت حوادث کشنده بعد از شهادت امام حسین را؛ و ثانیاً طبق هر موقعیت، يك انتخاب کرد. این انتخابها زینب را ساخت. قبل از حرکت به کربلا، بزرگانی مثل ابن عباس و ابن جعفر و چهره های نامدار صدر اسلام، که ادعای فقاقت و شهامت و ریاست و آقا زادگی و امثال اینها را داشتند، گنج شدند و نفهمیدند چه کار باید بکنند؛ ولی زینب کبری (سلام الله علیها) گنج نشد و فهمید که باید این راه را برود و امام خود را تنها نگذارد؛ و رفت. نه اینکه نمیفهمید راه سختی است؛ او بهتر از دیگران حس میکرد. او يك زن بود؛ زنی که برای مأموریت، از شوهر و خانواده اش جدا میشود؛ و به همین دلیل هم بود که بچه های خردسال و نوباوگان خود را هم به همراه برد؛ حس میکرد که حادثه چگونه است. در آن ساعتهای بحرانی که قویترین انسانها نمیتوانند بفهمند چه باید بکنند، او فهمید و امام خود را پشتیبانی کرد و او را برای شهید شدن تجهیز نمود. بعد از شهادت حسین بن علی هم که دنیا ظلمانی شد و دلها و جانها و آفاق عالم تاریک گردید، این زن بزرگ يك نوری شد و درخشید. زینب (سلام الله علیها) به جایی رسید که فقط والاترین انسانهای تاریخ بشریت یعنی پیامبران میتوانند به آنجا برسند. (1)

معرفت حضرت زینب (علیها السلام)؛ دلیل عظمت او نسبت به زنان دیگر

عظمت و ارزش زینب کبری (سلام الله علیها) به صبر و تحملش نیست. در آن اردوگاه خانمها هر کس بود صبر کرد، صبر نمیکردند چه کار میکردند. ارزش و اهمیت زینب کبری (سلام الله علیها) به معرفتش بود، به آگاهی اش بود، به این بود که میفهمید دارد چه کار میکند، میفهمید چه عمل عظیمی را دارد با این حضور خودش، با این صبر خودش انجام میدهد این مهم است. بعضی خانمهای دیگر هم شاید در آن روز بودند که فرزندشان، شوهرشان

ص: 108

هم شهید شده بود، مگر تحمّلش کار آسانی است، تحمّل هم میکردند اما نمیفهمیدند این صبر چه نقشی در تاریخ اسلام دارد. شما ببینید زینب (سلام الله علیها) چه کرد. اگر زینب (سلام الله علیها) نبود قضیه ی کربلا ماستمالی شده بود، از بین رفته بود، سکوت بود، ظلمات تبلیغاتی بود، آن کسی که این ظلمات را برطرف کرد، آن برقی که در آن تاریکی درخشید، بیان زینب (سلام الله علیها) بود، زینب (سلام الله علیها) میفهمید دارد چه کار میکند. (1)

عظمت زینب (علیها السلام) در ارائه ی تحلیل و آسیب شناسی جامعه ی کوفه

آنچه که از بیانات زینب کبری (سلام الله علیها) باقی مانده است و امروز در دسترس ماست، عظمت حرکت زینب کبری (سلام الله علیها) را نشان میدهد. خطبه ی فراموش نشدنی زینب کبری (سلام الله علیها) در بازار کوفه یک حرف زدن معمولی نیست، اظهارنظر معمولی یک شخصیت بزرگ نیست؛ یک تحلیل عظیم از وضع جامعه ی اسلامی در آن دوره است که با زیباترین کلمات و با عمیقترین و غنیترین مفاهیم در آن شرایط بیان شده است. قوت شخصیت را ببینید؛ چقدر این شخصیت قوی است. دو روز قبل در یک بیابان، برادر او را، امام او را، رهبر او را با این همه عزیزان و جوانان و فرزندان و اینها از بین برده اند، این جمع چند ده نفره ی زنان و کودکان را اسیر کرده اند، آورده اند در مقابل چشم مردم، روی شتر اسارت، مردم آمده اند دارند تماشا میکنند، بعضی هلهله میکنند، بعضی هم گریه میکنند؛ در یک چنین شرایط بحرانی، ناگهان این خورشید عظمت طلوع میکند؛ همان لحنی را به کار میبرد که پدرش امیرالمؤمنین بر روی منبر خلافت در مقابل امت خود به کار میبرد؛ همانجور حرف میزند؛ با همانجور کلمات، با همان فصاحت و بلاغت، با همان بلندی مضمون و معنا: «يَا أَهْلَ الْكُوفَةِ، يَا أَهْلَ الْغَدْرِ وَالْحَتْلِ» (2)؛ ای خدعه گرها، ای کسانی که تظاهر کردید! شاید خودتان باور هم کردید که دنباله رو اسلام و اهل بیت هستید؛ اما در امتحان

ص: 109

1- . در دیدار با جامعه ی حضرت زینب (علیها السلام) (66/11/27)

2- . احتجاج، ج 2، ص 304

اینجور کم آوردید، در فتنه اینجور کوری نشان دادید. «هَلْ فِيكُمْ إِلَّا الصَّلَفُ وَالْعُجْبُ وَالسُّنْفُ وَالْكَذِبُ وَ مَلَقُ الْإِمَاءِ وَ غَمَزُ الْأَعْدَاءِ» (1) شما رفتارتان، زبانتان با دلتان یکسان نبود. به خودتان مغرور شدید، خیال کردید ایمان دارید، خیال کردید همچنان انقلابی هستید، خیال کردید همچنان پیرو امیرالمؤمنین هستید؛ در حالیکه واقع قضیه این نبود. نتوانستید از عهده ی مقابله ی با فتنه بر بیایید، نتوانستید خودتان را نجات دهید. «وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَصَتْ غَزَلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا» (2)؛ مثل آن کسی شدید که پشم را میرسد، تبدیل به نخ میکند، بعد نخها را دوباره باز میکند، تبدیل میکند به همان پشم یا پنبه ی نریسیده. با بی بصیرتی، با نشناختن فضا، با تشخیص ندادن حق و باطل، کرده های خودتان را، گذشته ی خودتان را باطل کردید. ظاهر، ظاهر ایمان، دهان پر از ادعای انقلابیگری؛ اما باطن، باطن پوچ، باطن بی مقاومت در مقابل بادهای مخالف. این، آسیب شناسی است.

با این بیان قوی، با این کلمات رسا، آن هم در آن شرایط دشوار، اینگونه صحبت میکرد. اینجور نبود که يك عده مستمع جلوی حضرت زینب (سلام الله علیها) نشسته باشند، گوش فرا داده باشند، او هم مثل يك خطیبی برای اینها خطبه بخواند؛ نه، يك عده دشمن، نیزه داران دشمن دور و برشان را گرفته اند؛ يك عده هم مردم مختلف الحال حضور داشتند؛ همانهایی که مسلم را به دست ابن زیاد دادند، همانهایی که به امام حسین نامه نوشتند و تخلف کردند، همانهایی که آن روزی که باید با ابن زیاد در می افتادند، توی خانه هایشان مخفی شدند - اینها بودند توی بازار کوفه - يك عده هم کسانی بودند که ضعف نفس نشان دادند، حالا هم نگاه میکنند، دختر امیرالمؤمنین را میبینند، گریه میکنند. حضرت زینب کبری (سلام الله علیها) با این عده ی ناهمگون و غیر قابل اعتماد مواجه است، اما اینجور محکم حرف میزند. او زن تاریخ است؛ این زن، دیگر ضعیفه نیست. نمیشود زن را ضعیفه دانست. این جوهر زنانه ی مؤمن، اینجور خودش را در شرایط دشوار نشان

ص: 110

1- . همان

2- . همان

میدهد. این زن است که الگوست؛ الگو برای همه ی مردان بزرگ عالم و زنان بزرگ عالم. انقلاب نبوی و انقلاب علوی را آسیب شناسی میکند؛ میگوید شماها نتوانستید در فتنه، حق را تشخیص بدهید؛ نتوانستید به وظیفه تان عمل کنید؛ نتیجه این شد که جگرگوشه ی پیغمبر سرش بر روی نیزه رفت. عظمت زینب (سلام الله علیها) را اینجا میشود فهمید. (1)

عظمت و شکوه معنوی زینب در برابر حوادث بزرگ

البته شخصیت زینب کبری (سلام الله علیها) منحصر در بُعد غمگساری و پرستاری آن بزرگوار نیست. زینب کبری (سلام الله علیها) یک نمونه ی کامل از زن مسلمان است؛ یعنی الگویی که اسلام برای تربیت زنان، آن را در مقابل چشم مردم دنیا قرار داده است. زینب کبری (سلام الله علیها) دارای شخصیت چند بُعدی است؛ دانا و خبیر و دارای معرفت والا و یک انسان برجسته است که هر کس با آن بزرگوار مواجه میشود، در مقابل عظمت دانایی و روحی و معرفت او احساس خضوع میکند. شاید مهمترین بُعدی که شخصیت زن اسلامی میتواند آن را در مقابل چشم همه قرار دهد - تأثیری که از اسلام پذیرفته - این بُعد است. شخصیت زن اسلامی به برکت ایمان و دل سپردن به رحمت و عظمت الهی، آنچنان سعه و عظمتی پیدا میکند که حوادث بزرگ در مقابل او، حقیر و ناچیز میشود. در زندگی زینب کبری، این بُعد از همه بارزتر و برجسته تر است. حادثه ای مثل روز عاشورا نمیتواند زینب کبری (سلام الله علیها) را خرد کند. شکوه و حشمت ظاهری دستگاه ستمگر جباری مثل یزید و عبیدالله بن زیاد نمیتواند زینب کبری (سلام الله علیها) را تحقیر کند. زینب کبری (سلام الله علیها) در مدینه - که محل استقرار شخصیت باعظمت اوست - و در کربلا - که کانون محنتهای اوست - و در کاخ جبارانی مثل یزید و عبیدالله بن زیاد، همان عظمت و شکوه معنوی را با خود حفظ میکند و شخصیتهای دیگر در مقابل او تحقیر میشوند. یزید و عبیدالله بن زیاد - این

ص: 111

مغرووران ستمگر زمان خود - در مقابل این زن اسیر و دست بسته، تحقیر میشوند. زینب کبری (سلام الله علیها) شور عاطفه ی زنانه را همراه کرده است با عظمت و استقرار و متانت قلب يك انسان مؤمن و زبان صریح و روشن يك مجاهد فی سبیل اللّٰه و زلال معرفتی که از زبان و دل او بیرون می‌تراود و شنوندگان و حاضران را مبهوت میکند. عظمت زنانه اش، بزرگان دروغین ظاهری را در مقابل او حقیر و کوچک میکند. عظمت زنانه، یعنی این؛ یعنی مخلوطی از شور و عاطفه ی انسانی، که در هیچ مردی نمیتوان این عاطفه ی شورانگیز را سراغ داد؛ همراه با متانت شخصیت و استواری روح که همه ی حوادث بزرگ و خطیر را در خود هضم میکند و روی آتشیهای گداخته، شجاعانه قدم میگذارد و عبور میکند؛ درعین حال، درس میدهد و مردم را آگاهی میبخشد؛ درعین حال، امام زمان خود - یعنی امام سجاد (علیه السلام) - را مانند يك مادر مهربان آرامش و تسلاً میبخشد؛ درعین حال، با کودکان برادر و بیچّه های پدر از دست داده ی آن حادثه ی عظیم، در میان آن طوفان شدید، مثل سدّ مستحکمی برای آنها امنیت و آرامش و تسلاً ایجاد میکند. بنابراین زینب کبری (سلام الله علیها) يك شخصیت همه جانبه بود. اسلام زن را به این طرف سوق میدهد. (1)

اداره ی عظیمترین حوادث با حکیمانه ترین روش در سخت ترین شرایط

مادر شهید عزیزانش را در راه خدا داده اما میلیونها انسان، میلیونها چشم با تحسین به او نگاه میکنند، جامعه او را در اوج افتخار مینشانند، زینب کبری (سلام الله علیها) اینجوری نبود. در يك جامعه ای که يك نفر در سرتاسر این جامعه نبود که جرأت داشته باشد به او بگوید آفرین.

در يك چنین دنیای سختی همانقدر که شهادت حسین (علیه السلام) در آن

ص: 112

دنیای کذایی و در آن جامعه ممتاز بود و با همه ی شهادتها تا امروز، همانقدر هم حرکت زینب (سلام الله علیها) عظمت داشت. يك چنین غم بزرگ، يك چنین حادثه ی سنگین و کوبنده که انسانهای بزرگ را در هم میپيچد.

آن وقت دهها حادثه ی آنچنان سنگین و تلخ برای يك خانم پیش می آید و او نه فقط خرد نمیشود، له نمیشود، ناتوان از تصمیمگیری نمیشود بلکه به بهترین وجه، اوضاع و احوال را اداره میکند و این کشتی را که تکه پاره شده، در تلاطم امواج خرد شده، این را با کمال قدرت و مهارت هدایت میکند، حفظ میکند، کنترل میکند و به سر منزل میرساند، این عظمت زینب (سلام الله علیها) است.

عظمت زینب (سلام الله علیها) صبرش فقط نیست. عظمت زینب (سلام الله علیها) در جمع شدن تمام خصوصیات برجسته ی يك انسان بزرگ، شخصیتهای عظیم تاریخ در این خانم است که در طول این چند روز از روزهای آخر دهه ی محرم تا برگشتن به مدینه، که خب رسید مدینه و بار را تحویل داد و تمام شد مسؤلیت او، شاید مثلاً يك ماه، دو ماه طول کشیده؛ در این یکی، دو ماه عظیم ترین حوادث را با بهترین و حکیمانه ترین وجهی اداره کرده، زینب کبری (سلام الله علیها) يك انسان ممتاز است، اصلاً در بین رهبران عالم، در بین این شخصیتهای بزرگ تاریخ، در بین زنان بزرگ تاریخ، شما چه کسی را پیدا میکنید اینقدر عظمت از خودش نشان داده باشد؟ (1)

نقش حکیم شجاع و قدرتمند، با ظرفیتی مثل حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) در میدانهای پیچیده

شما اوج شخصیت يك زن را ببینید، يك زنی است که میداند این جمعی که دارند میروند، برای يك جهاد بی فرجام میروند، بدون يك فرجام

ص: 113

دنیایی و ظاهری، این را حضرت زینب (سلام الله علیها) میداند، درعین حال با اینها حرکت میکند یعنی از خطر استقبال میکند؛ در این سفر هر چه هست خطر و دشواری است، علاوه بر خطر و دشواری یک چیز مهمتر هست که او از زحمتهای شخصی خیلی بیشتر است و آن عبارتست از مسؤولیت. میداند زینب (سلام الله علیها) که اگر برادرش حسین بن علی (علیه السلام) را از میان این جمع بردارند، دیگر کسی نیست که شایسته رهبری و سرپرستی و اداره این جمعی باشد که یک سرنوشت بسیار تلخ و دشوار و پیچیده ای در انتظار آنهاست. درعین حال دل به دریا میزند و با ظرفیت علوی، نه حتی مثل یک زن برجسته، مثل یک مرد سرآمد، مثل امیرالمؤمنین (علیه السلام)، مثل پیغمبر (صلی الله علیه و آله)، مثل خود امام حسین (علیه السلام)، در این حد یک ظرفیتی نشان میدهد و وارد این میدان بسیار بسیار پیچیده و دشوار میشود. بعد از آن در تمام مراحل، نقش یک حکیم شجاع قدرتمند پرجذبه ی قاطع را تا آخر ایفا میکند، برنامه ای را گویی در ذهنش از پیش طراحی کرده و قدم به قدم بر طبق این برنامه دارد حرکت میکند، با حوادث بصورت غافلگیر مواجه نمیشود. حوادث را گویی از پیش همه را پیش بینی کرده، دیده، برنامه ریزی کرده، میدانسته و برای هر حادثه ای پاسخش را و عمل مناسبش را از پیش میدانسته و بر طبق آن هم عمل میکرده. مثلاً شب عاشورا، صبح عاشورا، عصر عاشورا، شب یازدهم، هنگام آتش گرفتن خیمه ها، هنگام خروج از کربلا با یک مشت بچه و زن بی سرپرست و یک امام بیمار ناتوان از نشستن و ایستادن. در تمام این حالات یکدانه از این تجربه هایی که زینب (علیها السلام) در طول یک شبانه روز برایش پیش آمد؛ اگر در زندگی یک انسان یکی از اینها پیش بیاید و انسان بتواند بموقع تصمیم بگیرد و بجا عمل بکند و درست عمل بکند، جا دارد که آن را لوحه ی افتخار کنند توی تاریخ ثبت کنند. چند تا از این حوادث مهم در زندگی این خانم پیش می آید در ظرف مدت کوتاهی و همه ی اینها را آنچنان علاجگرانه و حکیمانه و قوی علاج میکند، با آن برخورد میکند، که انسان تعجب میکند. (1)

ص: 114

درخشش بی نظیر زینب (علیها السلام) بعنوان يك ولی الهی

زینب (سلام الله علیها)، هم در حرکت به سمت کربلا، همراه امام حسین؛ هم در حادثه ی روز عاشورا، آن سختیها و آن محنتها؛ هم در حادثه ی بعد از شهادت حسین بن علی (علیه السلام)، بی سرپناهی این مجموعه ی به جا مانده ی کودک و زن، بعنوان يك ولی الهی آنچنان درخشید که نظیر او را نمیشود پیدا کرد؛ در طول تاریخ نمیشود نظیری برای این پیدا کرد. بعد هم در حوادث پی در پی، در دوران اسارت زینب، در کوفه، در شام، تا این روزها که روز پایان آن حوادث است و شروع يك سرآغاز دیگری است برای حرکت اسلامی و پیشرفت تفکر اسلامی و پیش بردن جامعه ی اسلامی. برای خاطر همین مجاهدت بزرگ، زینب کبری (سلام الله علیها) در نزد خداوند متعال يك مقامی یافته است که برای ما قابل توصیف نیست. (1)

رها کردن خانه، شوهر و زندگی برای حفظ حیات اسلام

حضرت زینب، خانه، شوهر، زندگی و همه چیز را برای انجام دادن این تکلیف بزرگ و فداکارانه که حیات اسلام به آن وابسته بود و بایستی انجام میگرفت، رها کرد. اینها، آن شاخصهای برجسته اند. زن مسلمان، همه ی وظایف مهمّ زن را میتواند در عرض هم انجام دهد؛ و همه را از زینب کبری (سلام الله علیها) یاد بگیرد. هم طهارت و تقوا را - که بزرگترین خصوصیت يك زن است - و هم عزّت و کبریای مخصوص زنان را در وادی ایمان و تقوا. (2)

اسارت زینب (علیها السلام) برای حفظ اسلام

جان بهترین مردمان که اصحاب امام حسین (علیه السلام) بودند، اگر قربانی شود، برای امام حسین (علیه السلام) بهای گرانی محسوب نمیشود. اسارت آل

ص: 115

1- . در دیدار با فرمانده و پرسنل نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران (88/11/19)

2- . در دیدار با جمعی از پرستاران (74/7/12)

الله، حرم پیغمبر (صلی الله علیه و آله)، شخصیتی مثل زینب که در دست بیگانگان اسیر بشود حسین بن علی (علیه السلام) میدانست وقتی در این بیابان کشته شود، آنها این زن و بچه را اسیر میکنند این اسارت و پرداختن این بهای سنگین به نظر امام حسین (علیه السلام)، برای مقصود سنگین نبود. بهایی که ما میپردازیم، باید ملاحظه شود با آن چیزی که با این پرداخت، برای اسلام، برای مسلمین، برای امت اسلامی و برای جامعه ی به دست می آید. گاهی صد تومان انسان خرج کند، اسراف کرده؛ گاهی صد میلیارد اگر خرج کند، اسراف نکرده. باید دید چه در مقابلش میگیریم. (1)

نقش طاقت فرسای حضرت زینب (علیها السلام) برای ماندگاری عاشورا

واقعاً کربلا بدون زینب (سلام الله علیها)، کربلا نبود. عاشورا بدون زینب کبری (سلام الله علیها) آن حادثه ی تاریخی ماندنی نمیشد. آنچنان شخصیت دختر علی (علیه السلام) در این حادثه از اول تا آخر، بارز و آشکار است که انسان احساس میکند یک حسین دوم است در پوشش یک زن، در لباس دختر علی. غیر از اینکه اگر زینب (سلام الله علیها) نبود بعد از عاشورا چه میشد، شاید امام سجاد (علیه السلام) هم کشته میشد، شاید پیام امام حسین (علیه السلام) به هیچکس نمیرسید. در همان دورانی که قبل از شهادت حسین بن علی (علیه السلام) هم بود، زینب (سلام الله علیها) مثل یک غمخوار صدیق، کسی که با بودن او امام حسین احساس تنهایی نمیکرد، احساس خستگی نمیکرد. یک چنین نقشی را انسان در چهره ی زینب (سلام الله علیها) و در کلمات و حرکات زینب (سلام الله علیها) مشاهده میکند. دو بار زینب (سلام الله علیها) احساس اضطراب کرد و به امام حسین این اضطراب را ذکر کرد. یکبار در یکی از منازل بود، بعد از ماجرای خبر شهادت جناب مسلم بود که حضرت آمدند و چیزهایی را نقل کردند و خبرهای گوناگونی میرسید، حضرت زینب (سلام الله علیها) بالاخره هم یک زن هست با عواطف جوشان زنانه، با احساسات لطیف یک زن - مظهر

ص: 116

جوشش احساسات هم، همین خاندان پیغمبرند در عین صلابت، در عین قدرت، در عین شجاعت، در عین مقاومت در مصائب، مظهر چشمه ی جوشان و زلال لطافت انسانی، ترحم انسانی هم باز همین خانواده هست - زینب (سلام الله علیها) يك زن با عواطف جوشان، با احساسات، آن وقت، نه يك زن معمولی، خواهر امام حسین، خواهری که عاشقانه امام حسین را دوست میدارد؛ خواهری که شوهرش را رها کرد، خانواده اش را رها کرد با امام حسین آمد؛ تنها هم نیامد، عون و محمد پسرهایش را هم آورد.

من تصوّر میکنم وضعیتی که آن روز برای زینب (سلام الله علیها) وجود داشته يك وضعیّت استثنائی است. هیچکدام از زنها را و حتی امام سجّاد را نمیتوانیم با وضع زینب (سلام الله علیها) مقایسه کنیم، وضعشان را. بسیار وضع زینب (سلام الله علیها) وضع سخت و طاقت فرسایی بوده. تمام مردها در روز عاشورا به شهادت رسیدند. عصر عاشورا يك نفر مرد توی تمام این خیمه گاه نبود مگر امام سجّاد، که او هم مریض بود، آنجا افتاده بود و شاید در حالت اغما به سر میبرد. حالا شما ببینید این خیمه گاه و اردوگاهی که در او هشتاد نفر، هشتادوچهار نفر زن و بچه هستند و در میان يك دریای دشمن محاصره اند، اینها چقدر کار دارند.

يك نفر باید این جمعیت را جمع کند. آن يك نفر زینب (سلام الله علیها) است. زینب (سلام الله علیها) فقط این نبود که برادرش را از دست داده بود، یا دوفرنزندش را، یا برادرهای دیگرش را، یا این همه عزیزان را و هجده نفر جوانان بنی هاشم و اصحاب وفادار را. این هم بود و شاید این اهمیتش کمتر از آن هم نبود. که در میان این همه دشمن، بار سنگین اداره، حراست و مدیریت این خرگاه شکست خورده ی پراکنده شده و متفرق شده را به عهده دارد، حتی امام سجّاد (علیه السلام) را هم بایستی او اداره کند، لذا زینب در آن چند ساعتی که بعد از حادثه اتفاق افتاد تا آن ساعتی که حرکت کردند و رفتند و دشمنها مشخص شد که با اینها چه کار خواهند کرد. در آن چند

ساعت که يك شب تاريك، ظلمانی و سخت هم در میان این چند ساعت بوده، خدا میداند که به این زینب کبری (سلام الله علیها) چه گذشته است، لذا بود که زینب (سلام الله علیها) در این چند ساعت دائماً در حال حرکت، در حال دوندگی پیش این بچه، پیش آن زن، پیش این مادر داغدیده، پیش آن خواهر برادر از دست داده، پیش آن بچه ی كوچك، دائماً بین این افراد حرکت میکند، اینها را جمع میکند، اینها را دلداری میدهد. (1)

درس آموزی از زینب کبری (علیها السلام)؛ حماسه ساز عاشورا

امیدوارم روح مظهر حضرت زینب کبری (سلام الله علیها) که بخش عمده ای از حماسه ی بزرگ ماندگار عاشورا متعلق به آن بزرگوار است نه فقط در میان بانوان جامعه، بلکه در میان همه افراد - زنده و حاضر و درس آموز باشد. (2)

معرفت و صبر زنان ایران، ناشی از بینش اسلامی حضرت زینب (علیها السلام)

زنان ما باید بدانند که همین آگاهی و معرفت و صبر و تحمل آنان ناشی از بینش اسلامی حضرت زینب (سلام الله علیها) بود که توانست حادثه ی کربلا را اینچنین بزرگ و ماندگار در تاریخ نگهدارد و دستاوردهای عظیم معنوی و تاریخی این حادثه را ماندگار سازد. (3)

نأسی به حضرت زینب (علیها السلام) در انجام تکالیف و وظایف

زن مسلمان برای انجام تمامی وظایف مهمی که يك زن میتواند انجام دهد، باید از حضرت زینب (سلام الله علیها) تعلیم بگیرد. طهارت و تقوا که بزرگترین خصوصیت يك زن است، اهمیت دادن به ارزشهای اصیل بیش از هر چیز دیگری در زندگی، توجه به علم و معرفت، انجام فعالیتهای سیاسی و امدادسانی به انسانها و کیفیت دادن به محیط خانه و خانواده

ص: 118

1- . در خطبه های نماز جمعه (63/7/20)

2- . در دیدار با پرستاران و جانبازان به مناسبت روز پرستار (76/6/19)

3- . در بیانات در دیدار با اعضای دفتر مرکزی جامعه ی حضرت زینب (علیها السلام) (66/11/27)

از ویژگیهای زینب کبری (سلام الله علیها) محسوب میشود. زن مسلمان از درون خانواده تا درون جامعه و تا مسائل علمی و سیاسی و ارزشهای اخلاقی و نیز نشان دادن منتهای بزرگ انقلابی میتواند به زندگی آن حضرت تأسی جوید. (1)

زینب عالمه (علیها السلام)؛ الگوی کبریایی در برابر نامحرم

در روایات است که تکبر از همه کس بد است، مگر از زن در مقابل مرد بیگانه. زن باید حالت کبریا داشته باشد و نباید حالت خضوع و تسلیم بر او مستولی شود. این هم نمونه ی بزرگ دیگر، که زینب کبری (سلام الله علیها) است. زن مسلمان، از هر طرف که ملاحظه کند، زینب کبری (سلام الله علیها) را شاخص میبیند. زینب کبری (سلام الله علیها) از لحاظ علمی، يك عالمه ی معروف به علم در جامعه ی اسلامی آن روز بود. (2)

برخورد زینب کبری (علیها السلام) با سلطان ظالم

زینب کبری (سلام الله علیها) دختر فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) به مقتدرترین سلاطین زمان خودش در وقتی که خود او اسیر در دست آن سلطان ظالم و سفاک است، میگوید که هر کار میتوانی بکنی، بکن؛ اما نخواهی توانست ما را از صحنه ی تاریخ بیرون ببری و راه ما را محو و پاک کنی تا بشریت نتواند این راه را برود. اگر اقتدار مادی میتوانست، این کار را میکرد؛ آنها هم میکردند. (3)

نگاه زیبای زینب (علیها السلام) به سختیها

وقتی که دشمن میخواهد زینب کبری (سلام الله علیها) را به آنچه که برایش

ص: 119

1- . در بیانات در دیدار با جمعی از پرستاران (74/7/12)

2- . در دیدار با جمعی از پرستاران (74/7/12)

3- . در دیدار با مسؤولان و فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (76/6/26)

پیش آمده، شماتت کند، میفرماید: «مَا رَأَيْتُ إِلَّا جَمِيلاً»؛ جز زیبایی، چیزی ندیدم. برادرانش، فرزندان، عزیزانش، نزدیکترین یارانش، اینها در مقابل چشمش قطعه قطعه شدند، به خاک و خون تپیدند، خونشان ریخته است، سرهایشان بالای نیزه رفته است؛ میگوید جمیل، زیبا! این چه جور زیبایی ای است؟ این زیبایی را همراه کنید با آنچه که نقل شده است که زینب کبری (سلام الله علیها) حتی در شب یازدهم نماز شبش ترک نشد. در طول دوران اسارت، انقطاع الی الله اش، دلبستگی اش به خدای متعال، رابطه اش با خدای متعال سست نشد، کم نشد، بلکه بیشتر شد. این زن، الگوست (1).

شخصیت برجسته ی علمی، معنوی و اخلاقی زینب (علیها السلام)

قبل از کربلا- زینب کبری (سلام الله علیها)، نقش همسر، نقش مادر و نقش یک زن برجسته و ممتاز در خاندان پیغمبر را، در مدینه به بهترین وجه ایفا کرده است. شخصیت آن بزرگوار در مدینه - قبل از حادثه ی کربلا - یک شخصیت برجسته، معروف و ممتاز بوده است. همچنانکه بعد از حادثه ی کربلا هم - منهای آن مدت کوتاه مربوط به شام و قضایای کربلا - باز نقش آن بزرگوار، یک نقش خیلی برجسته و ممتاز است. اگر فرض میکردیم که حادثه ی کربلا اصلاً نبود - که ما آنچه درباره ی زینب کبری (سلام الله علیها) میگوییم و میشنویم مربوط به ماجرای کربلاست - باز زینب کبری (سلام الله علیها)، یک شخصیت برجسته، یک انسان بزرگ و یک زن قابل تبعیت و پیروی محسوب میشد. از لحاظ علمی، از لحاظ تقوا، از لحاظ پاکدامنی و طهارت، از لحاظ برجستگی اخلاقی، از جهت محور بودن برای همه ی کسانی که به مسائل معنوی و اخلاقی و دینی توجهی دارند و از جهات گوناگون، یک استاد، معلم معنوی، معلم اخلاق و معلم رفتار اسلامی زن محسوب میشد. با این حال، زنی در این حد و با این شخصیت، ناگهان در مقابل یک تکلیف بزرگ آنی و خطرناک قرار گرفت که آن عبارت بود از

ص: 120

رفتن به سمت کربلا. همه چیز تحت الشعاع این قضیه قرار گرفت. (1)

انتخاب سالروز میلاد حضرت زینب (علیها السلام)؛ گوهر درخشنده ای بر پیشانی پرستاران

بسیار کار بجایی شد که روز پنجم جمادی الاولی بعنوان روز پرستار نام گرفت و نام حضرت زینب (سلام الله علیها) نیز گوهر درخشنده ای شد بر پیشانی بخشی از زنان ایرانی. ان شاء الله که همه تان موفق باشید، مؤید باشید، بتوانید وظایفتان را هر جا هستید انجام بدهید و بتوانید با تلاش خودتان، با مجاهدت خودتان، با صبر خودتان، با دلباختگی خودتان به ارزشهای معنوی بصورت هر چه بیشتر یک گام، زن ایرانی را به آن هدفهای بلند و زیبا - ان شاء الله - نزدیک کنید. (2)

ایستادگی زینب (علیها السلام) در دنیای ظلم و بدی و پرستاری از جامعه ی اسلامی

تلاش حضرت زینب (سلام الله علیها) فقط این نیست که از امام بیماری در کربلا حراست و پرستاری کرده است. حضرت زینب (سلام الله علیها) از روح کلی اسلام و جامعه ی آن روز مسلمین پرستاری کرد؛ پرستاری بزرگ او آنجاست. حضرت زینب (سلام الله علیها) در مقابل یک دنیا بدی، ظلم، بی انصافی، حیوان صفتی و قساوت، یک تنه ایستاد. و با این ایستادگی، توانست از روح کلی اسلام حراست و پرستاری کند. همچنان که میگوییم امام حسین (علیه السلام) اسلام را حفظ کرد، میتوانیم دقیقاً ادعا کنیم که حضرت زینب (سلام الله علیها) هم با ایستادگی خود، اسلام را حفظ کرد. این ایستادگی، یک رمز و راز و یک عامل اصلی است. (3)

ص: 121

1- . در دیدار با جمعی از پرستاران (74/7/12)

2- . در دیدار با خواهران پرستار واحد بسیج (61/11/30)

3- . در دیدار با پرستاران (80/5/3)

مقایسه ی برخوردار زینب (علیها السلام) و نوع مصائبشان با همسر فرعون

يك مقایسه ی کوتاه بین زینب کبری (سلام الله علیها) و بین همسر فرعون، عظمت مقام زینب کبری (سلام الله علیها) را نشان میدهد. در قرآن کریم، زن فرعون نمونه ی ایمان شناخته شده است، برای مرد و زن در طول زمان تا آخر دنیا. آن وقت مقایسه کنید زن فرعون را که به موسی ایمان آورده بود و دل بسته ی آن هدایتی شده بود که موسی عرضه میکرد، وقتی در زیر فشار شکنجه ی فرعون قرار گرفت، که با همان شکنجه هم - طبق نقل تواریخ و روایات - از دنیا رفت، شکنجه ی جسمانی او، او را به فغان آورد: «إِذْ قَالَتْ رَبِّ اِنَّ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْمَرْغَبِ وَ نَجْنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ» (1) از خدای متعال درخواست کرد که پروردگارا! برای من در بهشت خانه ای بنا کن. در واقع، طلب مرگ میکرد؛ میخواست که از دنیا برود. «وَ نَجْنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ»؛ من را از دست فرعون و عمل گمراه کننده ی فرعون نجات بده. در حالی که جناب آسیه - همسر فرعون - مشککش، شکنجه اش، درد و رنجش، درد و رنج جسمانی بود؛ مثل حضرت زینب (سلام الله علیها)، چند برادر، دو فرزند، تعداد زیادی از نزدیکان و برادرزادگان را از دست نداده بود و در مقابل چشم خودش به قربانگاه نرفته بودند. این رنجهای روحی که برای زینب کبری (سلام الله علیها) پیش آمد، اینها برای جناب آسیه - همسر فرعون - پیش نیامده بود. در روز عاشورا زینب کبری (سلام الله علیها) این همه عزیزان را در مقابل چشم خود دید که به قربانگاه رفته اند و شهید شده اند: حسین بن علی (علیه السلام) - سیدالشهداء - را دید، عباس را دید، علی اکبر را دید، قاسم را دید، فرزندان خودش را دید، دیگر برادران را دید. بعد از شهادت، آن همه محنتها را دید: تهاجم دشمن را، هتک احترام را، مسؤولیت حفظ کودکان را، زنان را. عظمت این مصیبتها را مگر میشود مقایسه کرد با مصائب جسمانی؟ اما در مقابل همه ی این مصائب، زینب (سلام الله علیها) به پروردگار عالم عرض نکرد: «رَبِّ نَجِّنِي»؛ نگفت پروردگارا! من را نجات بده. در روز عاشورا عرض

ص: 122

کرد: پروردگارا! از ما قبول کن. بدن پاره پاره ی برادرش در مقابل دست، در مقابل چشم؛ دل به سمت پروردگار عالم، عرض میکند: پروردگارا! این قربانی را از ما قبول کن. وقتی از او سؤال میشود که چگونه دیدی؟ میفرماید: «مَا رَأَيْتُ إِلَّا جَمِيلًا». این همه مصیبت در چشم زینب کبری (سلام الله علیها) زیباست؛ چون از سوی خداست، چون برای اوست، چون در راه اوست، در راه اعتلای کلمه ی اوست. ببینید این مقام، مقام چنین صدری، چنین دلدادگی نسبت به حق و حقیقت، چقدر متفاوت است با آن مقامی که قرآن کریم از جناب آسیه نقل میکند. این، عظمت مقام زینب (سلام الله علیها) را نشان میدهد. کار برای خدا اینگونه است. لذا نام زینب (سلام الله علیها) و کار زینب (سلام الله علیها) امروز الگوست و در دنیا ماندگار است. بقای دین اسلام، بقای راه خدا، ادامه ی پیمودن این راه به وسیله ی بندگان خدا، متکی شده است، مدد و نیرو گرفته است از کاری که حسین بن علی (علیه السلام) کرد و کاری که زینب کبری (سلام الله علیها) کرد. یعنی آن صبر عظیم، آن ایستادگی، آن تحمل مصائب و مشکلات موجب شد که امروز شما ببینید ارزشهای دینی در دنیا، ارزشهای رایج است. همه ی این ارزشهای انسانی که در مکاتب گوناگون، مطبق با وجدان بشری است، ارزشهایی است که از دین برخاسته است؛ اینها را دین تحویل داده است. کار برای خدا خاصیتش این است. (1)

فهمیدگی زنان در حادثه ی عاشورا

زینب (سلام الله علیها) خوب فهمید، سکینه (سلام الله علیها) خوب فهمید، آن زنها و دخترهای مظلوم خوب فهمیدند چه اتفاقی افتاد؛ این مال روز عاشورا است. اما هر روزی که از روز عاشورا جلوتر رفتیم - روز دوازدهم در کوفه، چند هفته بعد در شام، چند هفته بعد در مدینه و اندکی بعد در همه ی دنیای اسلام - این حادثه بسرعت برق، عظمت و اهمیت خودش را نشان داد. (2)

ص: 123

1- . در دیدار با فرمانده و پرسنل نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران (88/11/19)

2- . در دیدار با جانبازان و ایثارگران و خانواده های شهدای استان فارس (87/2/13)

شرایط سخت اسارت شریفترین زنان جامعه ی اسلامی

اسارتی اتفاق افتاد که نظیر آن را دیگر ملت و تاریخ اسلام ندید و به آن عظمت هم نخواهد دید. کسانی اسیر شدند که از خاندان وحی و نبوت و عزیزترین و شریفترین انسانهای تاریخ اسلام بودند. زنانی در هیأت اسارت در کوچه و بازارها گردانده شدند که شأن و شرف آنها در جامعه ی اسلامی آن روز نظیر نداشت. کسانی این عزیزان را به اسارت گرفتند که از اسلام بویی نبرده بودند و با اسلام رابطه ای نداشتند و خبیث ترین و پلیدترین انسانهای زمان خودشان بودند. در روز یازدهم محرم، خاندان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و علیین ابیطالب (علیه السلام) به اسارت دچار شدند و این خاطره به عنوان یکی از تلخترین خاطره ها، برای ما تا امروز و تا آخر مانده و خواهد ماند.

البته، اسارت آن روز با اسارت امروز فرق داشت. اسارت امروز همین است که سربازی، افسری، رزمنده ای یا - وقتی اسیر گیرنده ی رژیم منحوسی مثل رژیم بعث باشد - غیرنظامی ای، مدتی در زندان و اسارتگاه قرار میگیرد و از اهل و خاندان خود دور میماند. البته سخت است؛ اما با اسارت آن روز، از زمین تا آسمان فرق دارد. در روز یازدهم محرم، اسارت دسته جمعی زنان و کودکان و مردانی که باقی مانده بودند، بود؛ اساراتی توأم با تحقیر و اهانت و گرسنگی دادن و سرمادادن و گرمادادن و اذیت کردن و در کوچه و بازار گرداندن و در سخت ترین شرایط آنها را نگه داشتن و شماتت کردن و از این قبیل. (1)

مبارزه ی معنوی زنان در عاشورا

آنجایی که مردان و زنان مؤمن و فداکار پشت سر حسین بن علی (علیه السلام) راه می افتند؛ دنیا و مافیها، لذتها و زیباییهای دنیا، در مقابل احساس وظیفه از چشم آنها می افتد؛ انسانهایی که معنویت مجسم و متبلور در

ص: 124

1- . در دیدار با جمع کثیری از خانواده های معظم اسرا و مفقودان (68/5/23)

باطنشان، بر جنود شیطانی - همان جنود عقل و جنود جهلی که در روایات ما هست - غلبه پیدا کرد و بعنوان يك عدّه انسان نمونه، والا و بزرگ، در تاریخ ماندگار شدند.

آن مادری که جوان خود را با افتخار و خشنودی به طرف این میدان فرستاد؛ آن جوانی که از لذّات ظاهری زندگی گذشت و خود را تسلیم میدان جهاد و مبارزه کرد. پیرمردانی مثل «حبیب بن مظاهر» و «مسلم بن عوسجه» که از راحتی دوران پیرمردی و بستر گرم و نرم خانه ی خودشان گذشتند و سختی را تحمل کردند؛ آن سردار شجاعی که در میان دشمنان جایگاهی داشت - «حُرّبن یزید ریاحی» - و از آن جایگاه صرفنظر کرد و به حسین بن علی پیوست، همه در این مبارزه ی باطنی و معنوی پیروز شدند. (1)

سکینه ی کبری (علیها السلام)؛ مشعل معرفت و دانش

سکینه ی کبرایی که شما اسمش را در کربلا- شنیده اید، و دختر امام و برادرزاده و شاگرد زینب (سلام الله علیها) است کسانی که اهل تحقیق و کتابند، نگاه کنند او یکی از مشعلهای معرفت عربی در همه ی تاریخ اسلام تا امروز است. کسانی که حتّی زینب (سلام الله علیها) و پدر زینب (سلام الله علیها) و پدر سکینه را قبول نداشته اند و ندارند، اعتراف میکنند که سکینه (سلام الله علیها) يك مشعل معرفت و دانش است. (2)

9 - الگوهای قرآنی زن

انتخاب الگوی انسانی خوب و بد در قرآن از بین زنان

فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) در قلّه ی بشریت قرار دارد و کسی از او بالاتر نیست و میبینیم که آن بزرگوار به عنوان يك بانوی مسلمان، این فرصت و

ص: 125

1- . در جمع دهها هزار نفر از راهیان نور در پادگان دوکوهه (81/1/9)

2- . در دیدار با جمع کثیری از پرستاران به مناسبت روز پرستار (70/8/22)

قدرت را یافت که خودش را به این اوج برساند. پس، فرقی بین زن و مرد نیست و به خصوص شاید از همین جهت هم است که خدای متعال در قرآن کریم، آن وقتی که راجع به نمونه‌ی انسانهای خوب و نمونه‌ی انسانهای بد مثال میزند، مثال را در هر دو مورد از زن انتخاب میکند. که در يك مورد همسر فرعون را و در مورد دیگر همسر نوح و لوط را مثال می آورد: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ» (1) در مقابل وقتی میخواهد در مورد انسان بد و نگونبخت و انسانی که در جهت غلط حرکت میکند نمونه ارائه بدهد، به همسر نوح و لوط مثال میزند. در اینجا شاید جای سؤال باشد که چرا مثال از زن و مرد هر دو نمی آورد؟ در همه‌ی قرآن وقتی میگوید «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا» یا «كَفَرُوا» در هر دو مثال را از زن می آورد و آیا این بدان معنا نیست که ما باید از دیدگاه اسلام پاسخی به برداشت غلط و متأسفانه مستمر در تاریخ بشریت نسبت به جایگاه زن بدهیم؟ اسلام میخواهد در مقابل این برداشت و روش غلط و فهم نادرست که در طول تاریخ از مسأله‌ی زن وجود داشته است بایستد. (2)

معرفی نمونه‌های متعالی و منحط زن برای مقابله با نگرش غلط نسبت به او

درباره‌ی مسأله‌ی زن و مرد، پیام وحی حاوی مسائل مهمی است. لذا باید ببینیم وحی در این مورد چه میگوید؟ وحی فقط به موعظه کردن بسنده نکرده بلکه نمونه سازی هم کرده است. وقتی خدای متعال میخواهد برای انسانهای مؤمن يك مثال تاریخی بیاورد، میفرماید: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ» (3) خداوند، زن فرعون را مثل میزند. با اینکه در زمان حضرت موسی افراد زیادی بودند که در راه ایمان، تلاش و فداکاری کردند؛

ص: 126

- 1- .سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 11
- 2- . در دیدار با گروهی از زنان پزشک سراسر کشور (68/10/26)
- 3- . سوره‌ی تحریم آیه‌ی 11

اما خداوند نام زن فرعون را می آورد! این ناشی از چیست؟ آیا خدای متعال خواسته است از زنها جانبداری کند؟ یا مسأله چیز دیگری است؟ مسأله این است که این زن در اوج حرکت معنوی به جایی رسیده که فقط او را میشود مثال زد و لا غیر. موضوع همسر فرعون از نظر تاریخ متعلق به قبل از زمان فاطمه ی زهرا (سلام الله علیها) و مریم کبری (سلام الله علیها) است و او نه پیغمبر است و نه پیغمبرزاده، نه همسر پیغمبر است و نه در خانواده ی هیچ پیغمبری بوده ولی تربیت معنوی و رشد و بالندگی او به جایی میرسد که خدای متعال در قرآن، زن فرعون را بعنوان الگو برای مؤمنین مطرح میکند. البتّه نقطه ی مقابل او یعنی نمونه ی زن فاسد هم مطرح شده است. خداوند برای اینکه نمونه ی بدترین انسانها را مطرح کند، میفرماید: «صَدْرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» (1) با اینکه در زمان نوح و لوط این همه کفّار و افراد بد وجود داشتند، ولی قرآن آنها را مثال نمیزند و زن نوح و لوط را به عنوان نمونه مطرح میکند! این عنایت خداوند نسبت به اوجها و حسیضهای جنس زن به چه علّت است؟ شاید به این علّت باشد که خداوند میخواهد به نگرش غلط مردم آن روز دنیا (که متأسّفانه امروز هم همان نگرش تا حدودی باقی است) اشاره کند، اشاره به رفتار مردم جزیره العرب که دختران خود را زیر خاک میکردند و همچنین رفتار مردم امپراطوریهای بزرگ آن روز (مثل روم و ایران) که شما نگرش و رفتار آنها با زنان را میدانید. پایه ی تمدّن امروز اروپا همان تمدّن و فرهنگ امپراطوری روم است. (2)

خیانت اعتقادی با وجود همه ی امکانات

قرآن چهار زن را اسم آورده که این چهار زن الگویند؛ دو الگوی نیکان عالم، دو الگوی بدان عالم. «صَدْرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» (3)؛ زن نوح و زن لوط. «كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا» ؛ این

ص: 127

- 1- . سوره ی تحریم، آیه ی 10
- 2- . در دیدار جمعی از زنان (71/9/25)
- 3- . سوره ی تحریم، آیه ی 10

دو نمونه‌ی زنانه برای مردمان کافر در طول تاریخ هستند. وقتی خدای متعال در قرآن می‌خواهد کفار - نمونه‌ی وجود کفرآمیز و کفران‌کننده‌ی نعمت خدا - را معرفی کند، به جای فرعون و نمرود و افراد دیگر، دوزن را مثال می‌زند؛ زن نوح و زن لوط، که درهای رحمت الهی به روی اینها باز و همه‌ی امکانات برای عروج و رفعت اینها آماده بود و دو پیغمبر، آن هم پیغمبری مثل نوح و لوط، شوهران اینها بودند که در خانه‌ی آنها زندگی میکردند و حجت بر آنها تمام بود؛ اما این دوزن قدر این نعمتها را ندانستند و «فَخَانَتْهُمَا»؛ به شوهرهایشان خیانت کردند. این خیانت، لزوماً خیانت جنسی نیست؛ خیانت اعتقادی است؛ خیانت مسلکی است؛ راه را کج کردند. شوهرها با اینکه پیغمبر بودند و مقام عالی داشتند، به درد این زنها نخوردند؛ «فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئاً» (1). خدای متعال رودربایستی و رفاقت و خویشاوندی با کسی ندارد. اگر کسی را مورد محبت و لطف و رحمت قرار میدهد، با حساب و کتاب است؛ با تعریف نیست؛ خدا قوم و خویش کسی نیست. اینها هم با اینکه شوهرهایشان پیغمبر بودند، این شوهرهای پیغمبر نتوانستند این دوزن را از شر غضب الهی نجات بدهند؛ اینها شدند نمونه‌ی کفران همه‌ی تاریخ. (2)

چهار زن نمونه برای همه‌ی انسانها، از جهت ناسپاسی و وارستگی

این چهار زن فقط نمونه و نماد برای زنها نیستند، بلکه نمونه و نماد برای همه‌ی زنها و مردها هستند. آن دوزن با اینکه باب رحمت جلوی آنها باز بود، به آن راه نرفتند و از آن استفاده نکردند؛ به معنویت بخاطر چیزهای پست و حقیر - عواملش را قرآن ذکر نکرده، حتماً چیزی است مانند اخلاق بد و یا یک خصلت بد - پشت کردند؛ یک چیز کوچک این دلهای ضعیف را به خودش جذب میکند و آنها را از راه حق منحرف میکند و میشوند نماد کفار و انسان ناسپاس در مقابل خدا. اما دوزن دیگر، نماد ارزشهایند. او

ص: 128

1- . سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 12

2- . در دیدار مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

برایش جاذبه‌ی معنویّت و جاذبه‌ی سخن حقّ آنقدر زیاد است که به همه‌ی بساط و دستگاه فرعونى پشت پا می‌زند، این یکی هم پاکیزگی و پاکدامنی و وارستگی دارد. (1)

خوبی و بدی زنان در قرآن مربوط به محیط خانواده

در مورد نگاه اسلام به زن بحثهای زیادی شده است، ما هم بارها گفتیم. من مکرراً عرض کردم که نمونه برای انسان مؤمن و مرضی الهی، و انسان کافر و مردود درگاه پروردگار در قرآن، زن مطرح شده؛ این چیز جالبی است. قرآن وقتی میخواهد برای انسان خوب و انسان بد نمونه ذکر کند، هر دو را از زنان انتخاب میکند: «صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ». (2) قرآن دو زن را بعنوان «مثل»، یعنی نمونه و نماد زنان بد معرفی میکند؛ همسر نوح و همسر لوط. بعد نقطه‌ی مقابل: «وَ صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ» (3). بعنوان نماد زن خوب، زن برتر و زن مؤمن، دو نفر را معرفی میکند: یکی همسر فرعون است، یکی هم حضرت مریم است؛ «وَ مَرْيَمَ إِتْنَتْ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا» (4). جالب این است که هر چهار تایی این زنها خوبی و بدی شان مربوط به محیط خانواده است. در مورد آن دو زن بد - «امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» - میفرماید: «كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا» (5). این دو زن به همسرانشان - که دو پیغمبر عالی شأن و عالی مقام بودند - خیانت کردند. مسأله، مسأله‌ی خانواده است. موضوع آن دو زن دیگر هم مربوط به خانواده است؛ اوّلی که زن فرعون است، ارزش و اهمیّت او این است که يك پیغمبر اولوالعزم را، يك موسای کلیم الله را در آغوش خود پرورش میدهد و به او ایمان می آورد و به او کمک میکند؛ لذا

ص: 129

1- . در دیدار مدّاحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

2- . سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 10

3- . سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 11

4- . سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 12

5- . سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 10

فرعون از او انتقام میگیرد. مسأله، مسأله‌ی درون خانواده است با این تأثیر و شعاع عظیم کاری که او کرده است، که یک موسایی را تربیت کرده. در مورد حضرت مریم هم همین‌جور است: «الَّتِي أَحْصَتْ نَفْسَ فَرْجِهَا» (1)؛ ناموس خود را حفظ کرد، عفت خود را حفظ کرد. این نشاندهنده‌ی این است که در محیط زندگی حضرت مریم (سلام الله علیها) عواملی وجود داشته که میتواندست است تهدیدکننده‌ی عفت و ناموس یک زن عقیف باشد و او توانسته مبارزه کند. بنابراین همه اش ناظر به همین جنبه‌های مهمی است که عرض شد؛ جنبه‌ی خانواده و مسأله‌ی شأن زن در جامعه؛ بنابراین مسأله، مسأله‌ی مهمی است. (2)

نمونه‌های زنان در قرآن خلاف تفکر مارکسیستی

در قرآن دو تا زن را بعنوان نمونه‌ی خوبی و نمونه‌ی بدی خدای متعال مثال زده «وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَ امْرَأَتَ لُوطٍ» (3) زن نوح و زن لوط را بعنوان نمونه‌ی ای و مثالی برای کفار ذکر کرده.

همچنین نقطه‌ی مقابله‌ی «(وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ (4))» برای مؤمنان هم یک نمونه ذکر میکند، یک مثال و آن زن فرعون است که باز اینجا چرا زن فرعون را انتخاب کرده، همان بحثی که گفتم اینجا جریان پیدا میکند و بسیار جالب است که از بحثهای اجتماعی اسلام است و ردکننده‌ی آن تزی است که ذهنیتها را ناشی از موجهای اجتماعی میدانند و گرایش به انقلاب را مربوط به یک طبقه‌های خاصی که در محیطهای خاصی پرورش یافتند می‌دانند یک عده‌ای را ذاتاً انقلابی، یک عده‌ای را ذاتاً ضد انقلاب، تفکرات مادی و مارکسیستی، این رد آنهاست. زن فرعون طبق آن دیدگاهها، طبق آن تحلیلها حتماً بایستی فرعون‌ی باشد، طاغوتی باشد، در حالیکه یک انقلابی

ص: 130

1- . همان

2- . در دیدار جمعی از بانوان نخبه (90/3/1)

3- . سوره‌ی تحریم، آیه‌ی 10

4- . همان

است و طرفدار موسی است و معتقد به انقلاب موسی و مبارز در راه موسی است که در این راه هم کشته میشود و زن نوح و زن لوط بخاطر موقعیت استضعافی که نوح و لوط داشتند که همه ی پیغمبران مستضعفین بودند دیگر «و کاناوا اقواما مستضعفین» باید بخاطر پایگاه اجتماعی و اقتصادی اش به قول آن آقایان باید حتماً انقلابی باشد اما زن نوح و زن لوط انقلابی نیست، ضد انقلاب است. يك ضد انقلاب کذا و کذا که هر دوی ایشان هم در ماجرای عذاب الهی دچار انتقام نعمت الهی میشوند و از بین میروند.

نمونه شدن، با دوری از جاذبه های دنیوی و پاکدامنی

خدای متعال دوزن را بعنوان نمونه ی مؤمنان ذکر میکند: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ اِنِّ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجَّيْتَنِي مِّنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ» (1)؛ یکی زن فرعون و دیگری، حضرت مریم: «و مریم ابنت عمران». آن زن اول، قصر فرعونى او را مجذوب نکرد؛ زن پرورش یافته در بساط فرعونى، کسی که زن فرعون است و لابد پدر و مادر و خاندانش هم از همین طواغیت بودند، در نهایت راحت و نعمت و رفاه و عزت ظاهری بود و زندگی میکرد؛ اما ایمان موسی دل او را برد و تصرف کرد؛ به موسی ایمان آورد. وقتی ایمان آورد و راه را شناخت، همه ی آن راحت و رفاه را کنار گذاشت و دیگر آن قصر باعظمت در مقابل او جاذبه ای نداشت؛ گفت: «رَبِّ اِنِّ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ»؛ من خانه ی بهشتی را ترجیح میدهم؛ زندگی دنیا ارزشی ندارد. حضرت مریم هم: «و مَرِيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا» (2)؛ دامن خود را پاک و پاکیزه نگه داشت؛ اینها ارزشهای انسانی است. (3)

ص: 131

1- . سوره ی تحریم، آیه ی 11

2- . سوره ی تحریم، آیه ی 12

3- . در دیدار مداحان به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (علیها السلام) (83/5/17)

آیا ما کسانی را داریم که در مشاغل بالا بودند، از زندگی مرفه برخوردار بودند، جزو صدیقین شده باشد؟ بله، چه کسی؟ زن فرعون. «وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ» (1) خدا يك نمونه می آورد، يك مثال می آورد، يك سمبل بمعنای واقعی انسان معرفی میکند. از چه کسانی؟ از کسانی که ایمان آورده اند. اگر پرسشی مؤمن چگونه است، مؤمن را در يك تابلوی روشن و مشخص به تو معرفی میکند، او کیست، او زن فرعون است، شاهزاده خانم دستگاه مصر؛ این يك نفر، ایمان آورده. آنچه او را از فرعون جدا میکند ایمان اوست. آنچه او را به موسی نزدیک میکند ایمان اوست؛ این ایمان را با عمل همراه میکند، در داخل خانه ی فرعون موسایی بودن کار آسانی نیست، نه خیال کنی مثل بقیه ی بنی اسرائیل است، ابداء، درست به او حسن ظن دارد، درست است او را دیر میشناسد، درست است کشف نمیکند که چه میکنند، اما بالاخره خواهند فهمید. خبرهایی که برای موسی میسراند، یاران موسی را که نجات میدهد، کمکهای مالی که به بنی اسرائیل میکند، بدخواهان بنی اسرائیل از دستگاه فرعون را که رسوا میکند، کارشان را خنثی میکند، کار میکند، موسایی است. (2)

مریم؛ مظهر پاکی، طهارت و مقاومت در برابر وسوسه ها

ما در تعبیراتمان حضرت مریم را مظهر پاکی و طهارت میبینیم - يك زن کاملاً طاهر - در قرآن، چند جا راجع به حضرت مریم آمده است: «وَمَرْيَمَ إِتَتْ عِمْرَانَ النَّبِيَّ أَحْصَةَ نَتَّ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا» (3)؛ مسأله ی حفظ عصمت زنانه و حفظ طهارت دامن در مورد حضرت مریم، خیلی تأکید شده است. مگر شرایط چگونه بوده است؟ این به نظر من چیز خیلی مهمی است.

ص: 132

1- . سوره ی تحریم، آیه ی 11

2- . در دیدار در دانشگاه فردوسی (57/8/8)

3- . سوره ی تحریم، آیه ی 12

خوب؛ دختر بچه ای به داخل معبد آمده و تا جوانیهایش هم آنجا بوده است. چه عوامل و انگیزه هایی وجود داشته که مریم با همه ی وجود، با يك قدرت فوق عادی بشری - اگر فوق بشری نبود، قرآن اینقدر روی آن تکیه نمیکرد - در مقابل این وسوسه ها مقاومت کرده است، که قرآن میگوید: «أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا» (1)؛ دامن خود را پاک و پاکیزه نگه داشت. این خیلی مهم است؛ برای ما هم درس است.

حضرت مریم در موقعیت حسّاسی توانسته است با این مقاومت و پاکدامنی خود، آنطور تأثیر بگذارد و تاریخ را عوض کند؛ کماینکه در يك مورد دیگر هم شبیه همین، در مورد يك مرد جوان - حضرت یوسف - در قرآن هست. (2)

10. الگوی شدن زن مسلمان ایرانی

الگوی سوّم زن؛ «نه شرقی نه غربی» زن مسلمان ایرانی

زن در تعریف غالباً شرقی، همچون عنصری در حاشیه و بی نقش در تاریخسازی، و در تعریف غالباً غربی، به مثابه ی موجودی که جنسیت او بر انسانیتش میچربد و ابزاری جنسی برای مردان و در خدمت سرمایه داری جدید است، معرفی میشود. شیرزنان انقلاب و دفاع مقدّس نشان دادند که الگوی سوّم، «زن نه شرقی، نه غربی» است. زن مسلمان ایرانی تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان گشود و ثابت کرد که میتوان زن بود، عفیف بود، محجّبه و شریف بود و در عین حال، در متن و مرکز بود. میتوان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه ی سیاسی و اجتماعی نیز سنگرسازیهای جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد. زنانی که اوج احساس و لطف و رحمت زنانه را با روح جهاد و شهادت و مقاومت

ص: 133

1- . سوره ی تحریم، آیه ی 12

2- . در دیدار با بازیگران فیلم حضرت مریم (علیها السلام) (78/8/7)

درآمیختند و مردانه ترین میدانها را با شجاعت و اخلاص و فداکاری خود فتح کردند. (1)

ارائه ی تعریف جدید از زن و حضور او در ساحتهای مختلف

در انقلاب اسلامی و در دفاع مقدّس، زنانی ظهور کردند که میتوانند تعریف زن و حضور او در ساحت رشد و تهذیب خویش، و در ساحت حفظ خانه ی سالم و خانواده ی متعادل، و در ساحت ولایت اجتماعی و جهاد امر به معروف و نهی از منکر، و جهاد اجتماعی را جهانی کنند و بن بستهای بزرگ را در هم بشکنند.

اقتدار و جذبه ی تازه ای به برکت خون این زنان مجاهد در عصر جدید ظهور کرده است که زنان را ابتداء در جهان اسلام تحت تأثیر قرار داد و دیر یا زود در سرنوشت و جایگاه زنان جهان دست خواهد برد. (2)

زن مجاهد ایرانی؛ معلّم ثانی زنان جهان

به خانواده ی این شهیدان والامقام تبریک میگویم و امیدوارم که به برکت خون این زنان شریف و مجاهد، رسانه ها و هنرمندان و فرزندان و سینماگرانی بتوانند جهاد بزرگ زن ایرانی مسلمان را به دنیا که سخت محتاج شناختن آن است، بنمایانند. زن مجاهد مسلمان ایرانی، معلّم ثانی برای زنان جهان خواهد بود؛ پس از معلّم اوّل که زنان مجاهد صدر اسلام بودند.

سلام خدا بر بانوی بزرگ اسلام حضرت فاطمه ی زهرا و بر همه ی زنان بزرگ صدر اسلام و بر بانوان فداکار و از جان گذشته ی ایران اسلامی. (3)

موج فزاینده ی الگو شناختن زن ایرانی

ولادت جدیدی را که برای زن مسلمان در سایه ی انقلاب اسلامی

ص: 134

1- . در پیام به کنگره ی «هفت هزار زن شهید کشور» (91/12/16)

2- . همان

3- . همان

به وجود آمده است، واقعاً باید تبریک گفت. شکفتن تازه زنان مسلمان کشورهای دیگر است. در بسیاری از کشورهای اسلامی امروز، چه کشورهای عربی و چه کشورهای غیرعربی مسلمان، دختران دانشگاهی، دانشجویان و مخصوصاً در میان زنان جوان موجی به سمت منش زن ایرانی به وجود آمده است؛ مثلاً حجاب یا فراگیری علوم اسلامی را از زن ایرانی تقلید میکنند که این با مقاومتی از طرف دولتها روبرو شده است. یک جا آموزش علوم اسلامی را برای دختران دانشجو ممنوع کرده اند و در جای دیگر حجابی را که شبیه زنان ایرانی است برای زنان دانشجو ممنوع کرده اند. در عین حال موج الگو شناختن زن ایرانی در میان زنان مسلمان کشورهای اسلامی فزاینده است و این آغاز کار است. اما هنوز بسیاری از آنها کاملاً از زن ایرانی شناخت ندارند. این را میدانند که زن ایرانی در میدانهای انقلاب حضور داشته و شعار در تظاهرات داده و مردها و فرزندانش را تشویق کرده و خود همه جا حاضر بوده است. اما زنان مسلمان کشورهای دنیا هنوز آن ظرفتها، گذشت و فداکاریهایی را که بحق، ملت ما شهیدپروری نام گذاشته اند نمیدانند که البته این نیز کشف خواهد شد و آنچنان تالو مجاهدت و بزرگواری زنان ما درخشنده است که پنهان نخواهد ماند. (1)

جلوه کردن زن ایرانی در چشم ناظران جهانی

امروز زنهای کشورهای اسلامی، زنهای شمال آفریقا، زنهای الجزایر، زنهای مصر، زنهای عراق، زنهای منطقه ی شرقی جهان اسلام، همه از زن ایرانی یک الگو میجویند و میبایند، زن ایرانی یکدفعه جلوه کرد در چشم ناظران مسائل جهانی مربوط به جوامع و از جمله مسائل مربوط به زن. شما نباید بگذارید نسل شما، گروه شما، کسانی از شما که مسئولیتی را بر دوشهای خودتان احساس میکنید، نباید بگذارید که دستهایی بخواهند این را عوض کنند. (2)

ص: 135

1- . در دیدار با گروهی از خواهران (63/12/21)

2- . در دیدار با جمعی از خواهران آموزش و پرورش (63/11/7)

حفظ رتبه و آوازه ی جهانی زن مسلمان ایرانی

شما نسل انقلابی امروز به هیچ قیمت نباید اجازه دهید رتبه ای که زن در جمهوری اسلامی کسب کرده و آوازه ای که برای زن مسلمان در سراسر گیتی به دست آورده، با توطئه ی دشمنان خدشه دار شود. (1)

ارائه ی پیام متعالی در عرصه های مختلف به دنیا

زنان مسلمان ایرانی در دنیای امروز رسالتی عظیم برعهده دارند و بعنوان الگوی زنان جهان باید پیام متعالی خود را در عرصه های مختلف بشری به گوش جهانیان برسانند. (2)

زنده کردن هویت اسلامی زن در دنیا

زن مسلمان ایرانی در ایران اسلامی، باید کوشش اش این باشد که هویت والای زن اسلامی را آنچنان زنده کند که چشم دنیا را به خود جلب کند، این امر وظیفه ای است که بر دوش زنان مسلمان است؛ به خصوص زنان جوان و دختران دانش آموز و دانشجو. (3)

جلوه ی ناشناخته ی شخصیت زن

مسأله ی زنان در جمهوری اسلامی مسأله ی مهمی است و رابطه ی زن و فرهنگ و سازندگی فکری و اخلاقی هم يك مسأله ی مهم دیگر است.

امروز شما نشاندهنده ی يك جلوه ی جدیدی از شخصیت زن هستید که ناشناخته است، در دنیا ناشناخته است. شاید بتوانم بگویم در تاریخ ناشناخته است. (4)

ص: 136

1- . همان

2- . در دیدار با خواهران طلبه و فرهنگی قم (74/9/18)

3- . در دیدار با زنان (79/6/30)

4- . در دیدار با جمعی از خواهران آموزش و پرورش (63/11/7)

وظیفه‌ی نشان دادن رشد فرهنگی اسلامی زنان در محیط‌های گوناگون

وظیفه‌ی شما خانمهاست که با این تلاش‌های بزرگوارانه و انقلابی‌ای که انجام می‌دهید چه در محیط پرستاری، چه در محیط علمی، چه در محیط پزشکی، چه در محیط دانشجویی، چه در محیط خدمات فرهنگی یا خدمات گوناگون پشتیبانی جبهه، چه در حضور در میدان سیاست، چه در اظهار نظر، چه در هدایت افکار و تنویر افکار مردم، چه در کارهای هنری، زباندار و جهت‌دار با فعالیت و تلاش خودتان در میدان‌های گوناگون، رشد زن و جست فرهنگی اسلامی زن را به دنیا نشان بدهید و بدانید که دنیا از شما تقلید خواهد کرد، کما اینکه الان دارد تقلید میکند. آن کسانی که میتوانند، چه در کارهای هنری زباندار و جهت‌دار با فعالیت و تلاش خودتان در میدان‌های گوناگون، رشد زن و جست فرهنگی اسلامی زن را به دنیا نشان بدهید و بدانید که دنیا از شما تقلید خواهد کرد، کما اینکه الان دارد تقلید میکند. (1)

گرداننده‌ی تاریخ؛ مشخصه‌ی زن ایرانی

امروز دنیا از شما یاد خواهد گرفت. حرکتی را که زن ایرانی شروع کرده است، از دست ندهید. این حرکت برای دنیا یک پیام جدیدی دارد و ولادت جدید است و مشخصه‌های آن احساس شخصیت زن است و اینکه اوست که گرداننده‌ی تاریخ است و میتواند در جامعه، نقش تعیین‌کننده داشته باشد. (2)

مجاهدت زنان ایران با حفظ حدود، الگوی نسل جوان آگاه کشورهای اسلامی

در کشورهایی که در فرهنگ غربی غرق بودند، خانمها دارند الگوی شما

ص: 137

1- . در دیدار با عده‌ای از پرستاران به مناسبت روز پرستار (65/10/15)

2- . در دیدار با بانوان کشور (63/12/21)

را عمل میکنند، الگوی زن مسلمان و دختر مسلمان ایرانی را. من در الجزایر نمونه اش را دیدم، در مصر نمونه اش وجود دارد، در لبنان نمونه اش وجود دارد، در ترکیه نمونه اش وجود دارد، در همه ی کشورهای اسلامی خانمهای آگاه و بیدار و بینا و به خصوص نسل جوان دارند از الگوی زن مسلمان جمهوری اسلامی و انقلابی تقلید میکند، این لازمه ی آن پیشروی شماسست، لازمه ی اعتقاد و اتکا به نفس شماسست که دارید نشان میدهید که زن میتواند در فعالیتهای اجتماعی هم فعال باشد و مثل مرد و در مواردی جلوتر از مرد تلاش بکند و مجاهدت بکند و در عین حال حدّ زن اسلامی را و مرزهای موجود بین زن و مرد را بطور کامل حفظ کند کما اینکه شما حفظ میکنید و این الگو در دنیا رواج پیدا خواهد کرد. این را بدانید، نشانه ی ایمان شماسست و بر اثر اعتقاد شماسست.

شخصیت زن مسلمان، يك شخصیتى است که دارد بتدریج شکل میگیرد، به خصوص در بین نسلهای جوان و امیدواریم که - ان شاءالله - روزبه روز هم بیشتر بشود. (1)

اقتباس از چادر زنان ایرانی در کشورهای اسلامی دوردست

در کشورهای اسلامی دوردست که از لحاظ زبان و بسیاری از آداب و سنن هم با ما فرق دارند، به احترام و عشق زن ایرانی، زنانشان و دخترانشان چادر سر میکنند، چادری که آنجا معمول نبوده.

چادر میدانید يك پوشش ایرانی است. زنهای مسلمان دیگر در بعضی جاها عبا سر میکنند، بعضی جاها مقنعه سر میکنند، هر جا يك چیزی دارند دیگر، این چادری که شما سرتان است، این پوشش ایرانی است امّا يك جاهایی زنهای بعضی از این کشورها از بس مجذوب حرکت و قهرمانی

ص: 138

زنان ایرانی هستند، پوشش خودشان را برداشتند، چادر سرشان کردند یا اگر پوششی نداشتند چادر سرشان کردند، تحت تأثیر قهرمانی، شجاعت، اخلاص و ایمان اسلامی، بی‌اعتنایی کردن به سنتها و اخلاق تحمیلی غربی مصرفی اروپایی استعماری - که شماها الحمدلله این بی‌اعتنایی را داشتید و آن پابندی را به اخلاق اسلامی داشتید - هستند. (1)

تقلید زنان افریقا از حجاب زن ایرانی

در سفری به همین منطقه‌ی مسلمان نشین شمال افریقا، در کشوری دیدم که دخترها و زنهای آن، حجاب خودشان را به تقلید از حجاب زنان ایرانی درست کرده بودند. در شرق دنیای اسلام - تا آنجایی که میتوان از آن خبر گرفت - این حرکت ملت ایران و این نشانه‌ی عظیم و تحقّق اسلام انقلابی و ناب و راستین، آثار خودش را در دل مردم گذاشته است. (2)

اقتباس از نحوه‌ی حجاب و تظاهرات زنان ایرانی

من در یکی از کشورهای اسلامی - که حجاب محلی هم دارند، بی‌حجاییهای خیلی بد هم دارند - ناگهان چشمم افتاد به یک زنی، به کسی که با من همراه بود گفتم که این حجاب، حجاب دخترهای ماست. او هم نگاه کرد تصدیق کرد. یعنی چیزی بود که درست از زنهای ما این را گرفته بودند. چادر نبود، اما حجایی به شیوه‌ی حجاب اسلامی‌ای که در بین دخترهای ما و زنهای ما معمول بود، که صادرشده‌ی از اینجاست. ممکن است چادر شما هم و چادر مشکی شما هم بتدریج صادر بشود به کشورهای دیگر. البته هر جایی برای خودشان یک چادر گونه‌ای، یک چیزی دارند، یک پوششی دارند در کشورهای اسلامی، حالا ولو به این شکلی که حالا شماها سرتان میکنید مخصوص اینجاست. یا مثلاً فرض کنید در تظاهراتی

ص: 139

1- . در دیدار با وزیر و گروهی از خواهران دانشجوی مراکز تربیت معلّم (63/2/12)

2- . در دیدار بسیجیان و پرسنل سپاه پاسداران استان گیلان (80/2/6)

که در کشورهای اسلامی گاهی انجام میگیرد و شما در تلویزیون بعضی از نمونه هایش را دیدید، میبینید که زنها بصورت باحجاب، بصورت مسلمانی چطور می آیند توی تظاهرات شرکت میکنند؛ اینها از شما یاد گرفتند. (1)

زن ایرانی؛ الگوی زنان در حجاب و حرکتهای اجتماعی

امروز زن ایرانی برای زنهای کشورهای جهان سوّم و بالاخصّ برای کشورهای اسلامی بصورت يك الگو در آمده است؛ یعنی حجابی که شما دارید، در کشورهای دیگر يك حجاب نمونه شناخته شده است. زن مسلمان فریاد زدن و دادن شعارهای اسلامی را بلد نبود و به آن عادت نداشت. حتّی اگر در يك محفلی گفته میشد صلوات بفرستید، کسانی که صلوات میفرستادند، مردها بودند و زنها اصلاً صلوات نمیفرستادند. امّا حالا شما میبینید که در اجتماعات عظیم اسلامی هم در کشور خودمان و هم در جاهای دیگر، صدای زنها گاهی بر صدای مردها غلبه دارد؛ یعنی زنها احساس نمیکنند که آنها فقط باید شعار بدهند. آنها دارند اجتماع را اداره میکنند. پس موجد این خصوصیات، زن ایرانی است که هم خودش را ساخت و هم الگوسازی کرد. (2)

الگوگیری مادران فلسطینی در صف آرای معنوی از زنان ایران

امروز هم دیگران از شما یاد گرفته اند؛ امروز در سرتاسر دنیای اسلام آن کسانی که حاضرند در درون خود و در صف آرای حقّ و باطل، حقّ را بر باطل پیروز کنند و غلبه دهند، کم نیستند. پایداری شما - چه در دوران دفاع مقدّس و چه در بقیّه ی آزمایشهای بزرگ این کشور - این فضیلتها را در زمانه ی ما ثابت کرد. زمانه ی ما زمانه ی ارتباطات نزدیک است؛ امّا این ارتباطات نزدیک همیشه به سود شیطان و شیطنتها نیست؛ به سود معنویّتها

ص: 140

1- . در مصاحبه پیرامون جایگاه زن در جمهوری اسلامی (63/12/4)

2- . همان

و اصالتها هم هست. مردم دنیا خیلی چیزها را از شما یاد گرفته اند. همین مادری که در فلسطین، جوان خودش را میبوسد و به طرف میدان جنگ میفرستد، یک نمونه است. فلسطین سالهای متمادی، زن و مرد و پیر و جوان داشت؛ اما بر اثر ضعفها و به دلیل آنکه در میدان صف آرای معنوی، جنود عقل نمیتوانست بر جنود جهل پیروز شود، فلسطین دچار ذلت شد و این وضعیّت برایش پیش آمد و دشمنان بر آن مسلط شدند. اما امروز وضعیّت فلسطین، بگونه ی دیگری است؛ امروز فلسطین به پا خاسته است؛ امروز ملت فلسطین - زن و مرد - در صف آرای معنوی در درون خود توانسته است جانب معنویّت را غلبه دهد و پیروز کند؛ و این ملت پیروز خواهد شد. (1)

تربیت زنان مسلمان نمونه، در جنجال غوغاگرانه غرب

امروز ما میتوانیم امیدوار باشیم که همچنانی که یک روز اسلام توانست در آنچنان فضای فرهنگی فاسد و غلطی زنی مثل زینب (سلام الله علیها) را به وجود بیاورد که الگو و نمونه ی یک انسان بزرگ است؛ نه فقط یک زن، یک زن برجسته، امروز هم میتواند تعالیم اسلام و فرهنگ اسلامی در میان این جنجال غوغاگرانه ی جوسازانه ی غرب، نمونه ی یک زن مسلمان کامل و بزرگ را به وجود بیاورد و ما احتیاج به این داریم. امروز دنیا احتیاج دارد به اینکه زن مسلمان هویت و حقیقت فرهنگی خودش را نشان بدهد. (2)

همسران ایثارگران؛ اسوه در استقامت و حفظ خانواده

اینجانب در مقابل عظمت، ایثار و فداکاری همسران جانبازان و همچنین همسران اسرا و آزادگان و رزمندگان اسلام به لحاظ اسوه بودن در صبر و استقامت و حفظ و حراست از حریم امن خانه و خانواده، نیز در برابر

ص: 141

1- . در جمع دهها هزار نفر از راهیان نور در پادگان دوکوهه (81/1/9)

2- . در دیدار با عده ای از پرستاران به مناسبت روز پرستار (65/10/15)

همسران و مادران فداکاری که فرزندان و همسران خود را تجهیز کرده و به میدان شهادت فرستادند، احساس تواضع میکنم. (1)

مادر شهید؛ نخبه ی حقیقی فکری و روحی

گاهی من با خانواده ی معظم شهدا در خانه هایشان، زیر سقفهایشان میشینم و مبینم گاهی مادر يك شهید، حقیقتاً يك نخبه ی فکری و روحی است؛ يك انسان برجسته است. همینجا هم دیدیم؛ در جاهای دیگر هم دیده ام. انسان تحت تأثیر قرار میگیرد. نخبه آن کسی است که بتواند برجستگی خودش را بدون ادعا، با شخصیت خود، با هویت خود و با ذات خود، به دیگران تفهیم کند. من این را مبینم. (2)

سپیده کاشانی؛ نمونه ی زن مسلمان فرهنگی و هنری

از خواهر عزیزمان خانم سپیده کاشانی هم بخاطر شعرهای بسیار خوب و گفتار صمیمی و صادقانه شان تشکر میکنم و امیدوارم که این نمونه های زن مسلمان فرهنگی و هنری که ارج بسیار زیادی در انقلاب ما و جامعه ی ما و تاریخ ما و شرایط کنونی ما دارند و باید داشته باشند؛ روزبه روز در میان قشرهای بافرهنگ، هنرمند و فعال خواهران افزایش پیدا کند و ما شاهد نمونه های دیگری هم باشیم. (3)

ص: 142

1- . در دیدار گروه کثیری از زنان مسلمان و انقلابی (72/9/17)

2- . در دیدار با نخبگان استان سمنان (85/8/19)

3- . در دیدار با عده ای از پرستاران به مناسبت روز پرستار (65/10/15)

فهرست آیات قرآن کریم

متن آیه سوره شماره آیه صفحه

وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءٍ... آل عمران 30 42

فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ... نساء 79 69

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا... نور 48 63

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا... يس 71 61

وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ... صف 96 8

يُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ... حشر 98 9

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ... تحريم 127 10، 129، 130

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ... تحريم 6 11، 122، 126، 129، 131، 132

وَ مَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ... تحريم 80 12، 129، 131، 132، 133

وَ يُطْعَمُونَ الطَّعَامَ... انسان 55 8

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ... انسان 55 9

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوفَّةَ... کوثر 70، 96، 99، 100

ص: 143

أَلَا وَإِنَّكُمْ لَا تَقْدِرُونَ... امیرالمؤمنین (علیه السلام) 28

كَانَتْ تَقُومُ فِي مِحْرَابٍ... امام صادق (علیه السلام) 41، 83، 97

امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ... امام باقر (علیه السلام) 58، 70، 79، 80، 81، 93

مَا اغْضَبْتَنِي وَلَا خَرَجْتَ... امیرالمؤمنین (علیه السلام) 54

و كان اذا دخلت اليه،.. - 72، 127

زَهَرَ نُورُهَا لِأَهْلِ السَّمَاءِ امام صادق (علیه السلام) 81

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِيغْضَبَ فَاطِمَةَ... پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) 86

يَا أُمَّاهُ لِمَ لَا تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ.. امام حسن (علیه السلام) 83

يَا عَلِيُّ... أَنْتَ قَائِدُ الْمُؤْمِنِينَ.. پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) 94

أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةً.. امام صادق (علیه السلام) 93

سَلَمَانُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) 93

يَا فَاطِمَةُ اللَّهُ اصْطَفَاكَ... امام صادق (علیه السلام) 95

لَا تَسْتَوْحِشُوا فِي طَرِيقٍ... امیرالمؤمنین (علیه السلام) 98

حُسَيْنٌ سَفِينَةُ النَّجَاةِ... پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) 100

أَنَا مِنْ حُسَيْنٍ پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) 100

لَا تَمْنَحُوا ذِكْرَنَا حَضْرَتِ زَيْنَبٍ (علیها السلام) 105

يَا أَهْلَ الْكُوفَةِ، يَا أَهْلَ... حضرت زينب (عليها السلام) 109

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ... حضرت زينب (عليها السلام) 110

هَلْ فِيكُمْ إِلَّا الصَّالِفُ... حضرت زينب (عليها السلام) 110

مَا رَأَيْتُ إِلَّا جَمِيلاً حضرت زينب (عليها السلام) 123

ص: 145

فهرست اسامی اشخاص

آسیه، همسر فرعون: ۲۶، ۱۰۳، ۱۲۲.	حسن بصری: ۸۳
۱۲۳، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۲	حسن بن علی، امام حسن مجتبی (ع):
ابن شهر آشوب: ۴۱، ۸۳، ۹۷	۲۹، ۵۵-۵۷، ۸۰، ۹۸، ۱۰۷.
ابوذر غفاری، جنادة بن جندب: ۶۱	حسین بن علی، سیدالشهدا (ع): ۳۹.
ابوطالب بن عبدالمطلب: ۴۴، ۴۵، ۴۶.	۵۵ - ۵۷، ۹۸، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۲.
۶۶	۱۱۴-۱۱۷، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۴
ام کلثوم (س): ۵۷	خدیجه بنت خویلد (س): ۱۹، ۴۰، ۴۴.
پهلوی، رضا: ۲۲، ۲۴	۴۶، ۴۷، ۶۶
جبرئیل (ع): ۹۵، ۹۶	خمینی، سید روح الله مصطفوی: ۲۸، ۹۸
جعفر بن محمد، امام صادق (ع): ۷۴، ۹۴.	دعبل خزاعی: ۹۰
۹۵، ۹۷، ۱۰۰	زینب بنت علی (س): ۱۹-۲۱، ۲۸، ۲۹.
حبيب بن مظاهر اسدی: ۱۲۵	۳۸ - ۴۰، ۴۲، ۵۵-۵۷، ۱۰۴ - ۱۲۳.
حجّت بن الحسن عسگری، امام	۱۲۵، ۱۴۱
زمان (عج): ۱۰۳	ساره: ۱۰۳، ۱۰۴
حدیفه: ۶۱	سکینه بنت حسین (س): ۴۲، ۱۲۳.
حرّ بن یزید ریاحی: ۱۲۵	۱۲۵

- کاشانی، سیده: ۱۴۲
کمیت اسدی: ۹۰
لوط(ع): ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۱
مجلسی، محمدباقر: ۷۶
محمد بن عبدالله، رسول اکرم(ص): ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۴۴-۵۰، ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۶۱، ۶۲، ۶۵-۶۹، ۷۲، ۷۴-۷۶، ۷۹، ۸۴، ۸۶، ۹۱، ۹۳، ۹۸، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۲۴
محمد بن علی، امام باقر(ع): ۱۰۰
محمد بن جعفر، فرزند حضرت زینب(س): ۱۱۶
مریم عذرا(س): ۳۰، ۴۰، ۸۰، ۹۳-۹۵، ۱۰۳، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۲
مسلم بن عقیل: ۱۱۰، ۱۱۶
مسلم بن عوسجه: ۱۲۵
مقداد بن اسود کندی: ۶۱
موسی بن جعفر، امام کاظم(ع): ۱۰۳
موسی بن عمران(ع): ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۳۱، ۱۳۲
نمرود: ۱۲۸
نوح(ع): ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۱
هاجر: ۱۰۳، ۱۰۴
همسر لوط: ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۱
- سلمان فارسی: ۶۱
طباطبایی، سید محمدحسین: ۲۷
عباس بن علی(ع): ۱۲۲
عبدالله بن جعفر: ۳۲، ۱۰۸
عبدالله بن عباس: ۱۰۸
عبدالله بن زیاد بن ابیه: ۱۱۰، ۱۱۱
عزیز مصر: ۸۰
علی بن ابیطالب، امام علی(ع): ۳۵، ۳۹، ۴۹، ۵۰-۵۲، ۵۴-۵۶، ۶۱، ۶۲، ۶۵-۶۸، ۷۲، ۷۳، ۷۵، ۷۶، ۷۹، ۸۴، ۸۸، ۹۶، ۱۰۳، ۱۰۹-۱۱۱، ۱۱۴، ۱۲۴
علی بن حسین، امام سجاد(ع): ۱۱۲، ۱۱۶، ۱۱۷
علی بن حسین، علی اکبر(ع): ۱۲۲
علی بن موسی، امام رضا(ع): ۱۰۳
عمار: ۶۱
عون بن جعفر، فرزند حضرت زینب(س): ۱۱۶
عیسی بن مریم(ع): ۸۰
فاطمه زهرا(س): در بسیاری از صفحات
فرزدق: ۹۰
فرعون: ۱۲۲، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۲
قاسم بن حسن(ع): ۱۲۲
قنبر: ۹۶

نقش و رسالت زن (۱)

۱۳۲

یزید: ۱۱۱

همسر نوح: ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۳۱.

یوسف بن یعقوب(ع): ۸۰، ۱۳۳

فهرست مکانها

فارس: ۱۲۳	آفریقا: ۱۳۵، ۱۳۹
فلسطین: ۱۴۱	اروپا: ۱۲۷
قم: ۱۰۵، ۱۱۶، ۱۳۶	الجزایر: ۱۳۵، ۱۳۸
کربلا: ۲۹، ۳۲، ۵۸، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۸	الازهر: ۸۶
۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۵	ایران: ۲۸، ۴۲، ۷۴، ۱۲۷، ۱۳۶، ۱۳۸
کوفه: ۱۱۵، ۱۲۳	بازار کوفه: ۱۰۹، ۱۱۰
گیلان: ۱۳۹	پادگان دوکوهه: ۱۲۵، ۱۴۱
لبنان: ۱۳۸	جزیره العرب: ۱۲۷
مدینه: ۲۹، ۵۵، ۶۰، ۶۲، ۶۴، ۱۱۱	دانشگاه تربیت معلّم: ۲۳، ۳۲، ۵۲
۱۱۳، ۱۲۳	۵۸، ۶۴، ۶۹
مسجد مدینه: ۶۲، ۷۵، ۷۶	دانشگاه فردوسی: ۱۳۲
مصر: ۸۶، ۱۳۲، ۱۳۵، ۱۳۸	روم: ۷۴، ۱۲۷
مصلاّی شهر قم: ۸۲	سمنان: ۱۴۲
مکه: ۳۲، ۴۴، ۴۵، ۵۳، ۴۷، ۶۲-۶۴	شام: ۳۲، ۱۱۵
۶۶، ۱۰۰	شعب ایطالب: ۴۴، ۴۵، ۴۷، ۶۲
نماز جمعه‌ی تهران: ۲۷، ۴۸، ۶۴، ۶۵	۶۳، ۶۶
۸۶، ۹۹، ۱۰۱	شیراز: ۲۵، ۲۹، ۶۰
ورزشگاه آزادی: ۹۲	عراق: ۱۳۵
	غرب: ۲۴، ۱۴۱

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارك امام علیه السلام پشتیبانی می شود. برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آبا ده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

